

WAT IEDERE
KEURMEESTER
MOET WETEN

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

Inleiding

1.0 Geiten in Nederland

2.0 Beoordelingsleer

- 2.1. Het skelet of geraamte
- 2.2. Het exterieur of uitwendig voorkomen van de geit
- 2.3. Algemeen voorkomen
- 2.4. Beoordeling van bokken

3.0 Rasstandaarden

- 3.1. De Nederlandse Witte geit/bok
- 3.2. De Nederlandse Toggenburger geit/bok
- 3.3. De Nederlandse Bonte geit/bok
- 3.4. De Nederlandse Nubische geit/bok
- 3.5. De Nederlandse Boer geit/bok

4.0 Erfelijkheidsleer

- 4.1 Inleiding erfelijkheidsleer
- 4.2 Erfelijke gebreken

5.0 Het keuren

- 5.1 Hoe wordt men keurmeester
- 5.2 De keurmeester
- 5.3 De inspecteur

6.0 Keuringen

- 6.1 Organisatie
- 6.2 De inzender
- 6.3 De individuele keuring
- 6.4 Productiekeuring
- 6.5 Kampioenskeuring
- 6.6 Eigenaarsgroepen
- 6.7 Bokkenkeuring
- 6.8 Afstammelingenkeuring

VOORWOORD

Het keuren van geiten is een belangrijk element in de fokkerij. Door het houden van keuringen, op allerlei niveau, geeft de keurmeester mede richting aan de geitenfokkerij in ons land.

Het is voor de keurmeester erg belangrijk om steeds op de hoogte te blijven van de nieuwste inzichten en veranderingen binnen de fokkerij. Daarnaast moet de aspirant-keurmeester zich veel dingen eigen maken, voordat deze zich in de praktijk kan waarmaken. Tevens is het zo dat de geitenhouder/fokker zich steeds beter informeert over de fokkerij en vaak op een positieve wijze meepraat over de uitslag van de keuring.

In het verleden is bewezen dat er binnen al deze groepen van mensen grote belangstelling is voor deze uitgave. Wij hebben gemeend de uitgave nog uitgebreider en vollediger te moeten maken, om zoveel mogelijk eenheid ten aanzien van de wijze van keuren en het gebruik van de vaktermen te bevorderen.

Wij hopen dat deze uitgave iedere keurmeester op weg kan helpen bij de voorname taak, die hij/zij heeft binnen onze organisatie.

Voorjaar 1992

Voorzitter van de N.O.G.
P.A. Bijman

Een geweldige uitgave

De aangepaste uitgave van het oorspronkelijke document "Wat iedere keurmeester moet weten" is voorlopig de kroon op het werk van de NOG-Scholingscommissie. In de afgelopen jaren is door de leden van deze commissie structuur aangebracht in de opleiding en begeleiding van de inspecteurs en keurmeesters om te komen tot kwaliteitsverbetering. Hierbij is tevens regelmatig overleg met de vijf fokcommissies. De ingeslagen weg moet mijns inziens worden voortgezet, omdat de NOG voortdurend bezig moet zijn met de instandhouding en verbetering van het niveau van keuren en beoordelen door de keurmeesters en inspecteurs.

Bovendien is het van groot belang dat de leden die interesse hebben om een opleiding tot keurmeester te volgen, dankzij een nauwkeurig opgesteld plan, op eenduidige wijze kennis kunnen nemen van alle regels en voorschriften die in deze uitgave zijn opgenomen. Dit standaardwerk is een bijdrage hiervoor, waarop wij als "Nederlandse Organisatie voor de Geitenfokkerij" trots mogen zijn. Wij hopen dat vele geitenfokkers en -houders die lid zijn van één van onze verenigingen, wel of niet in de uitoefening van een functie, zich op de hoogte stellen van de inhoud van deze uitgave. Het zal voor ieder lid een verrijking zijn van de geitenkennis van geiten.

Van harte aanbevolen!

Tienhoven, februari 2012.

Frans Stolk,
voorzitter NOG.

1e uitgave: herfst 1984
2^e uitgave: voorjaar 1986
3^e uitgave: voorjaar 1992
4^e uitgave: voorjaar 2012

INLEIDING

De geit is een van onze oudste huisdieren. Ze is als zodanig ouder dan de geschiedenis en de huisdierwording ligt in de macht der tijden. In de oudste geschriften vindt men van geiten gesproken, op de oudste beeldhouwwerken zijn ze afgebeeld, in de opgegraven resten van de oudst bekende menselijke woonplaatsen vindt men overblijfselen ervan. Ze was reeds aanwezig in de meest uiteenlopende rassen en gebruiksrichtingen (melk,wol), kleuren en vormen (gehoornd,ongehoornd).

Van het allereerste begin af is de geit metgezellin geweest van de mens, veel meer dan enig ander dier, met uitzondering wellicht van de hond. Het nut was zeer veelzijdig, de huid voor bekleding, melk en vlees voor voedsel, wol en haar voor kleding, het was een wandelende voorraadschuur, die ook in staat was de mens bij al zijn omzwervingen te begeleiden. Door zijn nieuwsgierigheid en vertrouwelijkheid liet zich de wilde geit heel gemakkelijk tam maken. De dartele jong gevangen lammetjes zullen niet weinig bijgedragen hebben tot vermaak van de mensen en vooral van de kinderen.

Bij de Oude Indiërs spreekt de Vedda, het oudste Indische geschrift, reeds van grote kudde geiten, die als melkdier gehouden werden. Bokken zijn het span van Pushan, de verzorger en hoeder van de kudde (evenals ook volgens de Scandinavische godenleer de god Tor met bokken rijdt).

In Oud-Perzië werden geiten gehouden, volgens Vendidad VII.

Bij de Oude Assyriërs en andere Aziatische volkeren ziet men vaak afbeeldingen van offers van een sikje of een jonge antilope. Dat de geit toen reeds zeer lang huisdier was geweest, volgt hieruit dat de dieren hangende oren hebben, iets wat bij wilde dieren nooit voorkomt.

In Noord-Babylonië werd een bronzen geitenkop opgegraven van ± 2000 v. Christus. Ook van latere tijden zijn afbeeldingen bekend, dikwijls van langharige geiten met schroefvormig gevormde rechte horens, en een baard. Zo bijvoorbeeld, waar Assyrische krijgers ze als buit voor zich uitdrijven. Door hun hangende oren en de geringe grootte blijken dit huisdieren te zijn. In China vond men reeds in de oudste tijden geiten. Wat Klein-Azië betreft, vertelt Varro in "De Agricultura", einde van het tweede boek, dat in Phrygië het scheren van geiten in gebruik was, "waar de soort met lange haren algemeen is". Uit die streek, voegt hij erbij, komen tot ons de weefsels, die cilice genoemd worden, zo genoemd omdat in Cilicië de gewoonte is begonnen om de geiten te scheren. In Oud-Egypte hield men geiten.

Van de Kopten wordt verhaald, dat ze de vrouwelijke wilde geiten, die ze vingen, aan de godin wijdden, door ze in een afgeperkte heilige kring op te sluiten. De mannetjes werden geslacht. Onder de geiten waren er natuurlijk verschillende, die drachtig waren. De in gevangenschap geboren jongen bleven aan de godheid gewijd. Zo wendde de dieren zich aan de mens, die hun voedsel bracht en ervoor zorgde, dat ze in de niet erg drukkende gevangenschap rustig zich vermeerderden.

Naar behoefte werd een lam uitgekozen als offer aan de godheid, aan welke de kudde behoorde. 3600 jaar voor het begin van onze jaartelling maakte Ouni, minister van de farao Pápi I (6de dynastie) zich gereed om met een leger op te trekken tegen de Bedoeïenen van de Sinaï. Zijn troepen verzamelden zich in het Nijldal en voorzagen zich voor deze lange tocht van voorraden.

"Ieder nam de beschuit, en de sandalen voor de weg, en ieder van hen nam brood in de steden, en ieder van hen nam geiten bij de boeren". In wat later tijd, gedurende de 12de dynastie (2000-1788 voor Christus) had Oursistassan III de tweede waterval van de Nijl in Zuid-Egypte veroverd, en hij kondigde in de stad Semneh een besluit af, waarin het aan de zwarte bevolking van Nubië verboden werd de rivier over te steken, tenzij voor het vervoer van hun geiten. Getekende en geschilderde afbeeldingen en ook beeldhouwwerken vertonen zeer dikwijls de huisdieren in hun menigvuldige betrekkingen tot de mens, en vulden op deze wijze de mededelingen van de oude schrijvers op gelukkige wijze aan. Ofschoon deze laatste ons veel berichtten over het houden en verzorgen van de huisdieren, hun aanwending in de landbouw en voor andere doeleinden, zo vernemen wij van hen toch bijna niets over de lichaamsbouw van de dieren, hun ras, verbreiding en opvolging in de verschillende tijden. Dit wordt schitterend aangevuld door de beeldende kunst. De geiten waren heilig en dientengevolge werden ze ook wel gebalsemd.

Uit onderzoekingen van dergelijke mummies is het bestaan gebleken van twee rassen, de mambergeit en de thebaanse geit. Ook op oud-egyptische gedenktekenen vindt men verschillende rassen afgebeeld.

De oud-egyptische geit behoort tot de aetopische rassengroep, heeft een grote kop met een vlak voorhoofd, een gewelfde neusrug en een lang hanguier. Door kruising met een geitensoort met zwakgewelfde neus ontstonden tussenvormen.

De geitenfokkerij moet reeds in het oude rijk (4000-2100 v. Christus) in grote bloei verkeerd hebben. Volgens een grafschrift uit het middenrijk (2100-±1570 v. Christus) bezat een voornaam heer een kudde van 5023 stuks, waarvan 924 schapen, 1865 runderen en 2234 geiten.

Men ziet op afbeeldingen de geiten de arbeiders begeleiden, die uittrekken om het hout te hakken en ze vreten de bladeren van de gevelde zykomoren en andere bomen. Ze worden afgebeeld met een baard, en de bok met statige horens.

De geitenhouderij was van meer belang en van groter omvang dan de schapenhouderij, wat te begrijpen is als men bedenkt, dat de bewoners van het warme land vanaf 3000 voor Christus geen wollen kleren meer droegen, maar de veel lichter en aangener witten linnen kleren.

In de bijbel, dus bij de oude Israëlieten wordt op zeer veel plaatsen van geiten gesproken. De geit (zonder lammeren of geitjes) wordt 104 keer in het oude testament genoemd. Bij de Joden waren de meest voorkomende huisdieren schaap en geit, dan rund, kameel en ezel. Jakob hoedde schapen en geiten voor zijn schoonvader Laban, en nam daarop proeven betreffende "verzien". Het dak van de arke was geweven uit het haar van de witte angorageit (Exodus 25 vs. 4, 26 vs. 7). Nabal had 3000 schapen en 1000 geiten (1 Samuel 25 vs. 2).

Genesis XXX vs. 35 e.v.; XXXII vs. 14 e.v. Deuteronomium XIV vs. 4.

Hooglied IV vs. 1.

In Europa worden bij de overblijfselen van de oudste paalwoningen, die gevonden zijn in Zwitserland en in andere landen, ook veel beenderen van de geit aangetroffen.

De oude paalwoningen vinden we reeds in het jongere steentijdperk (4000-2000 v. Christus), terwijl ze daarna gedurende de onbelangrijke kopertijd en de tamelijk langdurige bronsperiode (2000-1000 v. Christus) en zelfs later nog voorkomen tot in de ijzertijd (1000-0), die direct aansluit aan de terpperiode. In de afgegraven terpen in het noorden van ons land zijn ook overblijfselen van geiten gevonden.

Terwijl in het oudere steentijdperk vrijwel alleen vuursteen werd gebruikt, is dat in het jongere steentijdperk volstrekt niet het geval. Toen bestonden wapenen en gereedschappen uit andere soorten steen: syeniet, hoornblende, serpentijn, naphriet enz. De mensen doorboorden hun wapens ook en verstonden de kunst ze glad te maken en te polijsten. Ze kenden, en dat is van belang, het pottenbakken en het vlas en zijn gebruik. Maar boven alles, ze bezaten huisdieren en oefenden akkerbouw uit. Ze woonden niet meer in holen en primitieve tenten, maar in hutten en huizen, die ze graag, als er maar enigszins gelegenheid voor was, bouwden op palen in het water of in het moeras. Hun vee moesten ze echter op het vasteland laten, alleen de kleine keeshond deelde hun behuizing. Daarmee is echter niet gezegd dat ze alleen in de meren en moerassen leefden, integendeel, ze vestigden zich evenzeer op het vasteland, waartoe hen bovendien akkerbouw en veeteelt drongen.

Hun huisdieren waren geheel verschillend van de tegenwoordig levende wilde dieren van Europa. Ze bezaten in de eerste plaats een kleine geit, met rechte, sabelvormige niet draaiende horens, *Capra hircus palustris*. Verder een klein turfrund, een klein varken, een klein geitenhoornig schaap en een kleine keeshond. Paard, ezel, kat en gevogelte ontbraken geheel. In de oudste paalwoningen werden meer overblijfselen van de geit dan van het schaap gevonden. Deze kleine turfgeit is later door kruising met de grotere en meer opleverende bronsgeit geheel verdwenen. De overblijfselen van de paalwoningen te Rotenhauzen toonden aan, dat de runderen meestal lagen op stro en biezen, de geiten, schapen en varkens op dennentakken en twijgen van kreupelhout. In de overgangstijd van het steentijdperk naar de metaaltijd kwamen de Kelten, met geheel andere huisdiersoorten; een grote geit met zware, iets schroefvormig gevonden horens, en verder een fijnbenig paard, een rund en een schaap, beiden met zware horens, een sterke hond van het doggentype, en een groot varken met hangende oren. Men onderscheidt nog wel een noordkeltische en een zuidkeltische geit.

De Germanen die in die tijden in Scandinavië woonden, bezaten een sabelhoornige geit, die dus geen gedraaide horens had.

Uit de Europese voorgeschiedenis zijn zo bekend geworden:

- 1) De turfgeit, *capra hircus Rütimeyeri*, reeds in het begin van het nieuwe stenen tijdvak.
- 2) De kopergeit of bronsgeit, *capra hircus Kelleri*, uit de overgangstijd tussen steentijdperk en metaaltijd.

De turfgeit is kenbaar aan de slanke tweesnijdende horenstangen, die aan de einden scherp toegespitst zijn en bijna loodrecht op een afstand van 25-30 mm op de schedel staan. Bij oude bokken worden de

horenspitten iets meer driekantig en ze kunnen een tamelijke dikte bereiken. De schedelvorm is in overeenstemming met deze horens eerder iets ingeknikt in het profiel dan een ramsneus.

In de latere steentijd komt dan een tweede ras op Midden-Europese bodem voor, namelijk de bronsgeit of kopergeit, die onder andere gevonden is in Heidelberg, Bielermeer, Vindonissa. Dit geitentype is groter en zwaarder dan het vorige.

De horenspitten van de bok bereiken een veel groter doorsnede, een omvang aan de basis van 20 cm en een lengte van 26 cm behoort niet tot de zeldzaamheden. De botten van romp en ledematen zijn hier eveneens dikker en zwaarder. Het profiel van de kop is door de grote horens iets opgebogen.

De Kelten deden veel aan akkerbouw en veeteelt, en hun landbouw stond reeds op een vrij hoge trap. Hoe intensiever echter de landbouw gedreven wordt, des te meer treedt de veeteelt op de voorgrond. Vroeger vergenoegden zich de primitieve mensen met kleine sobere dieren, waarvan de geit juist zo'n goed voorbeeld is.

De Kelten echter hadden een fokkerij van groot vee (runderen en paarden) naast een zeer uitgebreide teelt van schapen en varkens, de geit kwam in getalsterkte langzamerhand achteraan. Daarbij komt dat de Keltengeit groter en zeker ook veel melkrijker was dan de geit van de bewoners van de paaldorpen. Alleen hierdoor reeds waren er een minder aantal dieren nodig voor dezelfde opbrengsten, dan vroeger het geval was. Geen wonder, dat de Keltengeit zich sterk vermeerderde en de turfgeit verdrong.

In onze streken, Nederland, België, Frankrijk, Duitsland, Zwitserland en de Midden-Europese landen, kwam de noordkeltische geit voor. De zuidkeltische geit werd meer in zuid-oost-europa aangetroffen.

In het algemeen schijnen de Germanen geen bijzondere liefhebbers van de geitenfokkerij te zijn geweest, al reed in hun godenleer Tor met een span bokken, en dronken de goden de tot mee bereide melk van de geit Heidrum. Een heel oud Zweeds volksliedje zegt al: "onze geiten en geitenbokken schillen de bast van onze bomen, ze vreten de topjes uit de jonge boompjes eveneens af, en richten daardoor grote schade aan". Hun sabelhoornige geiten waren kleiner dan de Keltische en leverden minder op.

Omstreeks het begin van onze jaartelling vermelden Julius Caesar en Tacitus, dat de gehele rijkdom van de Friezen en de Batavieren uit kudden vee bestond, dat ze elkaar betaalden met schapen, geiten en runderen. Op de Antoniuszuil in Rome worden de Quaden en Markomannen voorgesteld in het bezit van geiten. Aristoteles, die in de vierde eeuw voor Christus leefde, geeft in zijn werk: Geschiedenis der dieren, boek VIII hoofdstuk 22 blijkt, reeds de mambergeit en de angorageit te kennen. Over de geitenfokkerij bij de Romeinen hebben we niet maar vage berichten, zoals over Griekenland en andere genoemde landen, maar nog hele boekwerken van landbouwkundigen. Talrijke daarin meegedeelde waarnemingen zijn geheel juist.

Zelfs kunnen verschillende raadgevingen ook voor de tegenwoordige tijd wel gelden. Uit alles blijkt dat de Romeinen heel veel geiten hielden. Vooral door de kleine man werden ze bij voorkeur gehouden, en de melk en de lammeren werden ter markt gebracht. Overal werd geitenmelk ook door de stedelijke bevolking gaarne gebruikt. Uit wat er over was of wat niet naar de stad kon worden vervoerd, werd kaas gemaakt. De met allerlei lekkere beetjes opgekweekte lammeren waren een bijzonder gezochte lekkernij bij de Romeinse fijnproevers. In Vindonissa werd een grote zilveren schaal opgegraven van ongetwijfeld Romeinse afkomst, die een groothoornige langbehaarde geit vertoont, overeenkomend met die op vele oude Griekse munten. Catallus (87-47 v. Chr.), Virgilius (70-19 v. Chr.), Horatius (46 v. Chr.-8 n. Chr.), Ortagoras, Solinus, de reeds vroeger genoemde Julius Caesar, Tacitus en Aelianus, zij allen schrijven over de geit en geven allerlei bijzonderheden. Zo zegt Caius Plinius de oudere (23 v. Chr.-79 n. Chr.) dat de geit in zeldzame gevallen zelfs tot wel vier lammeren brengt, en in het Negerland elf, maar van de andere kant meestal slechts acht jaar oud wordt. En Mutianus vertelt: Niet alle geiten hebben horens, zijn deze er, dan kan men aan het aantal knobbels de leeftijd onderkennen. De ongehoornden geven meer melk. Maar bovenal is het Marcus Terentius Varro (116-27 v. Chr.) zelf bezitter van mooie landgoederen, in zijn werk "De Agricultura", en de honderd jaar later, in het midden van de eerste eeuw levende, uit Spanje naar Rome gekomen Columella in zijn werken "De re rustica" die ons heel veel leren over de toenmalige geitenhouderij. Varro (II,3) zegt: Neem grote en sterke dieren, die een schrale romp hebben en een dikke vacht, tenzij ze zijn van de kortharige soort; want beide soorten bestaan. Om een kudde geiten te vormen, moet men ze vooral kiezen op een leeftijd dat ze wat opleveren en nog zolang mogelijk wat op-

leveren zullen. Men heeft ze dus liever jong dan oud. Hij voegt erbij, dat men de geiten moet kiezen die grote uiers hebben, want deze geven meer melk (ook Columella raadt hetzelfde aan).

Columella en Varro stemmen geheel overeen in de mening, dat men een kudde geiten niet moet laten bestaan uit duizenden stuks, zoals bij schapen. Columella geeft een aantal van 100 als maximum, Varro geeft een voorkeur aan 50. De grootte van de kudde, zegt Varro, moet minder zijn bij de geiten dan bij de schapen. De aard van de eersten is om zich grillig te verspreiden en op avontuur af te dwalen, die van de laatsten om zich te verzamelen, en op te hopen als 't ware op een bepaald punt. Ook in Gallië geeft men er de voorkeur aan de kudden geiten te splitsen.

Grote kudden zijn meer blootgesteld aan besmetting en kunnen heel wat vernielen.

Vijftig stuks worden voldoende geacht om een kudde samen te stellen.

Varro zegt verder: De beste wijze van houden van de geiten is ze 's winters op te stallen, want deze dieren zijn zeer gevoelig voor koude. Zoals voor alle diersoorten moet de stalvloer belegd zijn met stenen, om de dieren een minder natte ligging te geven en ze gemakkelijker schoon te houden. Eenzelfde inrichting kan men maken binnen de omheiningen, waarin de dieren 's nachts worden opgesloten op veraf gelegen weidegronden, en de vloer moet belegd worden met een laag bladeren.

In de wetten voor de koloniën staat geschreven; niemand zal geiten daar laten weiden waar jonge bomen of struiken staan. Aan allerlei gewassen, vooral aan jonge wijnstokken en olijfbomen kunnen geiten ernstige schade aanrichten. Om nu de schade aan de wijnbouw te vergoeden en te verzoenen, werden aan god Bacchus, die de wijnbouw uitgevonden had, geitenbokjes geofferd. Aan de godin Minerva echter offert men geen geiten, daar ze een haat tegen deze dieren heeft wegens de schade, die ze veroorzaken aan de olijfbomen. Slecht één keer per jaar wordt op de burcht in Athene aan Minerva een geit geofferd, maar anders mag er daar nooit een komen. Maar, ze hebben de eigenaardigheid, dat ze liever in bossen en op de bergen weiden dan op grasvlakten, want ze knabbelen graag aan houtgewassen. Columella vertelt in het VIIe boek, 6e hoofdstuk van "de re rustica": De bok en de geit houdt men voor voortreffelijk goed, als aan hun hals twee zogenaamde klokjes hangen, en als de romp groot is, de benen stevig zijn, de hals vol en kort, de oren hangend en zwaar, de kop klein, de beharing zwart, dicht, glanzend en flink lang, want men scheert deze dieren evengoed als de schapen en men gebruikt de wol zowel in het kamp, voor mantels van soldaten en matrozen, als om er zeilen van te maken. Het is beter als het geitenvee geen horens heeft, omdat ze daarmee maar schade doen.

Dat alles vertellen de Latijnse landbouwkundigen over de geitenfokkerij. Ze wisten werkelijk in die oude tijden al heel wat dingen aardig goed, die men later weer heeft vergeten. Tot het begin van deze eeuw schonk eigenlijk niemand zoveel aandacht aan de geit als reeds die oude schrijvers terecht eraan hebben gewijd.

Geitenrassen:

Over de gehele wereld komt een groot aantal geitenrassen voor. Deze rassen kunnen worden onderverdeeld naar hun verschillende productiedoelen. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

melk:	Saanen
	Toggenburger
	Anglo-Nubian
	Damascus
	Jamnapari
vlees:	Boerbok
	Fijian
	Dwerggeit
haar:	Angora
	Kasmir
huid:	Maradi

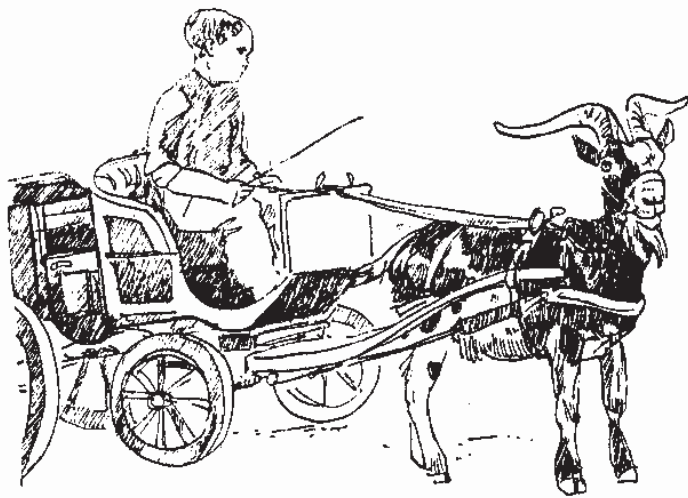
In Europa is Zwitserland de bakermat van twee wereldberoemde rassen, de Saanen en de Toggenburger. Deze rassen zijn in vele landen gebruikt om de eigen inlandse geit te verbeteren door kruising. In Noorwegen en Frankrijk echter, zijn enkele inlandse rassen die zich onder invloed van een gerichte fokkerij hebben ontwikkeld tot prima melkgeiten.

1.0 GEITEN IN NEDERLAND:

Ook in ons land is de geit al zeer oud. Veel oudheidkundige vondsten, oude schilderijen en verhalen getuigen hiervan. Tot de middeleeuwen had de geit alleen enige betekenis als slachtdier (vleesproductie). Toen men het land beter in cultuur ging brengen, waren het vooral de grootgrondbezitters die de geiten van hun landerijen weerden, wat een moeilijke tijd voor de geitenhouderij betekende.

Gedurende de achttiende eeuw was er weer enige verbetering in het aantal geiten waar te nemen, echter met ups en downs bereikte men het begin van deze eeuw, waarin de grote doorbraak plaatsvond. Gedurende al die tijd hield men geiten die zowel gehoornd als ongehoornd waren, zeer variabel in kleur en type en alhoewel geen typisch vleesdier, wel als zodanig werden gehouden. Deze geiten waren van het oude landras, een ietwat kleine geit met allerlei kleurschakeringen, veelal wat langharig en met weinig productie.

De goede eigenschappen van deze dieren waren de soberheid en het hoge vetgehalte in de melk. In het

begin van deze eeuw begon men in te zien dat de bestaande geitenstapel verbeterd moest worden. Men probeerde dit door een betere teeltkeuze in het ras zelf, d.w.z. de betere dieren van het ras als fokmateriaal gebruiken.

Echter dit is een lang proces en daarom werden er vaak met medewerking van de "Provinciale Maatschappijen van Landbouw" geiten en bokken in het buitenland aangekocht en ingezet voor de verbetering van de aanwezige geitenstapel. Zo werden er b.v. in 1905 een 80-tal Saanen bokken en geiten uit Zwitserland ingevoerd. Maar al snel importeerde men niet meer uit

Zwitserland, maar uit Duitsland, (Rijn-Hessen), waar ook goede Saanen dieren waren, voor lagere aankooprij, met minder vervoersproblemen, terwijl de klimaatovergang veel minder groot was. Zo werden er in enkele jaren tijd (1906-1910) ±600 dieren ingevoerd. Gedurende de jaren 1911 en 1912 heerste er mond- en klauwzeer waardoor er een importstop was ingesteld. Ook de oorlog 1914-1918 was er oorzaak van dat de invoer ophield. Vanaf die tijd is men door intensieve fokkerij en strenge selectie gaan werken aan de Nederlandse Witte geit.

In 1905 begon de invoer van Toggenburgers uit St.Gallen (Zwitserland) naar ons land.

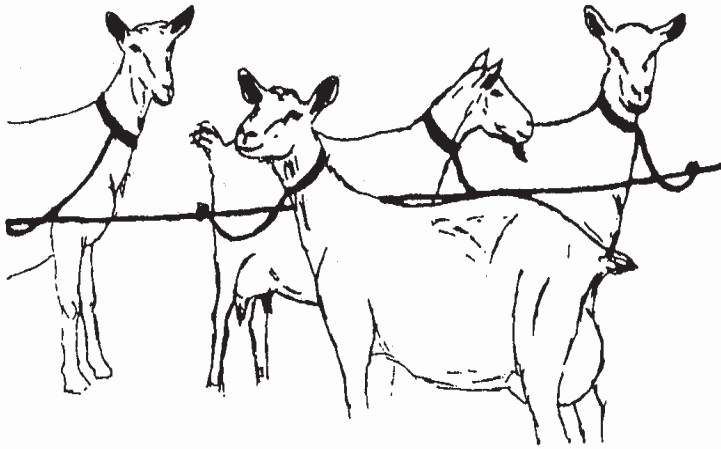
Deze ingevoerde Toggenburgers kwamen in meerdere provincies terecht, maar alleen in de provincie Drenthe en in de kop van Overijssel is de fokkerij op gang gekomen. Het merendeel van deze Toggenburgers zijn gebruikt om door middel van kruising met de landgeit, de bestaande kwaliteit te verbeteren, ook is getracht een aantal geïmporteerde Toggenburgers, zuiver te fokken. Het bleek dat de Toggenburgerkleur en aftekening dominant was over de kleur van de landgeiten.

Ook bleek dat alhoewel de ingevoerde bokken, zeer langharig waren, dit niet sterk overerfde op de vrouwelijke nakomelingen. Voor de verdere fokkerij werd gebruik gemaakt van de geïmporteerde bokken voorzover die beschikbaar waren, en van zogenaamde halfbloed bokken.(geïmporteerde bok x landgeit).

Na enkele jaren kwam er wat meer lijn in de geitenstapel van het Toggenburgerfokgebied. Er ontstond een nieuw ras dat zich duidelijk onderscheidde van de Nederlandse Witte geit.

De Nederlandse Toggenburger werd jarenlang alleen in voornoemd fokgebied gefokt en verbeterd. Het heeft tot het begin van de zestiger jaren geduurd, dat de doorbraak van de Toggenburger geiten naar andere provincies plaatsvond.

Toch zijn er enkele geitenhouders geweest, die getracht hebben de betere exemplaren van de landgeit te

verbeteren door selectie binnen het eigen ras. Hierbij zal er in de loop der jaren gerust wel eens een Nederlandse Witte bok gebruikt zijn. Feit is echter dat in verschillende delen van het land, ondanks het feit dat de Ned. Witte en de Ned. Toggenburger geit, de algemeen erkende melkgeitenrassen waren, er bonte geiten voorkwamen.

In de begin jaren tachtig

was de belangstelling voor een Bonte melkgeit zo groot, dat toen overgegaan is tot erkenning van de Bonte geit binnen de N.O.G.

Het type en de bouw is gelijk aan die van de Ned. Witte geit, terwijl de kleur en aftekening binnen het ras, aan bepaalde regels gebonden is. Ook dit ras, de Ned. Bonte geit genaamd, dient evenals de twee andere rassen, als hoofddoel te hebben het produceren van melk.

De Ned. Bonte geit wordt momenteel in het gehele land gefokt. Ook is binnen de N.O.G., vanaf 1989, een stamboek geopend voor het Nubische geitenras. Reeds enige jaren waren een aantal fokkers bezig, via import van geiten en bokken uit Engeland, dit ras te fokken en te promoten. Daar bleek, mede door de gewijzigde tijdsomstandigheden en inspraak van de leden, dat er behoefte bestond aan een duidelijk fokbeleid en een goede registratie. Zo werd het vierde ras, de Nederlandse Nubische geit aangenomen.

Dit ras bezit een gesloten stamboek, wat inhoudt dat dieren geboren uit niet erkende ouders binnen dit ras, nimmer voor registratie in aanmerking komen.

De Ned. Nubische geit heeft net als haar soortgenoten in Engeland, enige karakteristieke raskenmerken, welke duidelijk haar afkomst doet raden. Zij dienen nl. een sterk gebogen neusbeen te bezitten en hangende oren. Ook bij dit ras dient het hoofddoel te zijn de melkproductie. Naast de 4 genoemde melkrassen was er in de beginjaren 2000 in ons land belangstelling voor het vleesras Boer. Dit Zuid-Afrikaans ras is in dat land ontstaan door natuurlijke selectie die toegepast is door de fokkers onder vaak stressvolle omstandigheden in de Afrikaanse omgeving. Strenge selectie op onderdelen die commercieel het meest aantrekkelijk waren, hebben geleid tot het ontstaan van dit superieure ras. Naar verluid is het ras ontstaan door de kruising van Nubische geiten met o.a. Europese en ook locale rassen. Ook voor dit ras is binnen de NOG sinds 2003 een stamboek geopend. Bij dit ras dient het hoofddoel te zijn het produceren van vlees van zeer goede kwaliteit. Verder zijn er in de loop der jaren enkele dieren van andere buitenlandse rassen geïmporteerd. Zo zijn er in ons land een beperkt aantal geiten van het Angora ras, de Belgische Hertegeit, de Wallische zwarthals geit, en nog enkele rassen. Mede door de opmars van de beroepsmatige geitenhouderij, hebben ook enige importen plaatsgevonden van o.a. de Britse Saanen en Franse Alpines, zowel in de vorm van invoer van sperma, embryo's, als geiten en bokken.

Gedurende de zestiger jaren werd mede onder invloed van de verbeterde economie de noodzaak om een melkgeit te houden steeds minder, ook vond men het wel "leuk" om andere geiten te houden. Zo werden er ook dwerggeiten geïmporteerd. Dwerggeiten in Nederland stammen af van verschillende soorten dwerggeiten welke in westelijk Afrika voorkomen. Ze worden hoofdzakelijk voor de vleesproductie gehouden, in ons land echter als recreatiedier.

Ten aanzien van de gehoorndheid van geiten hebben velen in het verleden hun meningen al gegeven. Zeker is dat velen dat deden met de tot dan toe geldende en bekende erfelijke regels.

Sollen (1964), Laor (1964) e.a. hebben echter nu duidelijk bewezen dat doelbewust hoornloos fokken abnormale geslachtsverhoudingen geeft.

Hiermede is voor een groot deel ook verklaard waarom we b.v. op oude schilderijen ongehoorde geiten zien. We mogen zonder meer aannemen dat men in het verre verleden niet "doelbewust fokte" en dat we daarom zowel gehoorde als ongehoorde dieren hadden.

Dit "doelbewust" fokken heeft een aanvang genomen in het begin van deze eeuw met de import van diverse buitenlandse rassen. Tot de tweede wereldoorlog nam het aantal geiten steeds toe. Door veredelingskruising en selectie werd de Nederlandse geit ook steeds beter. Na de oorlog is onder invloed van de hoogconjunctuur het aantal geiten teruggelopen.

Halverwege de tachtiger jaren is er een forse opleving gekomen, door de opkomst van de commerciële geitenhouderij in Nederland. Geitenbedrijven met meer dan 1000 dieren, zijn allang geen uitzondering meer.

Geschatte aantal geiten in Nederland:

1870	-	130.000
1900	-	160.000
1915	-	220.000
1930	-	230.000
1965	-	30.000
1977	-	45.000
1985	-	50.000
1990	-	61.000
2000	-	179.000
2010	-	353.000

Het aantal geiten verdeeld over de diverse provincies is ook zeer wisselend.

Hierbij moet worden bedacht dat de cijfers van voor de tweede wereldoorlog betrekking hebben op alle geiten en van erna op de geregistreerde dieren binnen de N.O.G.

Percentage geiten per provincie:

	<u>1870</u>	<u>1915</u>	<u>1980</u>	<u>1990</u>
Groningen	1,6	9,0	4,5	6,0
Friesland	1,0	8,0	29,0	20,0
Drenthe	3,5	10,0	8,5	8,0
Overijssel	6,6	10,0	9,0	9,0
Gelderland	30,2	21,0	8,5	12,5
Utrecht	4,9	3,5	7,0	5,5
Noord-Holland	4,2	4,0	8,0	6,5
Zuid-Holland	7,4	7,0	13,0	10,5
Zeeland	3,1	3,5	2,5	2,0
Noord-Brabant	29,1	19,0	8,0	18,0
Limburg	8,4	5,0	2,0	-
Nederland	100%	100%	100%	100%
	130.000	22.000	6.500	21.200

Geregistreerde dieren binnen de NOG eind 2011: 5388.

Ook het aantal leden via de aangesloten Provinciale bonden bij de N.O.G. is sterk wisselend. De N.O.G., opgericht 28/12/1916, heeft via de aangesloten Provinciale bonden de volgende leden aantallen:

1922	21.791	leden
1944	56.687	leden
1966	3.866	leden
1976	2.892	leden
1982	3.449	leden
1986	4.250	leden
1990	4.248	leden
2000	2.410	leden
2011	874	leden

Vanaf de structuurwijziging in 2003 van de N.O.G. zijn de provinciale bonden opgeheven en zijn alle leden van de verenigingen ook rechtstreeks lid van de N.O.G.

2.0 BEOORDELINGSLEER:

2.1 Het geraamte of skelet:

Voor een goed begrip van verschillende zaken, die bij de leer van het uitwendig voorkomen worden behandeld, is het gewenst, dat we enigermate op de hoogte zijn van de bouw van het geraamte.

Het geraamte wordt gevormd door de beenderen en verschillende kraakbeenderen in hun natuurlijke samenhang en dient o.a. voor:

- a. het geven van vorm en steun aan het geheel en de onderdelen. Vooral bij magere dieren is het vormgevend vermogen van verschillende geraamtedelen zeer duidelijk waarneembaar. Bij sterk gespierde vlezige dieren valt het geraamte weinig op. Toch oefent het ook dan nog grote invloed op de vorm uit. Bij de praktische beoordeling vormen verschillende punten van het geraamte, die dicht aan de oppervlakte zijn gelegen, belangrijke oriënteringspunten.
- b. voor spieraanhechting en in verband hiermee indirect voor de voortbeweging en de beweging van de onderdelen ten opzichte van elkaar.
- c. voor bescherming van min of meer gevoelige organen. Zo beschermen bv. de schedelbeenderen de in de hersenholte gelegen hersenen. In het ruggenmergskanaal ligt het ruggenmerg goed beschermd. Hart en longen liggen goed beveiligd in de door de ribwand beschermde borstholte. De boven de buikholte gelegen nieren worden door de dwarsuitsteeksels van de lendenwervels beveiligd.

De botten van het geraamte bestaan uit lijmgevendende stof en uit beensel (ook wel zouten, asbestanddelen, minerale bestanddelen genoemd). De lijmgevendende stof maakt de beenderen taai, de zouten geven ze de nodige hardheid en soliditeit.

Het gehalte aan zouten is, behalve van andere factoren, vooral afhankelijk van de leeftijd.

Het bedraagt in gewichtsprocenten ongeveer:

bij zeer jonge dieren	50%
bij volwassen dieren	65%
bij zeer oude dieren	80-85%

De zouten van de botten bestaan hoofdzakelijk uit kalk/fosforverbindingen.

De beenderen van het geraamte zijn op verschillende manieren met elkaar verbonden en wel onbeweeglijk (door naden, bv. schedelbeenderen en aangezichtsbeenderen, door inklemmen bv. bij de tanden en kiezen) of beweeglijk:

- a. door gewrichten bv. bij de beenderen van de ledematen;
 - b. door kraakbeen bv. als verbindingsstuk tussen de ribben en het borstbeen;
 - c. door spieren, banden en pezen;
- a. en c. laten veel meer beweging toe dan b.

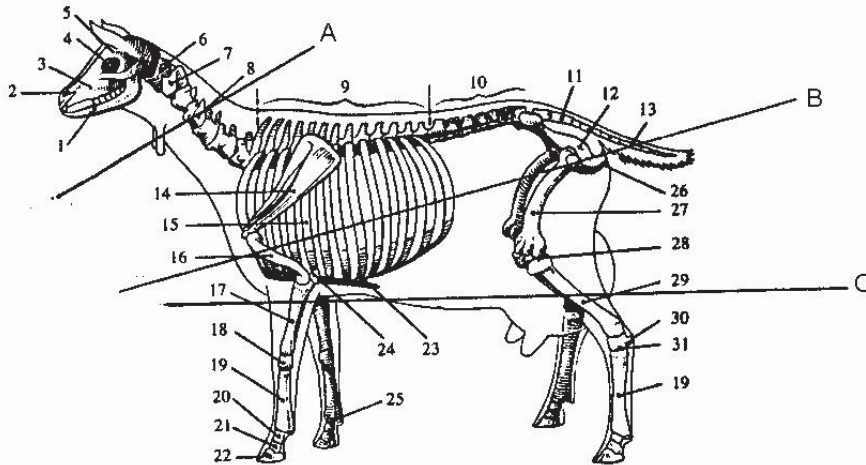
Voor de vorming van een gewricht tussen twee beenuiteinden draagt het ene een gewrichtshoofd, dat precies past in een overeenkomstige verdieping, de gewrichtskom, van het andere beenuiteinde. Het gewrichtshoofd en de gewrichtskom zijn bekleed met een laagje glad, veerkrachtig kraakbeen.

Beide beenuiteinden zijn omgeven door de gewrichtszak of beursband, d.i. het verdikte beenvlies, dat van het ene beenuiteinde op het andere overspringt. Deze zakvormige omhulling wordt van buiten nog door pezige banden versterkt en is luchtledig. Hierdoor blijven de beenuiteinden, die in de gewrichtszak zitten, gemakkelijk bij elkaar. De gewrichtszak is inwendig bekleed met een aan slijmvliezen rijk slijmvlies. Bij een gezond gewricht hebben we hier te doen met een prachtig werkende automatische smerinrichting, d.w.z. er wordt meer gewrichtsvocht (smeer) afgescheiden naarmate er van het gewricht meer gevergd wordt en omgekeerd.

Al naar gelang van de toelaatbare beweging en de bouw onderscheiden we verschillende soorten gewrichten, o.a. kogelgewrichten, draaigewrichten, scharniergewrichten en samengestelde gewrichten.

Het geraamte wordt verdeeld in:

- A. kop
- B. romp
- C. ledematen

Het skelet of geraamte

1 onderkaak	15 ribben (13)	29 schenkelbeen
2 neusbeen	16 opperarm	30 hak
3 bovenkaak	17 onderarm	31 spronggewricht
4 oogkassen	18 voorknie	
5 voorhoofdsbeen	19 pijpbeen	
6 atlas	20 kootbeen	
7 draaier	21 kroonbeen	
8 halswervels (7)-	22 klauwbeen	
9 ruggenwervels (13)	23 borstbeen (handvat)	
10 lendenwervels (6) ---	24 elleboog	
11 kruisbeenwervels (5)	25 bijklauwtjes	
12 heupgewricht	26 zitbeen	
13 staartwervels (10-16)	27 dijbeen	
14 schouderblad	28 kniegewricht	

Het geraamte van de kop:

Het bestaat uit een bovenkaak- en onderkaakgedeelte. Het eerste wordt verdeeld in een schedel- en een aangezichtsgedeelte. De grens tussen deze beiden ligt, van voren gezien, ter hoogte van de onderste of binnenooghoeken. Het is voor ons doel niet nodig, dat we het vrij grote aantal beenderen van het geraamte van de kop alle bij naam kennen.

Bij de geit dragen de beide voorhoofdsbeenderen soms een paar puntige beenuitsteeksels, de hoornpitten. Ze zijn evenals de voorhoofdsbeenderen hol. De hoornpitten zijn bij het levende dier bekleed met

een aan bloedvaten en zenuwen rijke leerhuid. Hieromheen sluit de hoornschede, die evenals de hoornleerhuid geen deel van het eigenlijke geraamte vormt. De inplanting, stand en ontwikkeling van de hoornpitten bepalen ook die van de horens en oefenen met deze zeer grote invloed uit op de vorm van het schedelgedeelte en daardoor op de gehele kopvorm. In het aangezichtsgedeelte, waarbij we nu ook maar gemakshalve de onderkaak rekenen, staan bij onze dieren de tanden en kiezen ingeplant. De snijtanden staan zowel bij het rund, schaap als geit, alleen in de onderkaak en kunnen soms dienen bij de leeftijdsbepaling.

Het geraamte van de romp:

De as hiervan wordt gevormd door de wervelkolom, die uit een groot aantal afzonderlijke wervels bestaat. De meeste hiervan bestaan uit een wervellichaam, waarop een boog voorkomt. Tussen lichaam en boog bevindt zich een opening, het wervelgat.

De opeenvolgende wervels sluiten in hoofdzaak met behulp van kraakbeenschijven zodanig aaneen, dat de openingen tesamen het langgerekte ruggenmergskanaal vormen. Dit staat door het achterhoofdsgat in verbinding met de hersenholte. In de staartwervels komt geen opening en dus geen ruggenmerg voor.

Het zijn massieve kleiner wordende min of meer cilindrische beentjes.

Aan de andere wervels vinden we meer of minder sterk ontwikkelde uitsteeksels nl. één naar boven gericht doornuitsteeksel, twee zijwaarts gerichte dwarsuitsteeksels en twee veelal weinig ontwikkelde schuine uitsteeksels. De drie eerste uitsteeksels zijn vooral van belang met het oog op de exterieurbeoordeling.

We onderscheiden de volgende soorten wervels:

1. Halswervels (7 stuks)

Ze zijn groot en zeer beweeglijk met elkaar verbonden. De eerste, de atlas, is door een scharniergewricht verbonden met het geraamte van de kop; de tweede, de draaier, is door een draaigewricht verbonden met de eerste.

2. Rugwervels (13 stuks)

Ze onderscheiden zich door sterk ontwikkelde van voor naar echter gaand korter wordende doornuitsteeksels en het ontbreken van typische dwarsuitsteeksels.

De ontwikkeling van de doornvormige uitsteeksels kan vrij sterk uiteenlopen en is van invloed op het uiterlijk van de rug. Zijn de doornuitsteeksels lang dan is de rug meestal kammig, zijn ze kort en de rug bovendien goed gespierd dan is hij breed en vlak. Aan de rugwervels zijn de ribben door middel van gewrichten verbonden.

3. Lendenwervels (6 stuks)

De zes lendenwervels onderscheiden zich door vrij korte doornuitsteeksels en erg lange dwarsuitsteeksels. De ontwikkeling van deze dwarsuitsteeksels is van zeer veel invloed op de breedte van de lendenen. De sterkte van de lendenpartij is in belangrijke mate afhankelijk van de bouw en samenhang van de lendenwervels en de aansluiting daarvan op en bij de aansluitende rugwervel en kruisbeen.

4. Kruisbeenwervels (5 stuks)

De vijf kruisbeenwervels zijn tot één been vergroeid: het kruisbeen. De vergroeide doornvormige uitsteeksels ervan vormen de grondslag van de kruiskam. De bouw van het kruisbeen en de ontwikkeling van de kruiskam vooral, oefenen veel invloed uit op de kruisvorm. Ook de dwarsuitsteeksels zijn bij het kruisbeen vergroeid: het gedeelte van de eerste kruisbeenwervel is tot een soort vleugel uitgegroeid. Hierop steunt de inwendige darmbeenshoek. Deze verbeent al zeer spoedig.

5. Staartwervels (10-16 stuks)

6. Nekband

Vanaf het achterhoofdsbeen loopt een sterke band (nekband) naar de doornvormige uitsteeksels van de ruglendenwervelkolom. Deze nekband geeft naar de halswervels vertakkingen af. Helpt zonder dat hiervoor veel spierarbeid nodig is, de kop en hals dragen en vormen min of meer de grondslag van de bovenste halsrand. Hij is geen deel van het geraamte.

De ribben

Bij de geit komen 13 ribbenparen voor. Het zijn lange, platte, gebogen beenderen, die van boven met de ruggenwervel en van onderen met het borstbeen zijn verbonden. Met de wervelkolom vindt de verbinding plaats door middel van een gewricht. Ze dragen aan de onderkant een kraakbenig verlengstuk. Bij de geit zijn de eerste 8 paren (ware ribben) ieder afzonderlijk aan het borstbeen verbonden: bij de achterste 5 ribbenparen, de zg. valse ribben, is het kraakbenig verlengstuk verbonden aan dat van de ervoor liggende rib en al deze valse ribben tesamen aan het borstbeen. De ribben omsluiten de zijkanten van de borstholte. Hierin zijn het hart en de longen gelegen. Ze zijn naar buiten en naar achteren gewelfd. Deze welving is bij de achterste ribben veel sterker dan bij de voorste.

De plaats voor hart en longen d.w.z. de grootte van de borstholte, hangt af van de lengte (diepte) en van de welving van de ribben en daarnaast tevens van de afstand tussen de ribben. Het vereist grote ervaring de ontwikkeling van de plaats voor hart en longen goed te schatten.

Het borstbeen

Dit vormt de bodem van de borstholte. Vooraan het borstbeen bevindt zich het zg. "ravebeksuitsteeksel", aan zijn achterkant bevindt zich een schubvormig kraakbenig verlengstuk.

Het bekken

Het bestaat uit twee helften, die met elkaar zijn verbonden in de zitbeen/schaambeentvereniging, die zich aan de onderkant van het bekken bevinden. Ieder van de beide bekkenhelften bestaat uit een drietal in de heupkom tot één been met elkaar vergroeide beenderen, een naar voren gericht darm- of heupbeen, een naar achteren gericht zitbeen en een naar binnen gericht schaambeent. De bekkenhelften omsluiten de geboorteweg. Het plafond daarvan en van de bekkenholte is het kruisbeen. Links en rechts van het kruisbeen lopen naar de rand van het darmbeen en naar de zitbeenknobbel de "brede bekkenbanden", waarvan de achterrand ook bij de geit verdikt is. Deze verdikte achterranden vormen de grondslag voor de "banden". De brede bekkenbanden spelen een rol bij de geboorte van het jong.

De naderende geboorte wordt aangekondigd door de verslapping van de banden. Ze vormen evenals de nekband geen deel van het geraamte. Het bekken vormt met het daarboven gelegen kruisbeen en de bekkenbanden de grondslag van het kruis. De bouw van het bekken en de ligging (richting) ten opzichte van de ruglendenwervelkolom oefenen een sterke invloed uit op het kruistype en zijn, wat de richting van het bekken betreft, tevens van invloed op de sterkte van de lendenen.

Het geraamte van de voorste ledematen:

Van boven naar beneden treffen we aan het schouderblad, een groot driehoekig plat been, dat van onderen met een vlakke gewrichtskom aansluit bij het opperarmbeen en daarmee het boeggewricht vormt. Aan het boveinde draagt het schouderblad een schubvormige kraakbeenplaat en aan de buitenzijde een beenkam.

De ligging, de lengte en de grootte van het schouderblad oefenen grote invloed uit op de manier van bevestiging van de voorste ledematen aan de romp. Deze bevestiging vindt plaats door middel van spieren, banden en pezen en het is duidelijk, dat een groot schouderblad met een groot aanhechtingsoppervlak voor spieren een goede kans geeft voor een solide bevestiging. Een goed gelegen schouderblad maakt een hoek van ruim 90 graden met het opperarmbeen, dat is een kort sterk been, dat van onderen aansluit bij het ongeveer verticaal gerichte onderarmbeen, deze aansluiting tussen opperarm- en onderarmbeen heet ellebooggewricht.

Dit onderarmbeen is ontstaan uit de vergroeiing van wat we bij de mens kennen als ellepijp en spaakbeen. Aan de bovenachterkant vinden we het ellebooguitsteeksel, dat de grondslag vormt van de elleboog. Het onderarmbeen sluit beneden aan bij het samengestelde voorkniegewricht, dat gevormd wordt

door de onderkant van het onderarmbeen, twee rijen handwortelbeentjes en de bovenkant van het pijpbeen, allen onderling verbonden door gewrichten. In de bovenste rij steekt buiten aan de achterkant het haakbeentje uit als een hefboom voor de aanhechting van spieren.

De benige grondslag voor de pijp wordt, behalve door een heel klein kort griffelbeentje beneden, gevormd door het pijpbeen, dat bestaat uit twee vergroeide beenderen. Het volgende gedeelte, de ondervoet, staat niet meer loodrecht, maar dient mede voor een goede vering bij de gang en maakt met de bodem gemiddeld een hoek van 45 graden. Het kootgewricht of de kogel is van opzij gezien wat verbreed door de aanwezigheid van twee bijklauwtjes, die geen bijtenen zijn, want er zitten geen botjes in. Daaronder volgen dan twee kootbeentjes, twee kroonbeentjes en twee klauwbeentjes. Achter het kootgewricht liggen een viertal sesambeentjes, en achter de beide hoefgewrichten ieder één straalbeentje. De klauwbeentjes en het onderste gedeelte van de kroonbeentjes zijn omsloten door de klauwen.

Het geraamte van de achterste ledematen:

De achterste ledematen bezitten een ophanggordel in het bekken, dat met het kruisbeen, dus een deel van de wervelkolom, de grondslag vormt voor het kruis en de bekkenholte omsluit. Van boven naar beneden krijgen we eerst het zware sterke dijbeen, dat met een zwaar kogelvormig gewrichtshoofd past in de diepe gewrichtskom van het bekken en daarmee het dij- of heupgewricht vormt. Boven, buiten aan het dijbeen vinden we een sterk uitsteeksel, de zogenaamde "draaijer", een hefboomarm voor spieraanhechting. De ontwikkeling (lengte) en de meer of minder hoge ligging van de draaijers oefenen zeer veel invloed uit op het kruistype.

Op het dijbeen volgt naar beneden het schenkelbeen, de aansluiting tussen deze twee is het kniegewricht. Op de voorvlakte hiervan ligt de knieschijf. Het schenkelbeen is evenals het onderarmbeen door vergroeiing van twee beenderen ontstaan, nl. van wat we bij de mens kennen als scheenbeen en kuitbeen. Op het schenkelbeen volgt het samengestelde spronggewricht, dat gelegen is tussen het schenkelbeen en het achterpijpbeen. Het is opgebouwd uit verschillende beenderen, waarvan voor ons vooral van belang is het hak- of hielbeen. Dit spronggewricht is bij de beoordeling van het levende dier één van de zeer belangrijke onderdelen. De breedte van het spronggewricht is van ter zijde gezien vooral afhankelijk van de stand en van de lengte van het hak- of hielbeen. Het spronggewricht wordt ook wel voetwortelgewricht genoemd. De onder de voetwortel gelegen delen komen in grote trekken overeen met die, welke aan het voorbeen gelegen zijn onder de handwortel.

De spieren:

Deze worden onderscheiden in willekeurige of dwarsgestreepte en onwillekeurige of gladde spieren. Voor ons zijn de eerste, die we in het dagelijks leven vlees noemen, bij de exterieurbeoordeling van groot belang. We wezen er reeds op, dat de bouw van het geraamte zeer veel invloed uitoefent op het algemeen voorkomen d.w.z. op de vorm van het dier.

Ook de spieren (vlees) oefenen grote invloed uit op het model van het dier, in zoverre, dat een armgespierd dier, d.w.z. een dier met dunne spieren, steeds in zijn algemeen voorkomen iets scherp en hoekigs vertoont, terwijl een sterk gespierd dier, d.w.z. een dier met zware, dikke spieren, steeds een min of meer afgeronde indruk maakt.

De gespierdheid loopt bij de verschillende gebruiksvormen sterk uiteen. Zo is bv. de melkvorm arm bespierd en daardoor scherp en hoekig, de vleesvorm daarentegen zwaar bespierd en daardoor afgerond van vorm.

2.2 Het exterieur of uitwendig voorkomen van de geit:

Ook bij de beoordeling van geiten dienen we steeds het hoofddoel waarvoor het dier gebruikt moet worden scherp voor ogen te houden.

De geit dient de mens in hoofdzaak voor de productie van melk en vlees. In het algemeen genomen is iedere geit tot op zekere hoogte geschikt voor de productie van melk en/of vlees. De productiegeschiktheid loopt evenwel bij de verschillende typen voor deze twee doeleinden sterk uiteen. De beoordeling dient te berusten op een weldoordacht afwegen van deugden en gebreken, in verband met het hoofdproductiedoel. Er bestaat in het algemeen genomen verband tussen gebruiksdoel en lichaamsvorm d.w.z. tussen geschiktheid voor bepaalde productiedoeleinden en hoofdexteriereigenschappen.

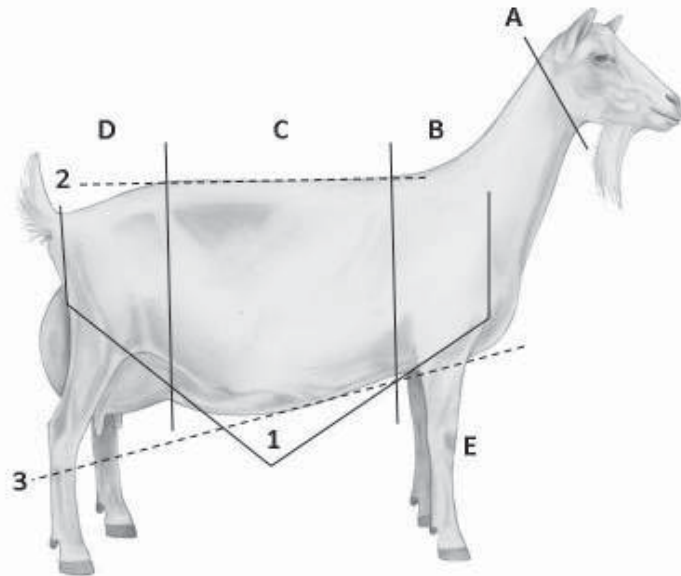
De eisen, die we bij de exterieurbeoordeling moeten stellen, dienen dus in sterke mate af te hangen van het hoofdgebruiksdoel. Bij de melkgeiten moet bij alle rassen de geschiktheid voor melkproductie zeer zwaar wegen. Bij het vleesras geldt dit voor vleesbezetting. Het is vanzelfsprekend, dat dit bij de praktische beoordeling steeds scherp in het oog moet worden gehouden.

Behalve van het hoofdgebruiksdoel moeten we de te stellen eisen laten afhangen van het ras, leeftijd en tenslotte van het geslacht.

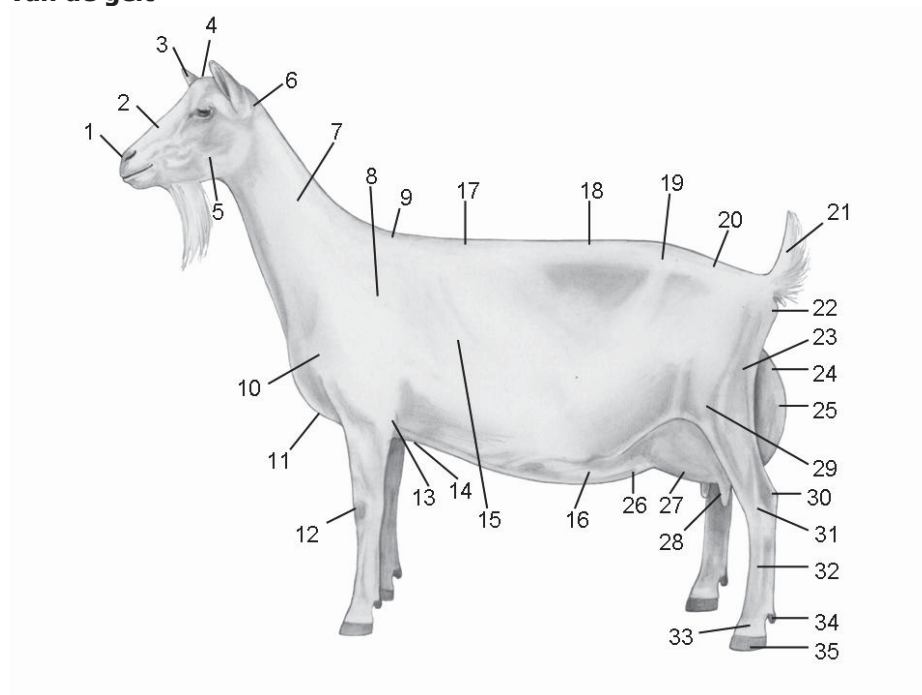
Belangrijkste onderdelen:

- A. kop en hals
- B. voorhand
- C. middenhand
- D. achterhand
- E. benen

- 1. de romp
- 2. bovenlijn
- 3. onderlijn

De uitwendige onderdelen van de geit

1. neus	9. schoft	18. lendenen	27. vooruier
2. neusbeen	10. boeg	19. heup	28. spenen
3. oren	11. voorborst	20. kruis	29. achterknie
4. stootknobbels
of hoorns	12. voorknie	21. staart	30. hak
5. kaak	13. elleboog	22. zitbeen	31. spronggewricht
6. nek	14. achterborst	23. dij	32. pijpbeen
7. hals	15. ribben	24. melkspiegel	33. koot
8. schouder	16. buik	25. achteruier	34. bijklauw
	17. rug	26. melkaderen	35. klauw

Om het exterieur op de juiste waarde te kunnen taxeren is het belangrijk, dat we de ligging en benaming van de onderdelen nauwkeurig kennen.

Omschrijving per onderdeel:

Kop:

De kop vormt vooral bij de beoordeling van fokdieren, een belangrijk onderdeel. We letten bij de beoordeling ervan voornamelijk op de kopvorm van voren zowel als van opzij gezien en op de ontwikkeling en stellen onze eisen voornamelijk in verband met ras en geslacht.

De kopvorm, vooral die van het voorhoofd- of schedelgedeelte (dit is het boven de binnenste ooghoeken gelegen gedeelte) kan beïnvloed worden door de inplanting, ontwikkeling en stand van de horens.

Op de kopvorm wordt behalve door de horengroei, sterke invloed uitgeoefend door de verhouding van lengte en breedte van het voorhoofds- en aangezichtsgedeelte, door de ontwikkeling van de kaken en bek.

Bij onze Witte, Toggenburger en Bonte geit zien wij graag een kop, die "past" bij de rest van het lichaam. In de praktijk betekent dit, dat de lengte van de kop, bij een volwassen geit, ongeveer 30% van de totale romplengte dient te zijn (de lengte van de kop wordt gemeten vanaf de kruin tot aan de bovenlip).

De kop dient mooi fijn besneden te zijn, met rechtopstaande oren, welke niet vlezig dienen te zijn, vriendelijke levendige ogen, recht neusbeen, goed sluitende kaken, niet te smalle bek. Wel dient het voorhoofd voldoende breed te zijn, dit wijst namelijk op een goede ontwikkeling van de schedelholte, waarin de hersenen gelegen zijn. Een breed voorhoofd biedt tevens de mogelijkheid voor een goede aanzet van de kaken, wat van zeer groot belang is voor het herkauwen van het voedsel. Dat een goedgevormde, gesloten bek aanwezig is, spreekt voor zichzelf omdat de opname van het voer hiermee geschiedt.

De kop van de Nubische geit heeft een wat duidelijkere andere vorm dan die van de bovenvermelde rassen. Functie en doel van de kop is uiteraard gelijk, maar het grote verschil zit in de vorm, oorlengte en oordracht en oogvorm.

Deze moeten zijn: kop hoog geheven, kort, de basis van het kaakbeen tot het topje van de kop is gelijk aan de afstand van de neus tot het kaakgewricht.

Uitgesproken bol neusbeen (echte ramskop). De oren lang, afhankelijk, laag aangezet (ooghoogte) en iets langer dan het neusbeen en duidelijk met de schaalopening naar binnen gericht.

Een enigszins geprononceerde onderkaak is toegestaan, doch als de bek gesloten is, mogen de tanden niet zichtbaar zijn.

De ogen zijn amandelvormig en dienen hoog, breed, en schuin in de schedel te liggen. Zij dienen een levendige frisse blik weer te geven. Door de stand en de blik van de ogen geven deze een verwaande hooghartige uitdrukking weer. De kop van de boergeit heeft een in het oog vallende, sterke kop met bruine ogen en een vriendelijk voorkomen. Het neusprofiel is enigszins gebogen met wijde neusvleugels. Op het enigszins vooruitstekend voorhoofd staan twee sterke, donkergekleurde hoorns van gemiddelde lengte, die goed uit elkaar staan, waarbij ze eerst recht naar achteren groeien alvorens symmetrisch naar buiten te groeien. Hoewel onthoornen niet leidt tot uitsluiting, wordt het wel afgeraden. In zijaanzicht vormt de kop vanaf de neus tot en met de horens een halve cirkel. De brede, middenlange, vloeiend hangende oren mogen niet te kort zijn.

Licht tot sterk afwijkend:

Er zijn een aantal fouten/gebreken soms waarneembaar aan de kop, waardoor verder fokken met zo'n dier niet wenselijk is.

Deze fouten/gebreken zijn:

- te korte onderkaak (varkensbek)
- te korte bovenkaak (snoekenbek)
- scheef neusbeen
- scheve onderkaak
- gespleten verhemelte
- muizenootjes

Bij de Nubische en Boergeit dient toegevoegd te worden:

- te weinig gebogen neusbeen
- te korte oren
- foutief gedragen oordracht

Daarnaast zijn er ook een aantal minder gewenste "vormen", die niet direct uitsluiting en/of afwijzing tot gevolg hoeven te hebben, maar als schoonheidsfouten zeker in de waardering van het dier natuurlijk mee genomen moeten worden. Zeker zal bij aanwezigheid van een aantal van deze uiterlijke kenmerken er terdege rekening mee gehouden moeten worden *binnen* de fokkerij o.a. met betrekking tot de keuze van fokdieren.

Enkele van deze zijn:

- grove kop
- te korte of lange kop
- dikke/grove oren
- te dunne oren (a.h.w. papierachtig)
- smalle kop (schedel, kaken en bek)
- gebogen neusbeen bij de Witte, Toggenburger en Bonte geiten

Een aantal van genoemde gebreken is erfelijk, andere zijn veroorzaakt door verkeerde verzorging en verkeerde verpleging en/of voeding. Zo kan een dikke kop erfelijk bepaald zijn, maar ook het gevolg zijn van kou of verwaarlozing. Een scheve boven- of onderkaak kan een erfelijke oorzaak hebben of ook het gevolg zijn van een ongeval. Een te grove kop kan aanleiding geven tot geboortemoeilijkheden, maar wordt bovendien gezien als een minder goed melkteken. Een smalle schedel wijst vaak op een gebrekkige voeding in de jeugd of een te ver doorgevoerde "inteelt", waardoor a.h.w. degeneratieverschijnselen optreden (verfijning, gepaard gaande met het optreden van constitutionele verzwakking, verminderde vruchtbaarheid en minder weerstandsvermogen). Een lang neusbeen, hoewel afbreuk doende aan het mooie, kan natuurlijk wel functioneel zijn. Een lange kop gaat vaak gepaard met hoogbenigheid en komt meestal voor bij de "betere" productieslagen (let wel, dit is geen vaste regel).

De vorm en kwaliteit van de bek, wordt mede bepaald door het gebit. Bij de geboorte heeft het lam in de onderkaak vier paar snijtanden, doch soms ook maar drie paar. Bij drie paar zal het vierde paar in de eerste levensmaand doorkomen, zodat op een leeftijd van één maand, acht tanden aanwezig zijn. Deze niet blijvende tanden noemt men melktanden. Dit gebit noemt men het melkgebit. Dit melkgebit blijft 12 tot 14 maanden bestaan, daarna worden de tanden vervangen door blijvende tanden. Tussen de leeftijd van 1 jaar tot 1½ jaar vallen de twee middelste melktanden uit en komen er twee blijvende tanden voor in de plaats. Deze tanden zijn duidelijk te onderkennen, daar ze breder en forser zijn dan de naastzittende melktanden.

Tussen de leeftijd van 17 tot 22 maanden vallen weer twee melktanden uit en wel die welke aan weerszijden van de twee blijvende tanden zitten. Deze noemt men binnenmidentanden. Op ruim tweejarige leeftijd vallen weer twee melktanden uit waarvoor ook blijvende tanden komen, deze noemt men buitenmidentanden. Op ongeveer driejarige leeftijd (eind van de 2-jarige) gaan de buitenste of hoektanden wisselen, zodat de geit op driejarige leeftijd uitgewisseld is en in het bezit is van acht blijvende snijtanden in de onderkaak. Tot op deze leeftijd is de ouderdom vrij nauwkeurig te bepalen aan de hand van de tandwisseling. Soms zit er wel enige maanden verschil in leeftijd waarop dieren tanden wisselen, doch dit zal hooguit niet meer dan een half jaar zijn. Daarna wordt de leeftijdsbepaling via gebit moeilijker en minder betrouwbaar. Ook de kiezen kunnen dienen bij de beoordeling van de leeftijd. Aan elke kant van de kaak bevinden zich zes kiezen. De eerste drie zijn al aanwezig, deze wisselen tussen de 17 en 20 maanden. De vierde, vijfde en zesde verschijnen achtereenvolgens meteen in blijvende vorm. Een lam, dat reeds vier kiezen aan iedere kant heeft, is ongeveer 5 maanden oud. Zijn er vijf kiezen, dan is het lam ongeveer 10 maanden oud. Een dier, dat alle zes kiezen heeft, is in de regel 20-24 maanden.

De hals:

Anatomisch gezien behoort dit lichaamsdeel bij de romp.

De halsvorm loopt niet alleen bij de geslachtsvormen sterk uiteen, maar vertoont eveneens enig verschil bij onze rassen.

Bij de Witte en Bonte geiten is de halsvorm en -lengte gelijk, deze moet zijn: voldoende lang en voldoende goed gespierd, maar niet te dik. Krachtig moet deze uit de voorborst opkomen, maar naar de kop toe smaller worden, schuin naar boven verlopend, niet recht vooruitstekend. De hals dient eveneens recht te zijn.

De hals van de Toggenburgergeit is ten opzichte van de Witte en Bonte geit betrekkelijk kort en stevig gespierd, terwijl de Nubische geit een lange slanke sierlijke hals dient te bezitten.

De hals heeft te allen tijde zeven wervels, of deze nu kort of lang is. De lengte van de hals wordt binnen het ras mede bepaald door de meer of minder langdurige groei. Bij laatrijpe dieren duurt de groeitijd lang, de wervellichamen worden ieder voor zich lang en daardoor de gehele hals. Terwijl bij vroegrijpe dieren het tegenovergestelde gebeurt.

Ook geiten, welke in plaats van de gewenste wigvorm (melktype), de balkvorm (vleestype) vertonen, hebben vaak ook een korte hals.

Een erg lange hals zou dus wijzen op overdrijving in de richting van melktype wat gepaard kan gaan met verfijning en verzwakking. Maar een korte hals is in elk geval een minder goed melkteken, daarentegen is bij het Boerras een wat kortere hals gewenst.

De overgang kop - hals en de overgang hals - romp dienen te allen tijde harmonisch te verlopen.

De benamingen welke voor de "halsonderdelen" gelden zijn:

- nek (achter de kop en beginnend hals)
- keel (onderkant/voorkant hals - achterkant kaken)
- bovenste halsrand
- onderste halsrand
- zijvlakten (tussen bovenste en onderste halsrand).

Sommige geiten hebben klokjes, ook wel belletjes of lelletjes genoemd. Voor de beoordeling maakt het niet uit of een geit al of niet klokjes heeft. Normaal treft men ze aan op de hals net onder de keelvlakte.

Een verdwaald klokje, bv. aan oor of hoog aan de hals wordt gerekend als een schoonheidsfout, en mag nooit gelden als een uitsluitingsfout (een schoonheidsfout is een kleine afwijking aan uiterlijk beeld of tekening, hetwelk een dier soms minder "mooi" maakt, maar het dier niet in haar levensverrichtingfunctie belemmert. Terwijl een uitsluitingsfout een skelet- en/of rasafwijking is wat een dier ongeschikt maakt voor fok en/of tentoonstelling).

De Nubische geiten mogen geen klokjes hebben.

Storende fouten van de hals zijn:

- hertenhals (flauwe bocht naar beneden)
- zwanenhals (opgebogen bovenlijn)
- ingesnoerd of ingedeukt voor de schoft
- te gespierde hals
- te dunne hals
- te lange hals
- te korte hals

De romp:

De romp verdelen we bij de verdere bespreking in:

- a. voorhand
- b. middenhand
- c. achterhand.

De voorhand wordt van opzij gezien, "binnen" een denkbeeldig verticaal vlak, dat raakt aan de voorkant van de boeg en een denkbeeldig verticaal vlak, dat raakt aan de achterste schouderkop.

De middenhand is dat gedeelte van het dier, dat ligt tussen het grensvlak tussen voor- en middenhand en een denkbeeldig verticaal vlak, dat raakt aan de voorkant van de heup.

De achterhand is dat deel van het dier dat ligt achter het grensvlak tussen midden- en achterhand.

Bij de geiten bestaat er een zeer belangrijk verschil tussen de ontwikkeling van voor- midden- en achterhand, ten opzichte van elkaar en ten opzichte van het geheel. De bovenlijn van de romp wordt gevormd door bovenzijde schoft, rug, lendenen en kruis, terwijl de onderlijn van de romp wordt gevormd door onderborst, buiklijn en uier.

De bovenlijn zien we graag horizontaal en iets hellend in de achterhand (kruis).

De onderlijn dient iets schuin af te lopen van borstbeen naar hak wat in de praktijk betekent, dat de wigvorm er duidelijk uit dient te komen.

Bij de Witte, Bonte en Nubische geit dient de romplengte duidelijk langer te zijn dan de schofthoogte, zodat het raskenmerk "hoogbenig en gerecht" er duidelijk uitkomt.

Voorhand:

Schoft:

De schoft wordt gevormd door de eerste vijf ruggenwervels, samen met de schouder toppen.

De breedte of scherpste van de schoft wordt bepaald door twee zaken, nl. de lengte van het doornuitsteeksel aan de ruggenwervels en de lengte van het schouderblad. Uiteraard wordt de breedte ook mede bepaald door de conditie van het dier. (bespiering/bevlezing).

De schoft dient recht, vlak en vol te zijn en vloeiend over te gaan in de rug. Laatrijpe-melktypische dieren, hebben vaak een scherpere schoft dan vroegrijpe, niet te melkrijke dieren.

Bij het Toggenburgerras is de schoftbreedte vaak opvallender dan bij de andere rassen, omdat vaak de borstbreedte ook wat "ruimer/royaler" is.

Schouders:

De schouders beoordelen we steeds zowel in stand als in gang. In stand zien we graag de schouder over zijn gehele lengte d.w.z. zowel in de boegen als in de bovenste schouder toppen goed aangesloten. Een zeer goed aangesloten schouder valt als afzonderlijk onderdeel weinig op, doordat hij met de gehele voorhand een solide geheel vormt. Ideaal is een gelijkmatige overgang van de zijvlakte van de hals in de schouderstreep en van de schouderstreep in de daarachter gelegen ribben.

In gang beweegt een zeer goed aangesloten schouder zich regelmatig langs de ribbenwand, zonder dat de boeg en de bovenste schouder toppen naar buiten uitwijken.

De schouders moeten een schuine en vaste ligging hebben vast aangesloten zowel van boven in de voorste en achterste schouder toppen, als beneden in de boegen.

De verbinding tussen romp en schouderbladen vindt plaats door middel van spieren en banden, en als deze niet sterk genoeg zijn, zakt de romp als het ware tussen de voorbenen in en ontstaan de losse schouders. Dan komen de toppen van de schouderbladen vooral in beweging, zelfs wel boven de ruglijn uit en kan er een gespleten schoft ontstaan.

Een juiste plaatsing en vaste ligging van het schouderblad geeft "naast" een geleidelijke overgang van voorhand naar middenhand, ook steun en kracht. Een te ver naar voren geplaatste schouder en een te steile schouder geven vaak een te lang middenstuk en een minder sterk gelijkende/vloeiende overgang van schoft naar rug.

Een te ver naar voren geplaatste schouder noemt men een voorlijke schouder. Een correct geplaatst schouderblad ligt onder een hoek van 90° met het opperarmbeen, is deze hoek meer, dan spreken we van een steile schouder. Vaak zien we bij zowel losse schouderbladen als bij te ver naar voren geplaatste schouderbladen, dat het dier boegig is, d.w.z. dat de boeg in stand en/of gang te veel naar buiten afwijkt.

Hoewel bovenstaande afwijkingen een goede melkproductie niet in de weg staan, gaat dit vaak wel ten koste van de levensduur. Daarom zijn deze afwijkingen ongewenst. Net achter de schouderbladen moet de overgang in de borstkas niet al te duidelijk zichtbaar zijn, dan is de ribwelling voldoende.

Vaak zien we achter de bovenranden van de schouderbladen aan beide zijden een driehoekige verdieping, dit noemen we het hazeleger.

Een kort/steile schouder kan soms oorzaak zijn van slechte voeding en weinig beweging in de jeugd. De schouderplaatsing bij de Nubische geit is ten opzichte van de andere rassen wat steiler, waardoor de overgang van schoft naar rug vaak wat minder vloeiend verloopt.

Borst:

De borst ziet men graag voldoende breed, ruim en goed ontwikkeld, de ribben moeten goed gewelfd zijn en niet plat. Het borstbeen dient niet te ver naar voren uit te steken en de huid daarom niet te ruim zijn (kossum). Geiten dienen namelijk weinig kossum te bezitten.

Bij een goede borst is er in de borstholte voldoende ruimte voor "hart en longen", wat noodzakelijk is daar deze organen garant staan voor gezondheid en weerstand. In tegenstelling tot het Boerras (vlees-ras) is een diepe, zware bespierde borst ongewenst, daar dit wijst op weinig melkaanleg. Deze dieren tonen ook vaak het juiste type niet, in plaats van de "wigvorm" tonen zij vrijwel altijd de "balkvorm".

De borstbreedte bij de Toggenburger is bij de juiste rasvertegenwoordigsters op het "oog" meer dan bij de andere rassen. Dit is vaak optisch bedrog, want de Toggenburgergeit is:

a) wat lager gesteld

b) wat compacter van romp

waardoor de voorhand in vergelijking met de andere rassen breder lijkt.

De meest voorkomende lichte tot sterke afwijkingen, welke in de voorhand worden aangetroffen zijn:

- smalle borst
- te zware borst
- platribbig
- losse schouder
- voorlijke schouder
- te korte schouder
- steile schouder
- boegig
- ondiepe/ingesnoerde borst
- te scherpe schoft.

Middenhand:

De bovenzijde wordt gevormd door rug en lendenen, de zijvlakte door ribben en flanken en de onderkant door achterborst en buik.

Bij de beoordeling van de middenhand moet steeds de beoordeling van de plaats voor hart, longen en spijsverteringsorganen hoofdzaak zijn. Belangrijk is daarnaast ook de beoordeling van rug en lendenen met het oog op de soliditeit van de bouw van het geheel.

De hoofdzaak mag evenwel door de belangrijke bijzaak niet uit het oog worden verloren. D.w.z. een geit met sterke rug en lendenpartij (mooi gelijnd) maar te weinig inhoud in de middenhand blijft steeds ondanks zijn beste ruglijn een ongewenst type.

Rug:

De rug behoort recht en vlak te zijn en moet met de schoft daarvoor en de lendenen daarachter in een rechte lijn verlopen. Is de rug opgebogen dan spreken we over een karperrug, het tegenovergestelde namelijk een doorgezakte rug, komt vaker voor en wijst vaak op minder kracht.

Lendenen:

De lendenen moeten recht, breed en sterk zijn, daar zij de overbrugging vormen van het rug-ribbengedeelte naar de achterhand; dan is er in de buik voldoende ruimte voor pens, ingewanden en baarmoeder.

De sterkte van de lendenen hangt onder andere af van de volgende factoren:

- a) aansluiting van de lendenwervels bij de ruggenwervels
- b) ontwikkeling van de dwarsuitsteeksels (breedte)
- c) lengte van de lendenwervels
- d) van de gespierdheid

e) stand van het bekken.

Opgebogen lendenen mits niet te veel geeft wel kracht en sterkte maar ontsieren de bovenlijn. Zijn de lendenen sterk opgebogen dan spreekt men van karperlendenen, vaak wordt dit veroorzaakt, net als bij een karperrug, door een ruggengraatsverkrumming.

Gedrukte of holle lendenen zijn vaak een teken van zwakte, dus ook dit is niet gewenst.

Ribben:

Van terzijde gezien moet er veel plaats zijn voor hart en longen en veel plaats voor de in de buikholte gelegen organen. Dit is het geval wanneer de ribwelling en vooral ribdiepte, vooral bij de achterste ribben en de gehele borstkas van terzijde gezien lang is.

Bij de beoordeling van de ribwelling dient men steeds te letten op beide zijden van het dier.

Zijn de ribben te kort, dan is vaak de geit ook te ondiep, zijn de ribben kort en wel gewelfd (rond) dan toont het dier de vorm a.h.w. van een ton. Belangrijk is dus, dat de ribben lang en gewelfd zijn.

Buik:

Veel plaats voor de in de buikholte gelegen organen is er in de regel wanneer de buikomvang groot is. Maar dit mag niet ontaarden in een hangbuik, wat vaak veroorzaakt wordt door zware dracht, waardoor de onderkant uitgezakt is.

Een hooibuik is een buik, die naar alle kanten te veel uitsteekt, oorzaak is vaak slijtage/zwakte van de buikspieren.

Het verschil tussen een hangbuik en een hooibuik is:

- hangbuik - uitgezakt in de onderkant
- hooibuik - te grote buik (naar alle kanten te veel uitstekend).

Geiten behept met een hooibuik, hebben vaak ook problemen met/bij het lopen, daar de knieën naar buiten gedrukt worden, met als gevolg dat de hakken naar binnen draaien.

Een ondiepe, te weinig ontwikkelde buik noemt men wel een opgeschorte buik.

Een zeer zware buik kan een weke bovenbouw (doorgezakte rug en lendenen) veroorzaken. Het bovenste zijgedeelte onder de lendenen, tussen de laatste rib en heup, heet de miltkuיל, of hongergroeven, die voldoende groot moet zijn. Een weinig zichtbare miltkuיל wordt in de hand gewerkt door korte lendenen.

Flanken:

De omgeving onder de miltkuיל noemt men de flank. Deze ziet men graag voldoende diep en vult de ruimte op tussen buik en uier.

Van de voorkant van het achterbeen naar de buikwand verloopt een horizontale huidplooi, deze noemt men de vang of de liesplooi.

Licht tot sterk afwijkend:

- opgebogen rug (karperrug)
- smalle/scherpe rug
- ondiepe middenhand (opgeschorte buik)
- platribbigheid (weinig welving bij de rug)
- weke lendenen (holle lendenen)
- karperlendenen
- hooibuik
- Friese knoop (verhoging bij overgang rug-lendenen)
- te korte ribben
- te holle miltkuיל
- te lange lendenwervels.

Achterhand:

Dit is het achter de voorkant van de heupen gelegen deel van de geit. De bovenkant van de achterhand wordt ingenomen door het kruis, de zijkant door de dij en de schenkels en de achterzijde door de uier de oplopende uierboord en de broek en de onderkant door de uier met spenen.

Kruis:

Het kruis is een belangrijk hoofdonderdeel. Een goedgevormd kruis dient voldoende lang te zijn en breed. De lengte wordt bepaald door de lengte van de vijf kruisbeenwervels, welke zijn vergroeid tot één been nl. het kruisbeen.

Een breed kruis biedt plaats voor een breed uier, terwijl dit ook het aflammeren vergemakkelijkt. Geiten met een nauw bekken, en dus een naar achteren spits toelopend kruis, geven vaak problemen bij het aflammen daar de lammeren er vaak moeilijk uit kunnen komen. Ook dient het kruis recht te zijn, in de praktijk ziet men bij veel geiten, dat de kruisvorm te scherp of rond is.

De fout hiervan is:

- bij een scherp kruis is de kruiskam te groot (de vergroeide doornvormige uitsteeksels zijn a.h.w. te groot en steken dus te veel omhoog).
- bij een rond kruis is het kruisbeen niet vlak genoeg vergroeid.

Soms ziet men ook geiten met een "duidelijke knobbel" op het kruis en als men over het kruis heen strijkt, voelt men duidelijk dat vaak de derde kruiswervel hoger is dan de eerste twee en laatste twee wervels.

Het kruis bij de geit behoort iets hellend te zijn. Liggen de zitbeenknobbels even hoog als de heupbeenknobbels, dan zal het kruis vlak zijn. Zijn de zitbeenknobbels lager, dan zal het kruis hellen.

Als het kruis te smal of te dakvormig is, wordt dit mede veroorzaakt door de lengte en plaatsing van het dijbeen en de draaier.

Is het dijbeen kort dan zal het kruis smal zijn; is de draaier niet voldoende hoog, dan zal het kruis dakvormig zijn.

Staart:

De staart behoort bij de achterhand. De eerste staartwervels noemt men staartwortel. Een volle, stevige staart welke recht in het verlengde van de wervelkolom ligt, is gewenst.

Een scheve staatdracht kan wijzen op een eerdere breuk in de staart, of kan ook wijzen op een ruggenmergaandoening, in het laatste geval zal een slingerende gang waargenomen worden.

Dijen en schenkels:

De dij en schenkels ziet men graag voldoende lang en breed, waarbij de bespiering geen overdreven plaats mag innemen. De buitenkant en achterkant noemt men ook wel de broek, deze is vlak bespied, maar bij een uitgesproken melkgeit is de broek vaak arm bespied. De binnenzijde mag en moet niet bespied zijn, omdat dit ten koste gaat van een brede uieraanhechting.

De bespiering van de dij is bij een goede melkgeit in de top van haar lactatie vaak schraal, op het eind van de lactatie en tijdens de droogstand zal de bespiering hier iets toenemen.

Licht tot sterk afwijkend:

- smal kruis
- te hellend kruis
- dakvormig kruis
- spits kruis
- te kort kruis
- rond kruis
- te scherp kruis
- verhoging/knobbel aan het kruisbeen
- te arm bespiede dij/schenkels
- te bespiede dij
- scheve staatdracht.

Benen:

Deze vormen ook bij de beoordeling van geiten een zeer belangrijk onderdeel. We letten voornamelijk op stand, gang en sterkte. De gang en de sterkte/duurzaamheid worden in sterke mate beïnvloed door de stand. De correcte stand in de voorbenen van voren gezien is zodanig, dat de beide voorbenen over hun hele lengte zuiver evenwijdig lopen. De correcte stand in de voorbenen van opzij gezien, is dat bij normale belasting, onderarm, voorknie, pijpbeen en het kootgewricht zuiver in elkaars verlengde staan en de voorhand verticaal ondersteunen, terwijl koot, kroon en hoef, zuiver in één richting wijzend, tesamen een hoek van ongeveer 45° met de bodem maken.

Bij een correcte stand van de achterbenen van achteren gezien, lopen de beide achterbenen over hun lengte vrijwel evenwijdig. Bij een correcte stand van opzij gezien, raakt bij normale belasting een loodlijn neergelaten van de achterkant van de zitbeenknobbel de achterkant van het spronggewricht met als derde raakpunt de bijklauwen. De koot, kroon en hoef, maken net als bij de voorbenen een hoek van ongeveer 45° met de bodem. Bij een correcte stand van voren en achteren, zowel als van opzij gezien worden de gewrichten normaal belast en is de slijtage van deze zo gering mogelijk.

Geiten met een correcte stand hebben als regel een vierkante en bij een goede hoekstelling in de gewrichten ook een veerkrachtige ruime stap (gang). De sterkte of duurzaamheid van het beenwerk hangt dus in grote mate af van de stand, daarnaast speelt ook de verdere bouw van de ledematen een grote rol.

In de eerste plaats dienen we te letten op de bouw en op de hoekstelling van de gewrichten. Deze moeten in alle richtingen goed ontwikkeld zijn. Van terzijde, zowel als van voren of achteren gezien zijn ze breed en droog. Dit geldt voor alle gewrichten, maar in het bijzonder voor het spronggewricht. De bouw hiervan wordt sterk beïnvloed door de lengte en stand van het hak- of hielbeen.

Is er te weinig hak, dan heeft het dier een te steile stand in de achterbenen en dus te weinig spronggewricht. De veerkracht is dan grotendeels verdwenen, de schok die ontstaat tijdens het lopen (stap) en welke opgevangen wordt door het spronggewricht, wordt verplaatst naar het kootgewricht en de kootbanden, die hierdoor zeer veel te verduren krijgen daar zij er niet op berekend zijn. Het gevolg is dan ook vaak, dat de geit door de koten zakt, in erge gevallen zelfs beervoetig wordt (dit is als de kootbanden zo doorgezakt zijn, dat zelfs de bijklauwtjes de bodem raken).

Geiten met in meer of mindere maten steile benen hebben ook vrijwel altijd een korte, weinig veerkrachtige stap.

De kootbanden zowel aan de voorbenen als aan de achterbenen zien we graag kort. Dit voorkomt ook gebreken aan de kootgewrichten en klauwtjes. Bij lange kootbanden is er meer kans op slappe/weke koten en spreidklauwtjes.

Ook dienen de benen droog te zijn, d.w.z. dat de huid, welke dun moet zijn, vast om de gewrichten en pijpen ligt. Bij de beoordeling van de benen letten we er ook op, dat deze voldoende zwaar zijn. Ook moeten ze in een goede verhouding staan tot de ontwikkeling en het type van het dier. De klauwen moeten goed ontwikkeld zijn en goed gevormd.

De zwaarte van het beenwerk wordt bepaald door de dikte van de pijpbenen en niet door de beharing.

Grof/voos beenwerk is ongewenst, omdat dit de kwaliteit niet ten goede komt.

De lengte van de benen behoort bij de Witte, Bonte, Toggenburgergeit en Boergeit ± 50% van de totale schofthoogte te zijn, terwijl de beenlengte van de Nubische geit ± 60% van haar totale schofthoogte dient te zijn. De beenlengte wordt gemeten vanaf de bodem tot de elleboog (gestelhoogte). De schofthoogte wordt gemeten vanaf de bodem, langs zijkant voorbeen, schouderblad, bovenkant schoft.

Bij deze meting dient het dier wel vlak en vierkant te staan, terwijl er gemeten dient te worden met een deugdelijke maatstok, die zuiver verticaal geplaatst dient te worden en wel in het midden van het voorbeenschouderblad, terwijl de bovenzijde aansluit op de derde ruggenwervel.

Voor een lange levensduur zijn korte koten en voldoende hak van groot belang. Een korte koot (gewricht) zal meestal de zg. weke koten tegen gaan. Te weinig hak (dit is wanneer het achterbeen "te recht" is) beïnvloedt de veerkracht in het beenwerk negatief.

De klauwtjes ziet men graag kort en breed. De gehele ondervoet behoort ten opzichte van de grond in een hoek van ongeveer 45° te staan. Als het dier van de keurmeester weg loopt, dienen de hakken recht naar achteren te wijzen. Staan deze naar binnen dan wordt dit hakkelig genoemd. Bij lammeren wordt dit ook wel nauw genoemd.

Vooral bij de voorbenen komt men nog wel eens de Franse stand tegen. Dit is wanneer de klauwtjes naar buiten wijzen en niet recht vooruit. Het tegenovergestelde is de toontrederstand. Dit komt bij geiten niet zo vaak voor. Soms komt bij geiten ook de afwijking bokbenig aan de voorbenen voor. Geen grote afwijking maar het is wel een lelijk gezicht als de voorknieën doorgeknikt naar voren staan. Het tegenovergestelde dat, a.h.w. de knieën doorbuigen naar achteren, is ook een beenafwijking welke niet gewenst is, dit noemt men holle knieën.

In zijaanzicht ziet men graag een grote hoek in het spronggewricht waarbij zoals gezegd toch voldoende hak blijft. Wanneer de hoek te klein is, spreekt men van sabelbenigheid. Soms komt dit voor in combinatie met hakkig en/of weke koten voor. Bij al deze vormen is de gang van het dier vrijwel altijd afwijkend.

Licht tot sterk afwijkend:

- grof of voos beenwerk
- te licht/fijn beenwerk
- te korte of te lange benen
- bokbenig
- holle knieën
- sabelbenig
- te steil in hak
- koehakkig
- doorgezakte koten
- lange kootbanden
- O-benen
- X-benen
- nauwe stand
- Franse stand
- misvormde klauwen
- te korte stap
- slepende stap
- te steile koot
- dikke gewrichten
- spreidklauwen

Uier:

De uier moet goed ontwikkeld, lang, breed en voldoende diep zijn. De uier bestaat uit een linker en een rechter helft, die van elkaar zijn gescheiden door een sterke bindweefselstrook, de ophangband, waarmee de uiermassa is bevestigd aan de onderkant van het bekken. Iedere uierhelft draagt één speen. De uier bestaat inwendig grotendeels uit twee weefselsoorten namelijk:

- klierweefsel met daarbij behorende afvoerkanalen
- bindweefsel met de daarin voorkomende, zich vertakkende bloedvaten, lymfevaten en zenuwen.

Het bindweefsel vormt het steungevende (vormgevende) deel van de inwendige uiermassa. Hierin lopen zenuwen en vertakken zich de bloedvaten (slagaderen) tot een haarvatensysteem, dat zich weer verzamelt tot een adersysteem.

Iedere speen heeft van onderen een opening, het tepelkanaaltje, dat gesloten wordt gehouden door een kringvormige sluitspier. Van de sterkte van de sluitspier hangt het in belangrijke mate af, of de geit gemakkelijk is te melken of niet.

Het tepelkanaaltje vormt de uitmonding van de zg. melkboezem, die gedeeltelijk in, en gedeeltelijk vlak boven de speen is gelegen. Hierin monden een aantal kanalen uit (melkkanalen). Ieder melkanaal vertakt zich tot een fijn kanaalsysteem. De allerfijnste kanaaltjes eindigen in dunwandige melkblaasjes. De wanden van deze melkblaasjes bestaan uit kliercellen, die de melk produceren. De melk wordt via het kanaalsysteem afgevoerd naar de melkboezem en hieruit bij het melken verwijderd. De melkblaasjes liggen in de uier trosvormig bijeen en worden omstroomd door aan zuurstof en opgeloste voedingsstoffen rijk bloed. Een trosvormige verzameling van melkblaasjes noemt men een melkkwabje of klierkwabje. De kliercellen onttrekken aan het bloed de stoffen, die nodig zijn voor de melkproductie. Om veel melk te

kunnen produceren zijn veel klierweefsel en veel bloedcirculatie in de uier nodig. Het bloed komt in de uier door de uierslagader, een tak van de grote schenkelbeenslagader en gaat uit de uier naar het hart terug, gedeeltelijk door de evenwijdig aan de uierslagader lopende uierader en gedeeltelijk door de melkader, die vanaf de vooruier onderlangs de buikwand loopt. Dit geldt voor beide uierhelften, zodat er een linker- en rechteruierslagader, een linker- en rechteruierader en een linker- en rechtermelkader worden aangetroffen. De uier bestaat dus inwendig voornamelijk uit klierweefsel en bindweefsel. Het geheel wordt omsloten door de dunne, soepele, weinig behaarde uierhuid, met een daaronder gelegen taai vlies, dat een verlengstuk is van het gele buikbekselsel.

Bij de beoordeling van de uier letten we voornamelijk op:

1) De ontwikkeling en de vorm:

We zien graag een goed ontwikkeld en goed gevormd uier. Een goed ontwikkeld uier is van achteren en van voren, zowel als van terzijde gezien breed. Wat de uievorm betreft letten we met name op de ontwikkeling van beide uierhelften die nl. even groot van vorm dienen te zijn. Zijn deze niet symmetrisch dan is de uier scheef (ook wel onkant genoemd).

2) De uierkwaliteit:

Deze hangt af van de verhouding bindweefsel-klierweefsel. Dit is op zichzelf minstens zo belangrijk als de uierontwikkeling en de uievorm.

Als sterk uiteenlopende uierkwaliteiten onderscheiden we:

- de fijne klieruier
- de vleesuier

Een fijne klieruier bevat betrekkelijk weinig bindweefsel en veel klierweefsel. Hij laat zich weg melken; d.w.z. na het uitmelken is de uiermassa sterk verkleind en de uierhuid valt er in grote plooiën omheen.

Een klieruier voelt bij het betasten soepel, zacht, enigszins onregelmatig en korrelig aan, boven meer vast, beneden boven de spenen meer week en is zeer ruim, wat wil zeggen, dat de uierhuid sterk rekbaar is. De vleesuier heeft juist wel veel bindweefsel en weinig klierweefsel. In sommige gevallen houdt hij na het uitmelken dezelfde grote vorm en laat zich dus niet weg melken. Hij voelt verder stug aan en de uierhuid is minder rekbaar.

3) De uierplaatsing:

We zien graag een voldoende ver naar achteren geplaatst, zich ver naar voren uitstrekkende, brede uier met hoogoplopend uierboord ook wel dam genoemd; dit is de tussen de achterkant van de dij en de broek oplopende uierhuid.

Een ideaal geplaatst, uitmuntend gevormd uier, treffen we alleen aan, wanneer de binnenkant van de dij niet te sterk bekleemd is. Is dit wel het geval dan is de uier te veel naar voren geschoven en vaak dus te klein.

4) De spenen:

We letten bij de beoordeling op:

- vorm
- grootte
- stand en plaatsing
- soepelheid.

De gewenste speenlengte is ongeveer 5 cm. Duidelijk stellen we, dat de speenlengte zo moet zijn, dat de uier makkelijk met de volle hand is te melken en indien gewenst makkelijk machinaal. Ook dient de speenlengte te passen bij de uier en de uier. Dus de verhouding spenen/uier en uier/geit dienen met elkaar in overeenstemming te staan.

De stand van de spenen zien we het liefst verticaal gericht. De plaatsing van de spenen midden onder en bij voorkeur op het laagste punt van de uierhelften. Zowel spenen die te breed staan, als spenen die te nauw staan, staan het vlot melken in de weg.

Soms bezit een geit meer dan de normale twee spenen, dit is een erfelijke afwijking en dus ongewenst (bijspenen).

Ook de spenen dienen soepel aan te voelen, er mogen dus geen plaatselijke verhardingen in voorkomen, in de vorm van knopen, strengen of erwten.

Melkaders en melkkuiltjes:

De melkaders lopen vanaf de vooruier aan weerskanten onder langs de buikwand naar voren en verdwijnen door één of meer melkkuiltjes. Ze voeren een gedeelte van het bloed, dat in de uier voor melkvorming heeft gediend, naar het hart terug.

Dikke, kronkelende melkaders en wijde melkkuiltjes vormen een aanwijzing voor een grote bloedcirculatie in de uier en zijn in verband hiermee te beschouwen als een goed melkteken.

Het haar dat groeit op de uier, groeit voor een groot deel met de haartop naar boven. Het vlak dat men ziet, als men achter de geit staat, dus het opgroeiende haar op de achterkant van de uier en uierboord, noemt men de melkspiegel.

Licht tot sterk afwijkend:

In de praktijk komen er nogal wat uier- en speengebreeken voor, o.a.

- te groot uier (ballonuier)
- te diep uier (hanguier)
- te klein uier
- scheef uier
- te weinig of geen vooruier
- te weinig achteruier
- vergroeiingen in en aan het uier
- smalle aanhechting
- gespleten uier
- vleesuier
- bijspenen
- ongelijke spenen
- te kleine spenen
- te grote spenen
- te dikke spenen
- te dunne spenen
- schapenuier
- steekspenen
- windspenen
- vlees- of ballonspenen

Deze waslijst is nog wel langer te maken met opsomming van nog meer afwijkingen, maar voor ogen dient te staan, een lang, breed, ruim, halfbolvormig uier, goed aangehecht met een sterke ophangband, met goed gevormde, correct geplaatste spenen.

Beharing: (huid en haar)

De huid behoort dun en soepel te zijn, wat ook een teken is van "melkaanleg" en mag enigszins vettig aanvoelen. Een dikke stugge huid wordt niet bij melkrijke geiten aangetroffen.

De beharing dient kort, glad en fijn te zijn en voelt net als de huid vaak ook enigszins vettig aan.

Er dient bij alle vier de melkrassen en bij het vleesras op kortharigheid gefokt te worden.

Bij de Toggenburger is enige soepelheid w.b. de beharing toegestaan, alhoewel naar kortharigheid gestreefd dient te worden, is enige kam- en broekvorm toegestaan.

Kam over de rug:

Dit is het lange haar "midden op de rug" a.h.w. een streep lange haren, die midden op de rug-lendene- en kruiswervels, als een kam aanwezig is.

Deze kam kan per geit verschillen van haarlengte van wel ± 6 cm tot ± 20 cm. Bij gelijke exterieurkwaliteiten van dieren, dient een gladharige geit voor geplaatst te worden.

Broek:

Als aan de dij en schenkels langer haar aanwezig is dan op de rest van het lichaam, spreekt men over "broek". Alhoewel toelaatbaar, is ook dit minder gewenst.

Door invloed van gebruik van importbokken vanuit Zwitserland, is de factor langhaar enigszins binnen het ras aanwezig. Maar vanaf het begin van de georganiseerde Toggenburgerfokkerij is één van de hoofdoelen geweest het fokken van gladharige geiten.

Licht tot sterk afwijkend:

- te dunne huid (vel)
- dikke huid (vel)
- dof/plakkerig haar
- krullerig haar
- grof haar
- lang haar
- geschoren.

Kleur en aftekening:

Nederlandse Witte Geit:

De witte geit dient helder wit van kleur te zijn, van snuit tot en met de staart en van top tot teen. Ook in wit komen we diverse kleurschakeringen tegen, de intensiteit van de kleur wordt mede bepaald door het milieu. Zo zullen geiten, die altijd buiten lopen a.h.w. vaker iets geler van kleur zijn, dan dieren, die niet blootgesteld zijn aan regen en zon.

Bruine aanslag in het witte tekeningsbeeld, is niet gewenst. De mate waarin is mede bepalend voor de plaatsing en toekenning van een predikaat. Een iets bruine nek/hals zal wat minder zwaar wegen dan een geheel bruine rug of romp. Dit geldt ook voor de zg. blauw/griize aanslag.

Bij gelijke exterieurkwaliteiten dienen altijd de kortharige, zuivere witte geiten voor de dieren met enige afwijkingen geplaatst te worden.

Nederlandse Bonte Geit:

De Bonte geit dient tweekleurig te zijn, hetzij zwart/ wit hetzij bruin/wit, waarbij een scherpe aftekening van de kleurvelden gewenst is.

Licht tot sterk afwijkend in tekeningsbeeld zijn:

- masker
- strepen/streepvorm aan kop
- Toggenburgerooraftekening
- schimmel aan oren of kop
- schimmelaftkening aan hals, romp of benen
- Toggenburgeraftekening(en)
- tweekleurig bruin of zwart - driekleurig
- éénkleurige romp.

Nederlandse Toggenburger:

Kleur:

Ideaal is de melkchocoladekleur bruin.

Alle kleuren bruin zijn toelaatbaar, mits de kleur egaal over het gehele lichaam is, op die plaatsen waar deze gewenst is.

In de kleur bruin zijn ongeveer 60 schakeringen, van bijna geel tot bijna zwart. Gezien de kleur moeilijk vast te leggen is en zowel te licht gekleurde dieren als te donker gekleurde dieren binnen de Toggenburgerfokkerij problemen geven, is in het begin duidelijk gekozen voor de "gulden middenweg", welke toen gesteld is op melkchocoladebruin.

Alle bruine kleuren zijn acceptabel, maar bij gelijke kwaliteiten van exterieur dient de geit met de juiste kleur voorrang te krijgen boven de dieren met de niet melkchocoladekleur.

Ook komen er binnen dit ras dieren voor die in plaats van egaal bruin, schimmelig zijn. Dit betekent dat de haren bruin en wit zijn, doch iedere haar heeft één kleur, of bruin of wit. Deze kleur is niet gewenst en sluit bekroning uit.

Aftekening:

Deze is wit van kleur en bevindt zich aan de kop, romp en benen en is te verdelen in:

- a) koptekening
- b) spiegel
- c) beentekening.

Koptekening:

De koptekening is aanwezig op de oren, langs de neus en aan de snuit en een enkele keer in de keelstreek.

De oren zijn witgrijs omrand, wanneer dit goed is, zien we midden op de buitenkant van het oor een driehoekige bruine vlek. Op oudere leeftijd wil deze vlek nogal eens "verwateren", wat als oorzaak heeft pigmentverlies.

De binnenzijde van de oren is vleeskleurig.

Vanaf de stootknobbels loopt aan weerszijden van het neusbeen een verticale witgrijze streep welke overgaat tot in de snuit, dit noemt men het masker.

Het masker dient voldoende duidelijk en breed te zijn. Een breedte van ongeveer 2 cm kan als norm gehanteerd worden. Een smal, breed of onderbroken masker geldt als een schoonheidsfout en mag nooit een bekroning uitsluiten. De snuit is eveneens witgrijs van kleur, zowel voor op de neus, zijkanten muil als onderkant bek. Onder de bek loopt de kleur vaak door tot in de sik.

Als de geiten belletjes bezitten dan zijn deze meestal wit gekleurd. Ook in de keelstreek is vaak één witte, doch ook wel twee kleine witte vlekjes, aanwezig welke dan los van elkaar staan. Deze vlekken behoren duidelijk in de keelstreek te zitten en mogen niet uitlopen naar hals of van onder de kaken naar de bek.

Witte aftekening aan de kop in de vorm van een kolletje, streep onder de oren of vlekje aan de wang (kaak) worden gerekend tot de schoonheidsfouten.

De spiegel:

De spiegel is dat witte vlak, dat men ziet onder de staart en aan de achterzijde van de dijen. Hieraan mogen geen haken of uitlopers voorkomen. Aan beide zijden van de dijen dient de witte tekening symmetrisch te zijn.

De uierboord is vleeskleurig en dun behaard met witte haren. De binnenzijde van de dijen is eveneens wit behaard. De staart is aan de onderkant vleeskleurig/onbehaard, op de bovenzijde bruin gekleurd, maar ze is wit omrand.

Een witte pluim aan de staart of een witte vlek op de staart worden gerekend tot de schoonheidsfouten.

Op de spiegel mogen geen bruine vlekken voorkomen, en is vrij van bruine aanslag, evenals de uier en het scrotum. Deze dienen geheel éénkleurig wit te zijn.

De benen:

De voorbenen zijn vanaf de knieën naar beneden toe geheel wit, een klein verticaal bruin streepje onder de knieën is gewenst maar geen vereiste. Dit streepje is meestal ± 6 cm lang en heeft de breedte van een potlood. Op oudere leeftijd trekt het net als de driehoek op de oren, wat weg. De binnenzijde van de voorbenen is geheel wit tot in de oksel. De meeste geiten bezitten okselvlekken, dit is toegestaan, mits ze niet los zitten en niet in welke vorm dan ook naar buik of onderborst uitlopen. Is dit wel het geval dan is dit een uitsluitingfout. Evenzo mogen ze niet overgaan in een grijze (stekelharige) buiktekening.

De achterbenen zijn vanaf de hak, naar beneden geheel wit, en aan de binnenzijde vanuit de liesstreek. Een enkele keer bezitten geiten ook het verticale beenstreepje aan de achterbenen, zowel en/of aan de voorzijde en/of aan de achterzijde op het achterpijpbene. Dit is niet toegestaan en sluit een bekroning uit daar dit evenals bruine vlekken in het witte tekeningsbeeld gerekend dient te worden tot de uitsluitingfouten.

Tot de schoonheidsfouten worden o.a. gerekend bruine aanslag in het witte tekeningsbeeld, dit is wit haar met bruine haartop, wat als minder gewenst beschouwd dient te worden, maar wel een bekroning toelaat.

De hals en romp dienen te allen tijde vrij te zijn van witte vlekken of stippen. Dieren met deze verdwaalde vlekken zijn niet bekroningswaardig, daar dit een uitsluitingfout is.

Licht tot sterk afwijkend in het tekeningsbeeld:

Schoonheidsfouten:

- smal masker
- breed masker
- onderbroken masker
- geen driehoek op oren
- kolletje
- wang/kaakvlek
- uitloper in of aan het masker
- verdwaalde klokjes aan hals of oren
- bruine aanslag in wit
- witte pluim of vlek op staart
- wat lichte of donkere kleur bruin dan melkchocolade.
- bruine beharing in het witte tekeningsbeeld (met uitzondering beenstreepje onder de voorknieën)

Uitsluitingfouten:

- grote kol
- brede strepen of vlekken aan kaak
- vlek(ken) midden op het neusbeen
- witte streep of strepen op het neusbeen
- keelvlak welke duidelijk uitloopt naar hals en/of kaak
- okselvlakken welke uitlopen naar onderborst en/of buik
- losse okselvlakken
- witte vlekken en/of stippen in het bruine tekeningsbeeld aan hals en/of romp
- stekelharig
- zwarte kleur i.p.v. bruin
- geheel bruin
- meerkleurig bruin.

Nederlandse Nubische geit:

De Nubische geit is in alle kleuren en kleurschakeringen bekroningwaardig.

Nederlandse Boergeit:

De ideale boergeit heeft rood haar op kop, hals en oren en (overwegend) wit haar op de rest van het lichaam (20% overkleurd is toegestaan) en heeft een volledig gepigmenteerde huid. Een duidelijke bles of kol is gewenst. De rode haarkleur kan variëren van licht tot donker rood of bruin. De meest gewenste plek voor de kleurovergang van rood naar wit is langs een denkbeeldige lijn van het punt vlak vóór de schouderbladen naar de voorborst. Minimaal is in het hoofd een vlek van minstens 40% op beide zijden van het hoofd vereist. In het ideale geval is minimaal 75% van de oren gekleurd en gepigmenteerd.

Licht tot sterk afwijkend:

Schoonheidsfouten:

- te weinig kleur in het hoofd
- te weinig kleur in de oren.

2.3 Algemeen voorkomen:

Wit en Bont:

Bij de Nederlandse Witte geit en Nederlandse Bonte geit wordt als fokdoel gesteld, een goed ontwikkelde, correct gebouwde, gerekte, hoogbenige geit met lange gewelfde ribben. Een sterke bovenbouw en een breed, lang kruis. Een sprekende kop met staande lange enigszins wat fijne oren. Een goed ontwikkeld goed gevormd fijn behaard zacht en soepel uier. Sterk, droog beenwerk met correcte stand en veerkrachtige gang.

De beharing dient kort, fijn en glad te zijn. De kleur en/of aftekening dient aan de eisen te voldoen welke voor het ras gelden.

Het moet een geit zijn van goede constitutie, die naast het melktype ook duidelijk het rastype vertoont.

De wigvorm dient duidelijk aanwezig te zijn, wat betekent: een iets lichte voorhand, ruime diepe middenhand en een brede iets zwaardere achterhand. De bovenlijn dient recht te zijn, terwijl de onderlijn vanaf de voorborst tot onderkant uier, schuin naar beneden dient te lopen.

Van bovenaf op het dier gezien, dient zij de vorm a.h.w. van een peer te bezitten, voor iets smal, naar de heupen toe breder en van achteren weer iets nauw.

De ontwikkeling wordt bepaald door de hoogte-, lengte-, breedte-, en inhoudsmaten.

De romplengte dient duidelijk langer te zijn dan de schofthoogte, zodat het raskenmerk "hoogbenig en gerekt" er duidelijk uitkomt.

De schofthoogte (het aantal cm. gemeten vanaf de grond tot bovenzijde schoft) wordt gesteld als 100%. De beenlengte, dit is het aantal cm. vanaf de grond tot de elleboog, dient ongeveer 50% van de schofthoogte te zijn.

De romplengte moet ongeveer 117% van de schofthoogte zijn.

De bouw moet evenredig en correct zijn. Dit bevordert een lange levensduur.

Bij jonge dieren (wat overigens ook geldt voor de andere rassen) zijn de verhoudingen soms nog wat anders dan bij volwassen dieren. Jonge, nog niet volwassen dieren, die nog in de groei zijn, tonen vaak iets anders dan uitgegroeide dieren. We zien nog wel eens dat het dier op de lendenen en kruis wat hoger is dan op de schoft. Dit noemt men overbouwd. Naast andere kenmerken is dit tevens een teken van "laatrijphheid". Op ongeveer 3 à 4 jarige leeftijd trekt dit meestal weg, doordat het voorstel a.h.w. iets langer doorgroeit en de lendenen wat vlakker worden door het gewicht van de middenhand.

Ook wordt dan de "wig" iets duidelijker, doordat de buikspieren meestal wat verslappen, wat veroorzaakt wordt door dracht en grote voederopname.

Toggenburger:

Gewenst wordt een matig grote, sobere, productieve, krachtige en evenredig gebouwde geit met goed ontwikkelde en goed aangesloten uier, met correct geplaatste benen, ruime diepe borstkas, goed gewelfde ribben en breed, vierkant iets hellend kruis.

De meest gewenste kleur is die welke eigen is aan die van het Toggenburgerras, terwijl kortharigheid wordt nagestreefd.

De gehele bouw is wat compacter dan bij de Witte en Bonte geit.

Evenals bij de Witte en Bonte geit is de beenlengte ongeveer 50% van de schofthoogte. De romplengte behoort ongeveer 106% te zijn van de schofthoogte.

Schofthoogte en romplengte moet als het ware een "vierkant blok" zijn en het geheel dient voldoende grof van bouw te zijn. Een sprekend en goed ontwikkelde kopvorm, die iets grover en breder aan doet dan bij wit en bont. De hals wat bespierder en wat korter als bij wit en bont. Een brede en ruime voorhand. De middenhand per se niet te gerekt, maar wel ruim en diep met brede lendenen. Een ruim en

vierkant kruis, dijen en schenkel goed bespied. Sterk, droog beenwerk met correcte stand en goede gang. Beharing kort en glad. Kleur egaal bruin. Aftekening helder en scherp. Zowel melktype als rasadel dienen duidelijk aanwezig te zijn.

Nubisch:

De Nubische geit dient in haar algemeen voorkomen een aantal kwaliteiten te tonen, die overeenkomen met onze andere rassen. Daarnaast dient zij hoger gesteld te zijn en naast de hoogtemaat, ook duidelijk lengte te tonen.

De beenlengte dient ongeveer 60% van de schofthoogte te zijn, terwijl de romplengte evenals bij Wit en Bont op ongeveer 117% gesteld mag worden.

De kop dient hoog gedragen te worden en a.h.w. "trotsheid" uit te stralen, kort van lengte ten opzichte van de gehele lichaamsbouw, sterk gebogen neusbeen.

Oren laag aangezet, lengte tot voorbij de bek en met de schaalopening naar binnen gedragen.

De hals soepel en lang van vorm, vrij van klokjes.

De voorhand dient breed, vast en gesloten te zijn met voldoende diepte. Door de lengte en vorm van de schouderbladen, is het schoft hoog en soms wat voorlijk geplaatst waardoor de overgang van schoft naar rug niet altijd echt vloeiend in elkaar overgaan.

Midden- en achterhand dienen qua vorm gelijk te zijn als die van de Witte en Bonte geit.

Het beenwerk dient sterk en droog te zijn met correcte stand en ruime veerkrachtige stap. De beharing is kort en glad.

Alle kleuren en kleurschakeringen en tekening is binnen dit ras toegestaan.

Boer:

Het boer ras moet in tegenstelling tot de melkgeit in haar gehele voorkomen beschikken over eigenschappen die gericht zijn om veel vlees te kunnen produceren van zeer goede kwaliteit. Het ras heeft een opvallend sterke kop met een vriendelijk uiterlijk. We zien hierbij graag een enigszins gebogen neusprofiel, dat als het ware als een cirkel mee gaat in de lijn van de ligging van de horens. De oren moeten breed en middelmatig van lengte zijn en vloeiend hangen. De hals moet sterk en goed bespied zijn en de lengte moet in verhouding zijn tot de overige lichaamsmaten. De voorhand moet ruim, diep, sterk en bespied zijn in combinatie met een brede, ronde schoft. De middenhand wensen we lang, diep en breed met lange ribben en vooral de lendenen breed en goed bespied. De bovenbouw dient recht te zijn. De achterhand moet ruim, vlak en iets hellend zijn met ronde, bespiede dijen. De benen moeten hard en droog zijn met in vooraanzicht, achteraanzicht en zijaanzicht een correcte stand. De gang moet ruim en veerkrachtig zijn. Het ras dient te beschikken over een soepele huid waarbij voornamelijk bij de bokken over de nek en borst huidplooien lopen. Kort glad en glanzend haar is wenselijk. De ideale aftekening bij de boergeit is (donker) rood of bruin haar op kop, hals en oren en wit haar op de rest van het lichaam. Een bles of kol aan de kop is gewenst.

Rasadel:

Onder rasadel wordt verstaan de uiterlijk zichtbare kenmerken welke eigen zijn voor een bepaald ras.

2.4 Beoordeling van bokken:

Hoewel in zijn algemeenheid kan worden gesteld, dat bovenvermelde punten ook van belang zijn bij de beoordeling van de mannelijke dieren, zijn er toch een aantal specifieke beoordelingspunten bij de bok, die ten opzichte van geiten duidelijker en/of anders behoren te zijn.

Type:

De gewenste wigvorm bij geiten in de vorm van "wat lichter van voren en wat zwaarder/diep van achteren", is bij een bok niet van toepassing.

Daar hoort het namelijk juist andersom te zijn. Dus voldoende zwaar/diep in de voorhand en wat lichter in de achterhand. Wat betekent, dat de wigvorm er net andersom inzit. Een wat zware voorhand betekent in dit geval, best ontwikkeld, dus een ruime, voldoende brede, diepe borst, welke wel vast en gesloten behoort te zijn.

Kop:

De kop dient zwaarder te zijn dan bij geiten, maar mag niet grof zijn.

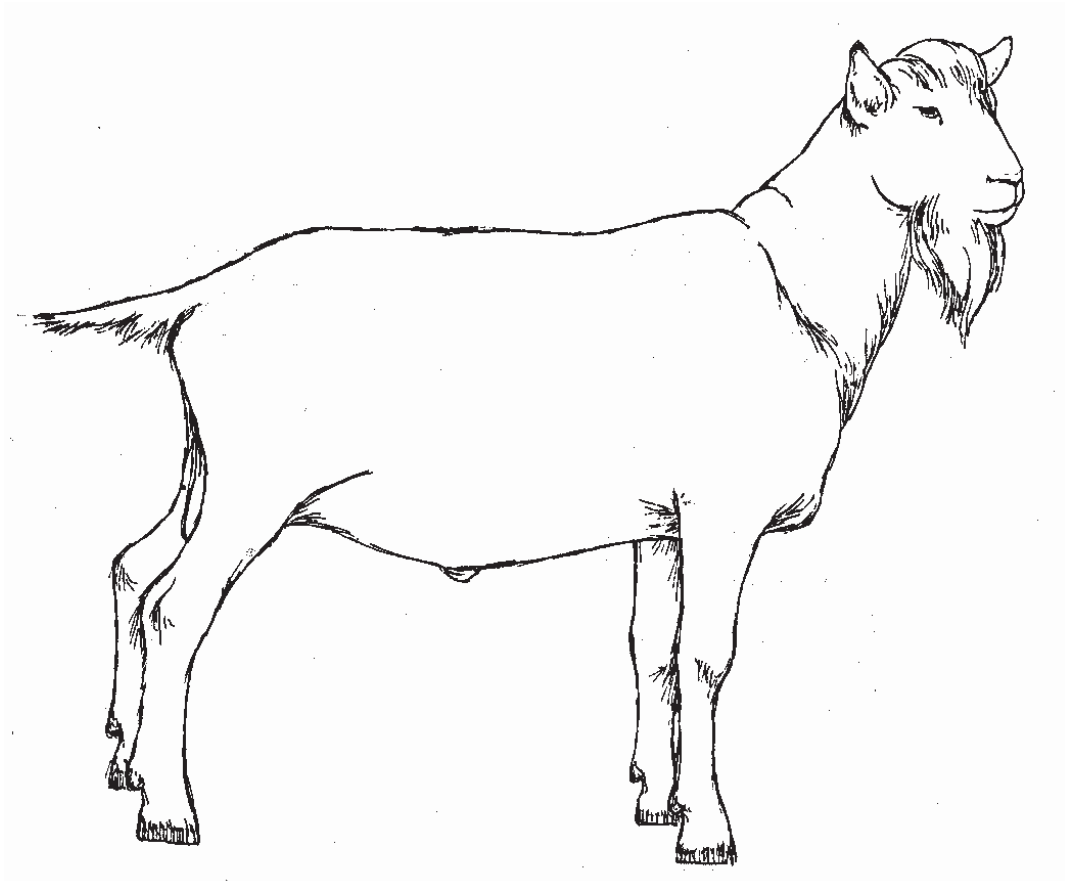
Een brede schedel, best ontwikkelde kaken, voldoende brede bek en een recht neusbeen zijn gewenst. In tegenstelling tot de Ned. Nubische bok en de Ned. Boer bok waarbij een gebogen neusprofiel als een ras-kenmerk gezien wordt. Soms hebben bokken op een wat oudere leeftijd een wat geprononceerde onderkaak, wat wel eens verward wordt met een snoekenbek.

Hals:

De hals is duidelijk meer dan bij een geit, deze dient te zijn: voldoende lang (in goede verhouding tot de andere lichaamsmaten), voldoende/goed gespierd (afhankelijk van het ras) zowel in nek als hals voldoende breed en vloeiend aangesloten aan de voorhand. Zowel van kop en hals, als van de voorhand dient kracht en robuustheid uit te stralen. Een vrouwelijke kop, een lichte hals en een lichte voorhand zijn dan ook kenmerken, die bij de beoordeling van een bok gesignaleerd dienen te worden.

Middenhand:

De middenhand moet net als bij geiten ruim en gewelddig zijn.

Achterhand:

De achterhand is als bij alle mannelijke dieren, wat minder ontwikkeld. Het kruis is vaak wat smaller evenals het heupbeen. Door de wat smallere bouw van het achterstel is de beenstand in verhouding daar ook vaak iets nauwer dan bij geiten.

Het scrotum:

Hiermee wordt bedoeld de balzak met inhoud.

Om het scrotum op de "juiste waarde" te kunnen beoordelen is het zaak, dat men ook weet, welke eisen daaraan gesteld moet worden.

Deze dienen te zijn: Een goed ontwikkelde, voldoende ruime zak.

Van boven, aan het lichaam goed aangehecht. Het vel moet soepel en dun zijn. De beharing dient dun, kort en glad te zijn en is, net als bij de geit op de achterkant van de uier, met de toppen naar boven gericht op de achterzijde van de balzak. Dit noemt men de zaadspiegel, die dezelfde betekenis zou hebben als de melkspiegel bij geiten.

De teelballen dienen flink ontwikkeld te zijn. Bij volwassen bokken kunnen deze wel de grootte krijgen van een ganzenei. Het liefst zien we de onderkant van de balzak zo symmetrisch mogelijk gevormd.

Een te klein en dus te weinig ontwikkelde balzak, zonder inhoud of gevuld met kleine teelballen is vrijwel altijd een foute zaak. Bokken met te weinig scrotum dient men uit te sluiten voor bekroning. Soms worden er bokken getoond, die maar één bal in de zak hebben zitten, meestal is dan de tweede blijven stecken in de liesstreek of is nog aanwezig in de buikholte. Deze dieren hoeven niet perse onvruchtbaar te zijn. Wel dient bij signaleren hiervan een opmerking te worden geplaatst.

Benen:

De benen van een bok dienen aan dezelfde kwaliteiten en eisen te voldoen als aan die van geiten. Wel moeten deze zwaarder zijn, wat inhoudt, dat er "meer bot" moet zijn.

Beharing:

De beharing is vaak iets grover dan bij geiten. Gewenst wordt evenwel een korte, glanzende beharing, die aan de voorhand vaak wat langer is dan op de rest van het lichaam.

Een enkele maal zien we bokken, vooral bij het Toggenburgerras, die geheel langharig zijn. Hoewel dit wel toelaatbaar is, is het toch minder gewenst en dient men te streven naar bokken, die kortharig zijn, maar wel mannelijk d.w.z. een goede volle lichaamsbeharing met liefst een iets ruige beharing aan de voorhand.

Kleur en aftekening:

Bokken behorende tot het Ned. Witte ras dienen uiteraard wit van kleur te zijn.

Bij de Toggenburgerbokken komen we net als bij de geiten, veel kleurverschillen tegen. Ook hier is gewenst de melkchocoladekleur bruin.

Vaak ziet men veel bokken met zeer weinig masker, welke op een keuring hierom soms "gedrukt" worden. Dit is niet altijd terecht. Boklammeren welke bij de geboorte een duidelijk masker bezitten, tonen soms op een leeftijd van ongeveer 4 maanden een onderbroken masker, dit heeft vaak als oorzaak, dat de bruine haren van de wangen en neusbeen a.h.w. over het masker heen groeien. Vaak is de beharing van het masker ook korter waardoor het op het eerste gezicht lijkt, of de bok geen masker bezit. Bokken, die zonder duidelijk masker op de keuring verschijnen, dient men gelijk te behandelen (beoordelen) als geiten met een onderbroken en/of smal masker. Wat inhoudt dat e.a. gerekend dient te worden als een "schoonheidsfout".

Bonte bokken dienen een gelijk kleur- en tekeningspatroon te bezitten als de geiten van dit ras.

De Nubische bokken zijn net als de geiten, in alle kleuren en kleurschakeringen geaccepteerd.

Voor de boerbokken geldt ook dat deze een gelijk kleur- en tekeningspatroon moeten hebben als de geiten van dit ras nl. rood haar op kop, hals en oren en (overwegend) wit haar op de rest van het lichaam. Een duidelijke bles of kol is gewenst. De rode haarkleur kan variëren van licht tot donker rood of bruin.

Algemeen Voorkomen:

Mannelijk, zeer goed ontwikkeld, een duidelijke omgekeerde wigvorm dan bij geiten, met solide, sterk beenwerk. Het gehele dier dient "macht" uit te stralen, terwijl de kop door de uitdrukking van de ogen a.h.w. "meer durf" uitstraalt, en vaker daardoor wat brutaler aandoet dan geiten.

3.0 RASSTANDAARDEN:

3.1 Rasstandaard van de Nederlandse Witte geit

Algemeen Voorkomen

De Nederlandse Witte geit is een hoogbenige, gerekte, kortharige, melktypische geit met een goede ontwikkeling en een correcte bouw.

Type

Een hoogbenige, gerekte, wigvormige en melkrijke geit. In de juiste verhoudingen ruime hoogte-, breedte- en lengtematen en een enigszins open en solide bouw. De verhouding romplengte ten opzichte van de hoogtemaat is ongeveer 117%. De verhouding voorbeenlengte en schofthoogte is ongeveer 50%.

Ontwikkeling

Naast ruime breedte-, lengte- en inhoudsmaten streeft men bij de geit naar een schofthoogte van ongeveer 80 cm op volwassen leeftijd.

Beenwerk

Harde en droge beenkwaliteit met in voor-, achter- en zijaanzicht een correcte stand en een veerkrachtige, ruime stap.

Uier

Een goed ontwikkeld, lang, breed en hoog aangehecht uier. Net iets binnen de uier geplaatste spenen van ongeveer 5 cm lang met een loodrechte stand. Een symmetrisch gevormd uier die soepel en zacht aanvoelt en voorzien is van een sterke ophangband.

Bespiering

Voldoende bespiering om als melkgeit goed te kunnen functioneren.

Kop en hals

Een sprekende, fijn besneden kop met lange, staande oren en een recht neusbeen. Een brede bek met goed ontwikkelde kaken. Een lange, voldoende gespierde hals die vloeiend aansluit op de voorhand.

Voorhand

Een gesloten voorhand die voldoende breed en diep is.

Middenhand

Een ruime en sterke middenhand met lange, gewelfde ribben die schuin naar achteren liggen, waarbij een 7-vormige hongergroef zichtbaar is.

Achterhand

Het kruis is breed, lang en iets hellend (ongeveer 155 graden). De dijen voldoende gespierd.

Kleur

Wit.

Beharing

Naast een dunne, soepele huid is de beharing kort, fijn en glad.

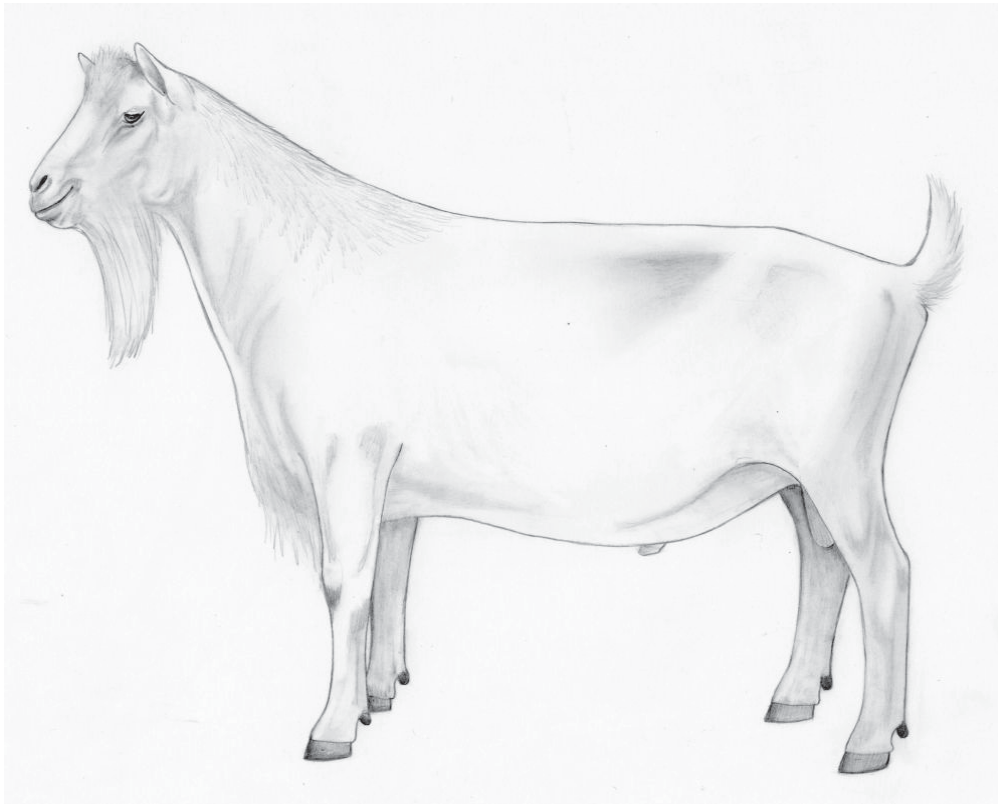
Schoonheidsfouten:

bruine aanslag/isabel

Uitsluitingsfouten:

varkensbek
snoekenbek

Rasstandaard van de Nederlandse Witte bok

Algemeen Voorkomen

De Nederlandse Witte bok is een hoogbenige, gerekte, kortharige bok met een goede ontwikkeling en een correcte bouw. Het geheel straalt macht en kracht uit.

Type

Een hoogbenige en gerekte bok. In de juiste verhoudingen ruime hoogte-, breedte- en lengtematen en een enigszins open en solide bouw. De verhouding romplengte ten opzichte van de hoogtemaat is ongeveer 117%. De verhouding voorbeenlengte en schofthoogte is ongeveer 50%. De bok toont meer macht en is zwaarder van uitvoering dan de geit.

Ontwikkeling

Naast ruime breedte-, lengte- en inhoudsmaten streeft men bij de bok naar een schofthoogte van ruim 90 cm op volwassen leeftijd.

Beenwerk

Harde en droge beenkwaliteit met in voor-, achter- en zijaanzicht een correcte stand en een veerkrachtige, ruime stap. Het gehele beenwerk is wat zwaarder dan bij de geit, wat wil zeggen meer bot.

Scrotum

Een goed ontwikkeld scrotum met een dunne, soepele huid.

Bespiering

Een goede bespiering met name in hals, lendenen en dijen.

Kop en hals

Een sprekende, fijn besneden kop met lange, staande oren en een recht neusbeen. Een brede bek met goed ontwikkelde kaken. Een lange, goed gespierde hals die vloeiend aansluit op de voorhand. Kop en hals stralen mannelijkheid uit.

Voorhand

Een gesloten voorhand die voldoende breed en diep is.

Middenhand

Een ruime en sterke middenhand met lange, gewelfde ribben.

Achterhand

Het kruis is breed, lang en iets hellend (ongeveer 155 graden). De dijen goed gespierd.

Kleur

Wit.

Beharing

Naast een dunne, soepele huid is de beharing kort, fijn en glad.

Schoonheidsfouten:

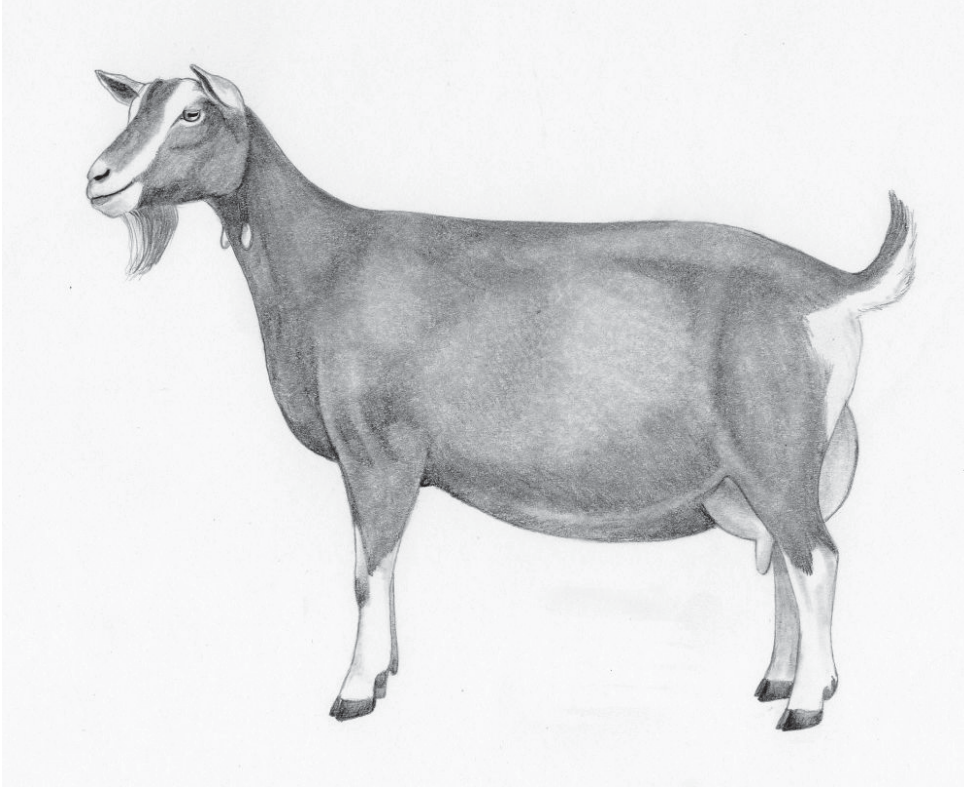
bruine aanslag/isabel

Uitsluitingsfouten:

varkensbek

snoekenbek

3.2 Rasstandaard Nederlandse Toggenburger geit

Algemeen voorkomen

Schofthoogte en romplengte moeten als het ware een vierkant blok vormen en het geheel dient voldoende grof van bouw te zijn.

Type

Compact. De gebruikswaarde (melkgeit) moet duidelijk zichtbaar aanwezig zijn.

Ontwikkeling

Gestreefd dient te worden naar een geit van 70 cm schofthoogte op volwassen leeftijd (circa vier jaar), met een romplengte die iets meer is dan de schofthoogte (circa 106%).

Beenwerk

De voorbenen zijn vanaf de knieën wit gekleurd. De voorbenen zijn aan de binnenzijde wit, vanuit de oksels. De dieren zijn kort in de kootbanden. De lengte van de voorbenen is circa 50% van de schofthoogte. De achterbenen zijn wit vanaf de hak tot aan de hoef. De binnenzijde is wit vanaf en vanuit de liesstreek.

Uier

De uier is dun behaard. Deze haren moeten wit van kleur zijn.

Kop en hals

De kop is vrij kort en breed in het voorhoofd met een zeer goed ontwikkelde kaak en een brede bek. Het neusprofiel dient recht te zijn met een duidelijke 'insnijding' onder de ogen. De hals mag niet te lang zijn, maar bespierd en krachtig.

Voorhand

Breed en ruim met voldoende diepte

Middenhand

Perse niet te gerekt, maar wel ruim en (opvallend) diep met brede lendenen.

Achterhand

Kruis is vierkant van vorm. Dijen en schenkel goed gespierd

Kleur

De hals, voor- en middenhand en het kruis dienen egaal bruin van kleur te zijn. Ook de dij en schenkel waar de spiegeltekening niet geplaatst is. De meest ideale kleur is melkchocoladebruin. Variatie van donkerbruin tot zeer lichtbruin. De staart is op de bovenzijde bruin behaard en wit omrand. De onderkant dient vleeskleurig te zijn.

Beharing

Kort en glad. Kam over de rug en broek aan dij/schenkel is toegestaan. Fout: langharig en geschoren.

Aftekening

Oren zijn wit omrand. Op de buitenkant een bruine driehoek. Binnenkant vleeskleurig. Het masker is vanaf de stootknobbels tot aan de snuit duidelijk zichtbaar aan beide zijden van het neusbeen. De snuit heeft dezelfde kleur. Bellen zijn niet verplicht. Indien aanwezig, dan het liefst wit van kleur. Behoren aan de hals te zitten, net onder de keelstreek. Veelal hebben de dieren onder de hals, in de keelstreek één grote of soms twee witte vlekken.

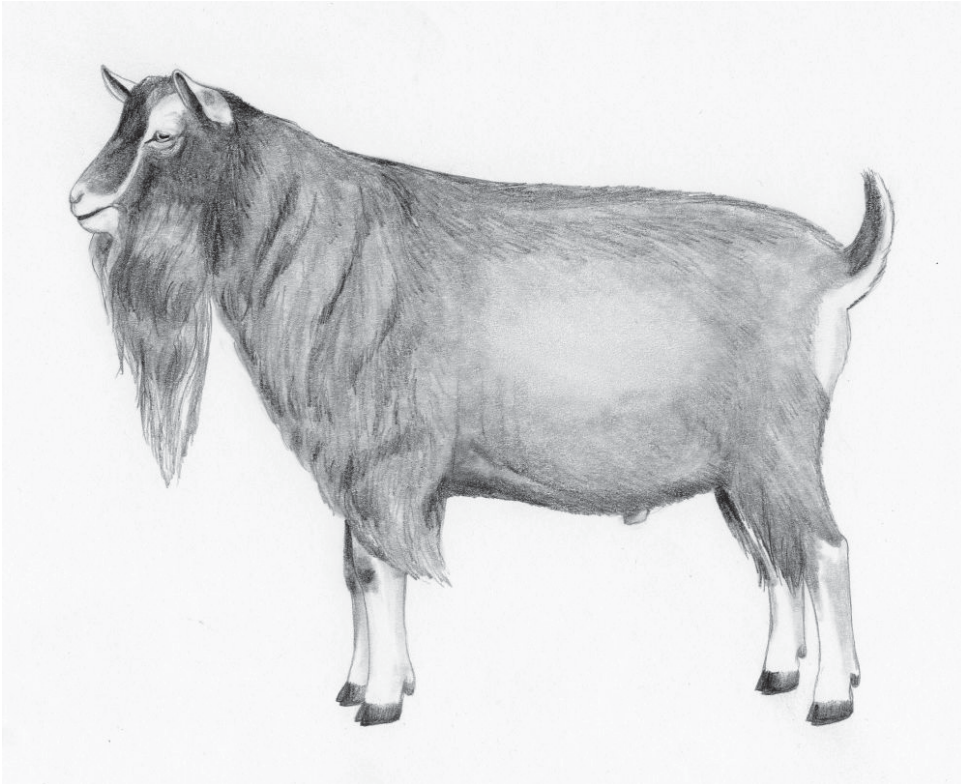
Schoonheidsfouten:

smal masker
breed masker
onderbroken masker
geen driehoek op oren
kolletje
wang/kaakvlek
uitloper in of aan het masker
verdwaalde klokjes aan hals of oren
bruine aanslag in wit
witte pluim of vlek op staart
wat lichte of donkere kleur bruin dan melkchocolade.
bruine beharing in het witte tekeningsbeeld (met uitzondering beenstreepje onder de voorknieën)

Uitsluitingsfouten:

varkensbek
snoekenbek
grote kol
brede strepen of vlekken aan kaak
vlek(ken) midden op het neusbeen
witte streep of strepen op het neusbeen
keelvlek welke duidelijk uitloopt naar hals en/of kaak
okselvlekken welke uitlopen naar onderborst en/of buik
losse okselvlekken
witte vlekken en/of stippen in het bruine tekeningsbeeld aan hals en/of romp
stekelharig
zwarte kleur i.p.v. bruin

Rasstandaard Nederlandse Toggenburger bok

Algemeen voorkomen

Schofthoogte en romplengte moeten als het ware een vierkant blok vormen en het geheel dient voldoende grof van bouw te zijn.

Type

Compact. Naast rasadel dient de bok mannelijkheid uit te stralen.

Ontwikkeling

Op een leeftijd van drie jaar dienen zij een schofthoogte te hebben van 80 cm of meer. Romplengte is circa 106% van schofthoogte.

Beenwerk

De voorbenen zijn vanaf de knieën wit gekleurd. De voorbenen zijn aan de binnenzijde wit, vanuit de oksels. De dieren zijn kort in de kootbanden. De lengte van de voorbenen is circa 50% van de schofthoogte. De achterbenen zijn wit vanaf de hak tot aan de hoef. De binnenzijde is wit vanaf en vanuit de liesstreek.

Scrotum

De achterkant van het scrotum is dun behaard. Deze haren moeten wit zijn.

Kop en hals

De kop is vrij kort en breed in het voorhoofd, met een zeer goed ontwikkelde kaak en een brede bek. Het neusprofiel dient recht te zijn met een duidelijke 'insnijding' onder de ogen. De hals mag niet te lang zijn, bespierd en krachtig.

Voorhand

Breed en ruim met voldoende diepte

Middenhand

Perse niet te gerekt, maar wel ruim en (opvallend) diep met brede lendenen.

Achterhand

Kruis is vierkant van vorm. Dijen en schenkel goed gespierd

Kleur

De hals, voor- en middenhand en het kruis dienen egaal bruin van kleur te zijn. Ook de dij en schenkel waar de spiegeltekening niet geplaatst is. De meest ideale kleur is melkchocoladebruin. Variatie van donkerbruin tot zeer lichtbruin. De staart is op de bovenzijde bruin behaard en wit omrand. De onderkant dient vleeskleurig te zijn.

Beharing

Kort en glad. Kam over de rug en broek aan dij/schenkel is toegestaan. Fout: langharig en geschoren.

Aftekening

Oren zijn wit omrand. Op de buitenkant een bruine driehoek. Binnenkant vleeskleurig. Het masker is vanaf de stootknobbels tot aan de snuit duidelijk zichtbaar aan beide zijden van het neusbeen. De snuit heeft dezelfde kleur. Bellen zijn niet verplicht. Indien aanwezig, dan het liefst wit van kleur. Behoren aan de hals te zitten, net onder de keelstreek. Veelal hebben de dieren onder de hals, in de keelstreek één grote of soms twee witte vlekken.

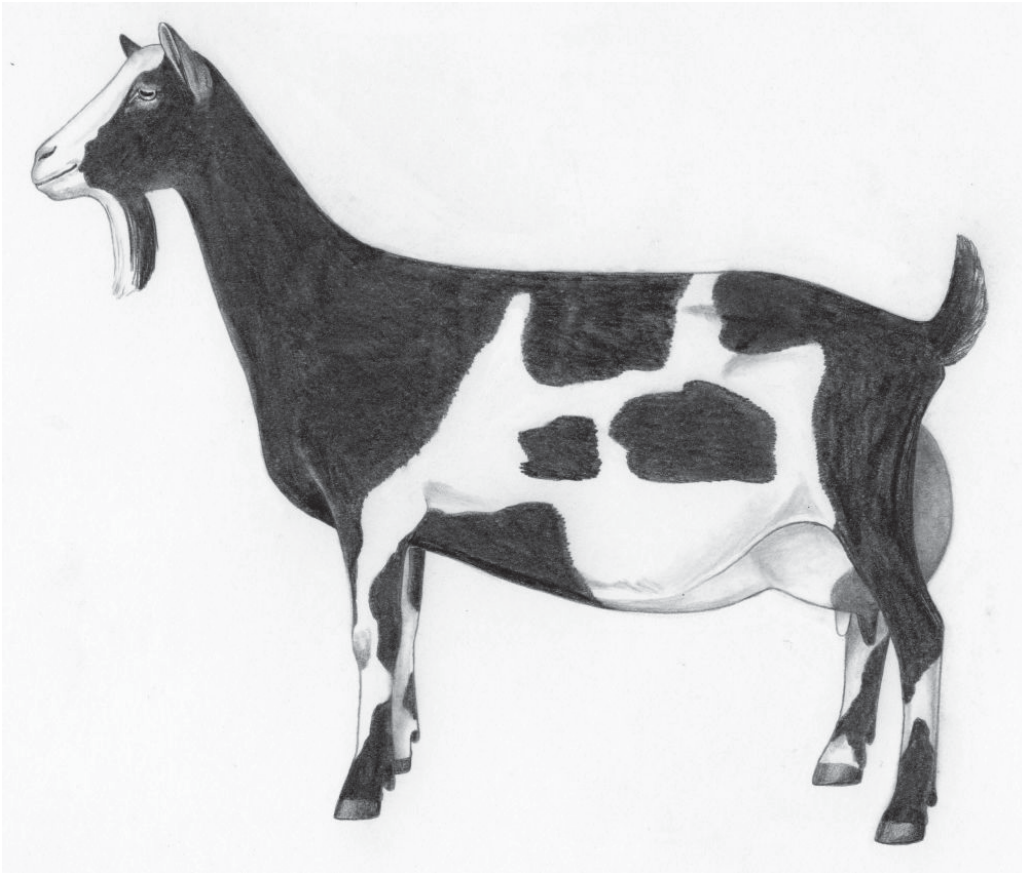
Schoonheidsfouten:

smal masker
breed masker
onderbroken masker
geen driehoek op oren
kolletje
wang/kaakvlek
uitloper in of aan het masker
verdwaalde klokjes aan hals of oren
bruine aanslag in wit
witte pluim of vlek op staart
wat lichte of donkere kleur bruin dan melkchocolade
bruine beharing in het witte tekeningsbeeld (met uitzondering beenstreepje onder de voorknieën)

Uitsluitingsfouten:

varkensbek
snoekenbek
grote kol
brede strepen of vlekken aan kaak
vlek(ken) midden op het neusbeen
witte streep of strepen op het neusbeen
keelvlak welke duidelijk uitloopt naar hals en/of kaak
okselvlekken welke uitlopen naar onderborst en/of buik
losse okselvlakken
witte vlekken en/of stippen in het bruine tekeningsbeeld aan hals en/of romp
stekelharig
zwarte kleur i.p.v. bruin

3.3 Rasstandaard van de Nederlandse Bonte Geit

Algemeen Voorkomen

De Nederlandse Bonte geit is een hoogbenige, gerekte, kortharige, melktypische geit met een goede ontwikkeling en een correcte bouw.

Type

Een hoogbenige, gerekte, wigvormige, melkrijke geit. In de juiste verhoudingen ruime hoogte-, breedte- en lengtematen en een enigszins open en solide bouw. De verhouding romplengte ten opzichte van de hoogtemaat is ongeveer 117%. De verhouding voorbeenlengte en schofthoogte is ongeveer 50%.

Ontwikkeling

Naast ruime breedte-, lengte- en inhoudsmaten streeft men bij de geit naar een schofthoogte van ongeveer 80 cm op volwassen leeftijd.

Beenwerk

Harde en droge beenkwaliteit met in voor-, achter- en zijaanzicht een correcte stand en een veerkrachtige, ruime stap.

Uier

Een goed ontwikkeld, lang, breed en hoog aangehecht uier. Net iets binnen de uier geplaatste spenen van ongeveer 5 cm lang met een loodrechte stand. Een symmetrisch gevormd uier dat soepel en zacht aanvoelt en voorzien is van een sterke ophangband.

Bespiering

Voldoende bespierung om als melkgeit goed te kunnen functioneren.

Kop en hals

Een sprekende, fijn besneden kop met lange, staande oren en een recht neusbeen. Een brede bek met goed ontwikkelde kaken. Een lange, voldoende bespierde hals die vloeiend aansluit op de voorhand.

Voorhand

Een gesloten voorhand die voldoende breed en diep is.

Middenhand

Een ruime en sterke middenhand met lange, gewelfde ribben die schuin naar achteren liggen, waarbij een 7-vormige hongergroef zichtbaar is.

Achterhand

Het kruis is breed, lang en iets hellend (ongeveer 155 graden). De dijnen voldoende bespied.

Kleur

Tweekleurig, te weten, zwart-wit of bruin-wit. Bij de bruinbonte geit dient de kleur bij voorkeur tussen melk- en pure chocoladekleur in te zijn.

Aftekening

Scherpe aftekening en overgangen.

Beharing

Naast een dunne, soepele huid is de beharing kort, fijn en glad.

Schoonheidsfouten:

enige schimmeltekening op de oren

enigszins onscherpe aftekening en overgangen tussen de kleuren: zwart x wit of bruin x wit schaduwtekening: dit is een vage aftekening tussen de kleurvelden

schimmeltekening: witte haren in de gekleurde velden.

Uitsluitingsfouten:

varkensbek.

snoekenbek

toggenburger aftekening: met name masker op kop

driekleur

Rasstandaard van de Nederlandse Bonte Bok

Algemeen Voorkomen

De Nederlandse Bonte bok is een hoogbenige, gerekte, kortharige bok met een goede ontwikkeling en een correcte bouw. Het geheel straalt macht en kracht uit.

Type

Een hoogbenige en gerekte bok. In de juiste verhoudingen ruime hoogte-, breedte- en lengtematen en een enigszins open en solide bouw. De verhouding romplengte ten opzichte van de hoogtemaat is ongeveer 117%. De verhouding voorbeenlengte en schofthoogte is ongeveer 50%. De bok toont meer macht en is zwaarder van uitvoering dan de geit.

Ontwikkeling

Naast ruime breedte-, lengte- en inhoudsmaten streeft men bij de bok naar een schofthoogte van ruim 90 cm op volwassen leeftijd.

Beenwerk

Harde en droge beenkwaliteit met in voor-, achter- en zijaanzicht een correcte stand en een veerkrachtige, ruime stap. Het gehele beenwerk is wat zwaarder dan bij de geit, wat wil zeggen meer bot.

Scrotum

Een goed ontwikkeld scrotum met een dunne, soepele huid.

Bespiering

Een goede bespiering met name in hals, lendenen en dijen.

Kop en hals

Een sprekende, fijn besneden kop met lange, staande oren en een recht neusbeen. Een brede bek met goed ontwikkelde kaken. Een lange, goed gespierde hals die vloeiend aansluit op de voorhand. Kop en hals stralen mannelijkheid uit.

Voorhand

Een gesloten voorhand die voldoende breed en diep is.

Middenhand

Een ruime en sterke middenhand met lange, gewelfde ribben.

Achterhand

Het kruis is breed, lang en iets hellend (ongeveer 155 graden). De dijnen goed gespierd.

Kleur

Tweekleurig, te weten, zwart-wit of bruin-wit. Bij de bruinbonte bok dient de kleur bij voorkeur tussen melk- en puur chocoladekleur in te zijn.

Aftekening

Scherpe aftekening en overgangen.

Beharing

Naast een dunne, soepele huid is de beharing kort, fijn en glad.

Schoonheidsfouten:

enige schimmeltekening op de oren

enigszins onscherpe aftekening en overgangen tussen de kleuren: zwart x wit of bruin x wit- schaduwtekening: dit is een vage aftekening tussen de kleurvelden

schimmeltekening: witte haren in de gekleurde velden.

Uitsluitingsfouten:

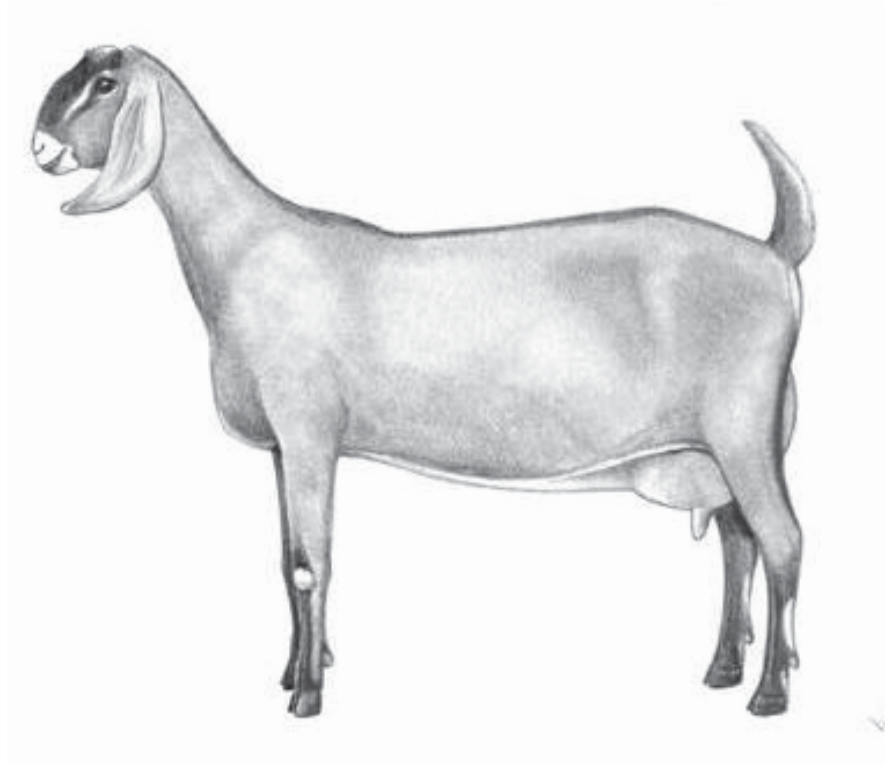
varkensbek

snoekenbek

toggenburger aftekening: met name masker op kop

driekleur

3.4 Rasstandaard van de Nederlandse Nubische Geit

Algemeen Voorkomen

De eerste indruk van een Nubische geit moet zijn: een uitgebalanceerde en goed ontwikkelde geit, met een "melktypische" uitstraling en met de typische kenmerken die het ras eigen zijn. De geiten dienen een fiere en trotse houding te hebben!

Type

Een goed ontwikkelde, sterk gebouwde, melktypische geit met een hoog gedragen hoofd en een elegante, majestueuze uitstraling.

Ontwikkeling

Een geit met ruime hoogte, breedte, lengte en inhoudsmaten. Wat betreft hoogtemaat streven we naar een schofthoogte van ongeveer 85 cm op volwassen leeftijd.

Beenwerk

De benen dienen sterk en droog te zijn. De voorbenen zijn in verhouding iets langer dan de borstdiepte, verhouding is ongeveer 60/40 %. De gang is veerkrachtig, statig en soepel.

Uier

De uier dient ruim, soepel, halfbolvormig te zijn. Zowel voor als achter goed aangehecht. De beide uierhelften dienen even groot te zijn, met een sterke ophangband. De spenen dienen verticaal op het laagste gedeelte geplaatst te zijn en verticaal aangehecht. De uier moet passen bij de geit en de spenen moeten passen bij de uier.

Kop en hals

De kop dient in verhouding te zijn met het lichaam, met een uitgesproken ramsneus en een elegante, rustige uitstraling. De oren dienen "laag" ter hoogte van de ogen geplaatst te zijn, open en lepelvormig van vorm en voorbij de neus te reiken. De hals is lang, slank en sierlijk en dient soepel over te gaan in de voorhand. De ogen lijken amandelvormig, met een frisse en levendige blik. Ogen hoog en breed in de kop.

Voorhand

Een brede, ruime borst met voldoende ruimte tussen de voorbenen. De schouders zijn goed aangesloten en wat steil.

Middenhand

Een lange, gerekte en een iets onregelmatige bovenbouw met behoud van een sterke rug en brede lendenwervels. De ribben dienen lang en gewelfd te zijn, de buik ruim en diep. In het profiel dient bij de geit een duidelijke wigvorm aanwezig te zijn.

Achterhand

Het kruis moet breed, vlak, lang en iets hellend (ongeveer 25 graden) zijn. De dijnen moeten lang en vlak gespierd zijn.

Kleur

Iedere kleur en kleurschakering is toegestaan.

Beharing

De beharing dient kort, fijn en glad te zijn.

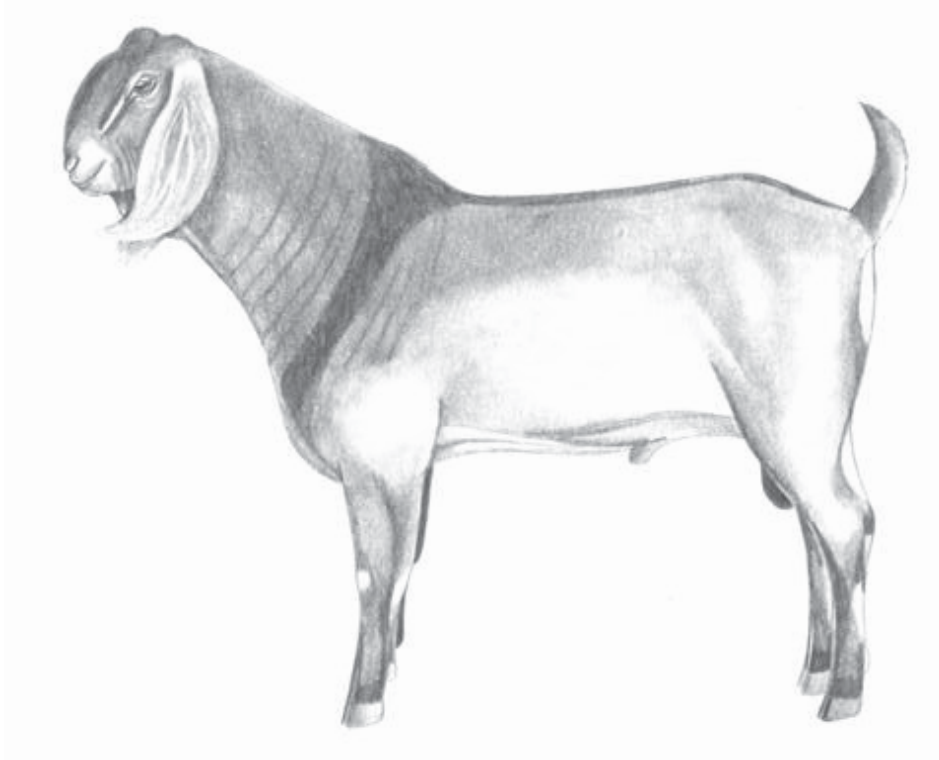
Schoonheidsfouten

scheve staart
zichtbare tanden

Uitsluitingsfouten

varkensbek
snoekenbek
scheef neusbeen

Rasstandaard van de Nederlandse Nubische Bok

Algemeen Voorkomen

De eerste indruk van een Nubische bok moet een uitgebalanceerd en goed ontwikkeld dier zijn, met een mannelijke uitstraling en met de typische kenmerken die het ras eigen zijn. De bokken dienen een fiere en trotse houding te hebben!

Type

Een goed ontwikkelde, sterk gebouwde bok met een hoog gedragen hoofd en een elegante, majestueuze uitstraling.

Ontwikkeling

Een bok met ruime hoogte, breedte, lengte en inhoudsmaten. Wat betreft hoogtemaat streven we naar een schofthoogte van ongeveer 98 cm op volwassen leeftijd.

Beenwerk

De benen dienen sterk en droog te zijn. De voorbenen zijn in verhouding iets langer dan de borstdiepte, verhouding is ongeveer 60/40 %. De gang is veerkrachtig, statig en soepel.

Scrotum

Een goed ontwikkeld scrotum met een dunne, soepele huid.

Kop en hals

De kop dient in verhouding te zijn met het lichaam, met een uitgesproken ramsneus en een elegante, rustige uitstraling. De oren dienen "laag" ter hoogte van de ogen geplaatst te zijn, open en lepelvormig van vorm en voorbij de neus te reiken. De hals is lang, slank en sierlijk en dient soepel over te gaan in de voorhand. De ogen lijken amandelvormig, met een frisse en levendige blik. Ogen hoog en breed in de kop. De kop van een bok dient zwaarder te zijn dan bij geiten, doch deze mag niet grof zijn.

Voorhand

Een brede, ruime borst met voldoende ruimte tussen de voorbenen. De schouders zijn goed aangesloten en wat steil.

Middenhand

Een lange, gerede en een iets onregelmatige bovenbouw. De ribben dienen lang en gewelfd te zijn. In het profiel dient bij de bok (ten opzichte van de geit) een omgekeerde wigvorm aanwezig te zijn.

Achterhand

Het kruis moet breed, vlak, lang en iets hellend (ongeveer 25 graden) zijn. De dijnen moeten lang en vlak gespierd zijn.

Kleur

Iedere kleur en kleurschakering is toegestaan.

Beharing

De beharing dient kort, fijn en glad zijn. Een enigszins langere, ruige beharing met bijvoorbeeld baard aan kin en beharing aan borst is bij volwassen bokken toegestaan

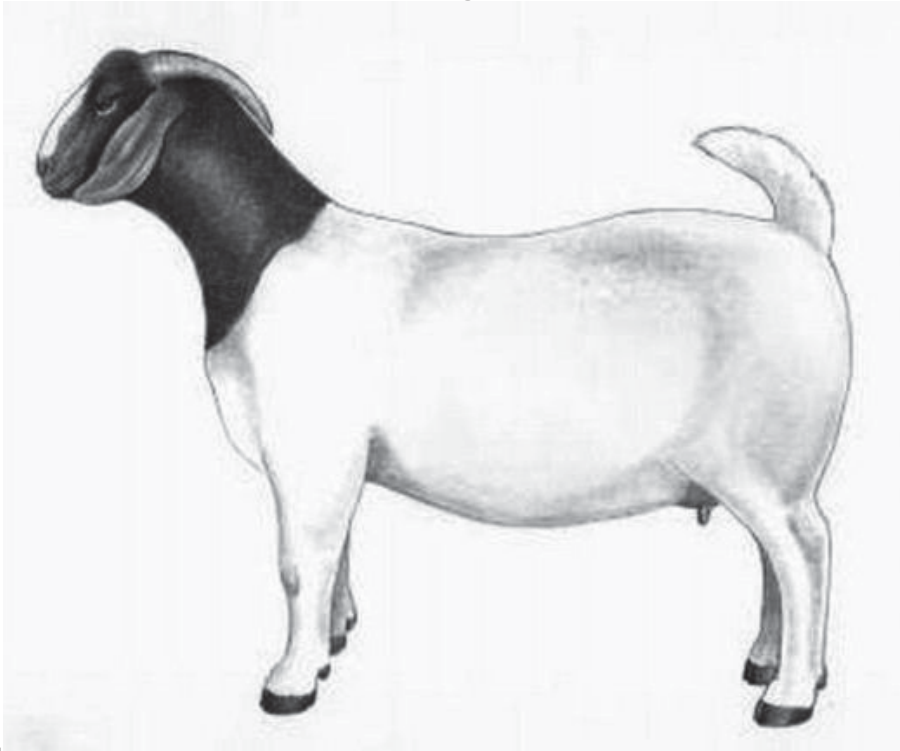
Schoonheidsfouten:

scheve staart
zichtbare tanden

Uitsluitingsfouten:

varkensbek
snoekenbek
scheef neusbeen

3.5 Rasstandaard Nederlandse Boergeit

Algemeen voorkomen

De Nederlandse boergeit is een goed ontwikkelde correct gebouwde robuuste geit met goede productieeigenschappen van eerste klas vlees.

Type

Een sterke, evenredig gebouwde en voldoende gerekte geit, met goede ras en gebruikseigenschappen. Een goede verdeling van de bespiering met het accent op de bespiering van de schoft, lendenen en bil. Een schofthoogte/beenlengteverhouding van ongeveer 50% (met voldoende diepe voorhand). Het geheel dient voldoende grof te zijn, maar nadrukkelijk met behoud van een vrouwelijke uitstraling.

Ontwikkeling

Een geit met ruime hoogte, breedte, lengte en inhoudsmaten met w.b. maatvoering/gewicht op ongeveer 3 jarige leeftijd een schofthoogte van bij voorkeur ≥ 70 cm, en een gewicht van ≥ 70 kg.

Beenwerk

De beenkwaliteit dient hard en droog te zijn. Met in voor-, zij- en achteraanzicht een correcte stand en een soepele gang, met sterke, brede donkere klauwen.

Uier

Een goed gevormd, goed aangesloten uier met correct geplaatste spenen, met één en bij voorkeur niet meer dan twee spenen per kant.

Bespiering

De uiterlijke kenmerken voor aanleg van bespiering moeten duidelijk zichtbaar aanwezig zijn. De schoft is daarbij breed en goed bekleesd. De lendenen zijn breed, lang en gevuld en de bil breed, diep en rond.

Kop en hals

Een Boergeit heeft een sterke kop, bruine ogen en een vriendelijk voorkomen. Het neusprofiel is enigszins gebogen met wijde neusvleugels. De kaken staan goed tegenover elkaar. De sterke donkergekleurde hoorns staan zo ver mogelijk uit elkaar; eerst recht naar achteren en naar de punten symmetrisch naar buiten. In zijaanzicht vormen het neusprofiel en de hoorns een halve cirkel. De vloeiend hangende oren zijn breed en middellang. De middelmatig lange, goed bespierde hals is in goede verhouding tot de overige lichaamsmaten.

Voorhand

Een ruime, diepe en sterke voorhand. Goed bekleed. De vaste, goed geproportioneerde, bekleede schouders, lopen vloeiend over naar een brede, ronde schoft.

Middenhand

Lang, breed en diep, met lange, brede goed bespierde lendenen en een sterke bovenbouw.

Achterhand

Het kruis is ruim, lang, breed, vlak en iets hellend (ongeveer 155 graden). Ronde, goed bespierde dijen.

Kleur

Aan de kleur worden in deze fase van ontwikkeling nog geen strenge eisen gesteld. Bij voorkeur bruinrood haar aan de kop, hals en oren en overwegend wit haar op de rest van het lichaam.

Beharing/huid

Kort, glad en glanzend haar. Losse, soepele niet te dikke huid.

Aftekening

Aan de aftekening worden in deze fase van ontwikkeling nog geen strenge eisen gesteld. Bij voorkeur bruinrood haar op de kop, hals en oren en overwegend wit haar op de rest van het lichaam (20% overkleuring is toegestaan). De huid is volledig gepigmenteerd. Een duidelijke bles of kol is gewenst. De kop heeft aan beide zijden een vlek van minstens 40%. Ideaal is minimaal 75% van de oren gekleurd en gepigmenteerd.

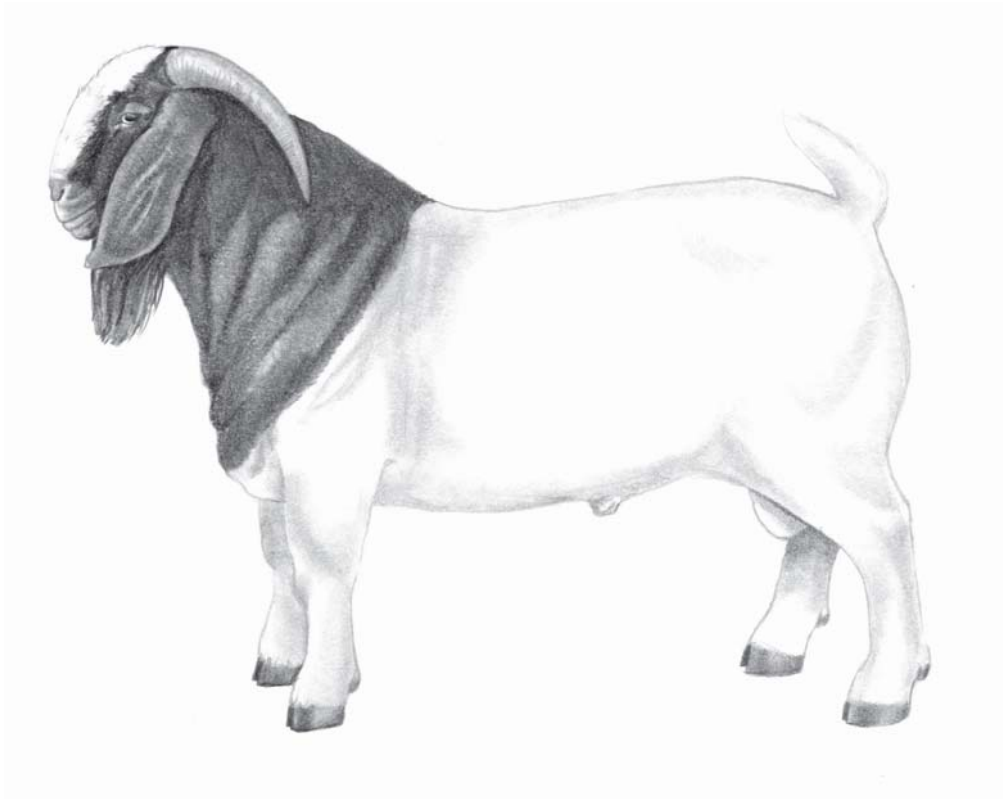
Schoonheidsfouten:

- rechte of te platte hoorns, of te dicht bij elkaar
- spits toelopende kaken (puntbek)
- stijve naar voren of opzij staande oren, of te korte oren
- horizontaal omkrullende of gevouwen oorpunten
- verticaal gevouwen oren
- blauwe ogen
- hol voorhoofd
- scheef neusbeen
- meer dan twee spenen per kant
- te weinig kleur aan de kop
- te weinig kleur aan de oren
- te weinig gepigmenteerd op onbehaarde plekken
- te grove of te lange beharing
- niet volledig gepigmenteerde oogleden

Uitsluitingfouten:

- varkensbek
- snoekenbek

Rasstandaard Nederlandse Boerbok

Algemeen voorkomen

De Nederlandse boerbok is een goed ontwikkelde correct gebouwde robuuste bok met een goede productie eigenschap van eerste klas vlees. Het geheel straalt macht en kracht uit.

Type

Een sterke, evenredig gebouwde en voldoende gerekte bok, met goede ras en gebruikseigenschappen. Een goede verdeling van de bespiering met het accent op de bespiering van de schoft, lendenen en bil. Een schofthoogte/beenlengteverhouding van ongeveer 50% (met voldoende diepe voorhand). Het geheel straalt mannelijkheid uit.

Ontwikkeling

Een bok met ruime hoogte, breedte, lengte en inhoudsmaten met w.b. maatvoering/gewicht op ongeveer 3 jarige leeftijd een schofthoogte van bij voorkeur ≥ 80 cm, en een gewicht van ≥ 100 kg.

Beenwerk

De beenkwaliteit dient hard en droog te zijn. Met in voor-, zij- en achteraanzicht een correcte stand en een soepele gang, met sterke, brede donkere klauwen.

Bespiering

De uiterlijke kenmerken voor aanleg van bespiering moeten duidelijk zichtbaar aanwezig zijn. De schoft is daarbij breed en goed beveesd. Lendenen breed, lang en gevuld. Bil breed, diep en rond.

Scrotum

Een goed ontwikkeld scrotum met een dunne, soepele huid. De onderkant bij voorkeur niet meer dan 2,5 cm gespleten.

Kop en hals

Een Boerbok heeft een sterke kop, bruine ogen en een vriendelijk voorkomen. Het neusprofiel is enigszins gebogen met wijde neusvleugels. De kaken staan goed tegenover elkaar. De sterke donkergekleurde hoorns staan zo ver mogelijk uit elkaar; eerst recht naar achteren en naar de punten symmetrisch naar buiten. In zijaanzicht vormen het neusprofiel en de hoorns een halve cirkel. De vloeiend hangende oren zijn breed en middellang. De middelmatig lange, goed bespierde hals is in goede verhouding tot de overige lichaamsmaten.

Voorhand

Een ruime, diepe en sterke voorhand. Goed bekleed. De vaste, goed geproportioneerde, bekleede schouders, lopen vloeiend over naar een brede, ronde schoft.

Middenhand

Lang, breed en diep, met lange, brede goed bespierde lendenen en een sterke bovenbouw.

Achterhand

Het kruis is ruim, lang, breed, vlak en iets hellend (ongeveer 155 graden). Ronde, goed bespierde dijen.

Kleur

Aan de kleur worden in deze fase van ontwikkeling nog geen strenge eisen gesteld. Bij voorkeur bruinrood haar aan de kop, hals en oren en overwegend wit haar op de rest van het lichaam.

Beharing/huid

Kort, glad en glanzend haar. Losse, soepele niet te dikke huid. Met meestal over de hals en borst wat huidplooien.

Aftekening

Aan de aftekening worden in deze fase van ontwikkeling nog geen strenge eisen gesteld. Bij voorkeur bruinrood haar op de kop, hals en oren en overwegend wit haar op de rest van het lichaam (20% overkleuring is toegestaan). De huid is volledig gepigmenteerd. Een duidelijke bles of kol is gewenst. De kop heeft aan beide zijden een vlek van minstens 40%. Ideaal is minimaal 75% van de oren gekleurd en gepigmenteerd.

Schoonheidsfouten:

rechte of te platte hoorns, of te dicht bijeen
spits toelopende kaken (puntbek)
stijve naar voren of opzij staande oren, of te korte oren
horizontaal omkrullende of gevouwen oorpunten
verticaal gevouwen oren
blauwe ogen
hol voorhoofd
scheef neusbeen
meer dan één speen per kant
te weinig kleur aan de kop
te weinig kleur aan de oren
te weinig gepigmenteerd op onbehaarde plekken
te grove of te lange beharing
niet volledig gepigmenteerde oogleden

Uitsluitingfouten:

varkensbek
snoekenbek

4.0 ERFELIJKHEIDSLEER:

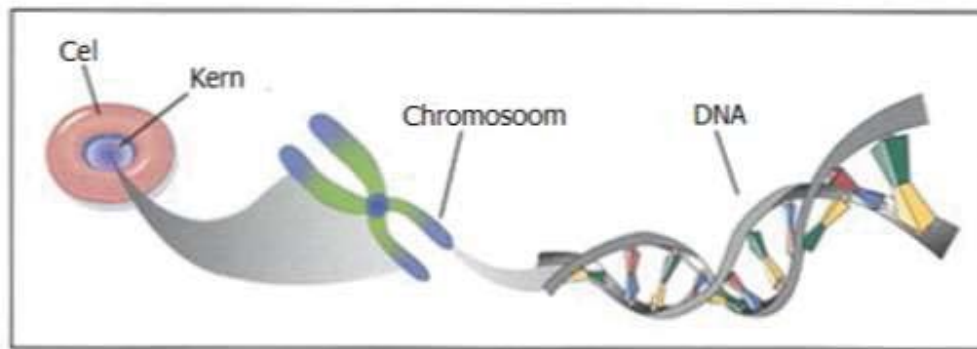
Elke keurmeester zal om zijn taak goed te kunnen uitvoeren enige kennis van de erfelijkheidsleer moeten hebben. Vragen op keuringen van de eigenaar van een geit moeten op voldoende duidelijke wijze kunnen worden beantwoord. Daarom is enige kennis over dit onderwerp gewenst.

4.1 Inleiding erfelijkheidsleer (=genetica)

De monnik Gregor Mendel stond aan de wieg van de genetica toen hij 150 jaar geleden beschreef hoe de kleur en de vorm van zaden overerven van ouder op nakomeling. Hij ontdekte ook dat een jonge plant of een jong dier de helft van de erfelijke aanleg van zijn vader en de helft van zijn moeder meekrijgt. Die erfelijke aanleg, ook wel het genotype genoemd, bepaalt hoe een dier eruitziet, zich gedraagt of hoeveel het produceert. Maar dat is ook afhankelijk van het milieu waarin het leeft. Erfelijke aanleg en milieu bepalen samen het fenotype (=wat je ziet) en ook het resultaat van fokkerij. Dat kan voor iedere eigenschap in verschillende mate het geval zijn.

De DNA-code

Ieder lichaam is opgebouwd uit cellen. Elke cel bevat een celkern, in de celkern liggen de chromosomen. Watson en Crick ontdekten in 1953 dat de erfelijke aanleg is vastgelegd in de DNAcode.

Elke lichaamscel van een dier heeft dezelfde DNA-code. De DNA-code bestaat uit chromosomen in de kern van elke cel. In de gewone lichaamscellen komen de chromosomen paarsgewijs voor. Ieder diersoort heeft een vast aantal chromosomenparen, b.v. mens 23, geit 28, rund 30, paard 32, schaap 27. Eén chromosoom van elk paar is afkomstig van de vader en één van de moeder. Een stukje DNA op een chromosoom dat verantwoordelijk is voor één eigenschap noemen we een gen. Een gen bestaat uit stukjes DNA. Het is steeds in tweevoud aanwezig. Eén ligt op een stukje chromosoom afkomstig van de vader en één van de moeder. Alle genen samen zorgen ervoor dat een dier de eigenschappen heeft die je kunt zien of kunt meten en die ervoor zorgen dat het leeft, groeit en productief is.

Zaadcel en eicel

In een zaadcel en een eicel zijn de chromosomen enkelvoudig aanwezig. Bij de bevruchting van de eicel vormen de overeenkomstige chromosomen uit de zaadcel en uit de eicel samen een nieuw chromosomenpaar dat vervolgens naar elke celkern van het jong wordt gekopieerd. Bij de vorming van de eicellen en de zaadcellen vinden er een aantal processen plaats, waarbij het toeval een grote rol speelt:

- Er treden kleine foutjes op in de DNAcode van een eicel of een zaadcel. Dit noemen we een mutatie. Die kan grote effecten hebben op de eigenschap waar dat stukje DNA code voor verantwoordelijk is.
- Bij de vorming van de zaadcel en de eicel splitsen de chromosomenparen zich in enkelvoudige chromosomen. Maar voordat ze splitsen wisselen ze stukken DNA uit. Dit noemen we overkruising. Zo kan een chromosoom in een zaadcel een mix zijn van DNA-codes van de vader en de moeder van het dier.
- Wanneer de chromosoomparen zich gesplitst hebben, bepaalt het toeval welk chromosoom van een paar naar één bepaalde eicel of zaadcel gaat.

Allelen

Elk gen komt in elke lichaamscel in tweevoud voor en ligt op een vaste plaats op het chromosoom. Maar het kan zijn dat het gen van de vader een iets andere DNA-code heeft dan het gen van de moeder. Dan spreken we van twee allelen die een verschillend effect hebben op een bepaalde eigenschap. Het allel van de vader geeft bijvoorbeeld een witte kleur en die van de moeder een bruine kleur.

Men duidt allelen meestal met een letter aan en men gebruikt een hoofdletter als de eigenschap overheersend (**dominant**) is en een kleine letter voor de terugtrekende eigenschap (**recessief**). Men spreekt van homozygoot als dezelfde eigenschap dubbel aanwezig is en heterozygoot als de eigenschap niet dubbel, maar enkelvoudig aanwezig is. Wanneer er sprake is van twee verschillende allelen op één gen - aangeduid met W en b - kunnen zich drie situaties voordoen:

- De combinatie WW: het gen is homozygoot voor het allel W. (=fokzuiver voor die eigenschap)
- De combinatie Wb: het gen is heterozygoot. (=fokonzuiver voor die eigenschap)
- De combinatie bb: het gen is homozygoot voor het allel b. (=fokzuiver voor die eigenschap)

Vererving

Berust de eigenschap op één allel, dan is de vererving eenvoudig. Vooral als het dezelfde erfactor in het chromosomenpaar betreft. Dan noemt men het dier fokzuiver. Zoals eerder vermeld, is een allel overheersend dan wordt deze met een hoofdletter aangegeven, een niet overheersende met een kleine letter. Voorbeeld:

genen paar	eigenschap dier
OO	ongehoord (fokzuiver)
Oh	ongehoord (fokonzuiver)
Hh	gehoord (fokzuiver)

De mogelijke combinaties worden meestal inzichtelijk gemaakt mbv het vierkant van Punnett

		geit (Oh)	
	mogelijk	O	h
bok(Oh)	O	OO	Oh
	h	Oh	hh

De mogelijk combinaties uit deze paring zijn dus: [1] OO (25%) [2] Oh (50%) [3] hh (25%).

Omdat de factor (O) voor ongehoord overheersend is over gehoord (h) is bij een kruising van een fokzuivere ongehoorde bok met een gehoorde geit het resultaat Oh = ongehoord. Aan het uiterlijk van het dier is niet te zien of het fokzuiver (OO) of fokonzuiver (Oh) hoornloos is. Echter, geiten, fokzuiver voor ongehoord (OO) blijken in de praktijk meestal steeds onvruchtbaar. Bij bokken is deze onvruchtbaarheid niet zo sterk op de voorgrond tredend.

Dit betekent dat in de praktijk de "kansberekening" van de diverse soorten lammeren geboren uit de kruisingsmogelijkheden van ongehoord en gehoord als volgt kan worden weergegeven:

Bok	geit ongehoornd (Oh)	geit gehoornd (hh)
fokzuiver ongehoornd (OO)	25 % bok – ongehoornd (OO) 25 % geit - kween (OO) 25 % bok – ongehoornd (Oh) 25 % geit – ongehoornd (Oh)	50 % bok - ongehoornd (Oh) 50 % geit - ongehoornd (Oh)
fokonzuiver ongehoornd (Oh)	12,5 % bok – ongehoornd (OO) 12,5 % geit - kween (OO) 25 % bok - ongehoornd (OO) 25 % geit - ongehoornd (Oh) 12,5 % bok - gehoornd (hh) 12,5 % geit - gehoornd (hh)	25 % bok - ongehoornd (Oh) 25 % geit - ongehoornd (Oh) 25 % bok - ongehoornd (hh) 25 % geit - ongehoornd (hh)
gehoornd (hh)	25 % bok - ongehoornd (Oh) 25 % geit - ongehoornd (Oh) 25 % bok - gehoornd (hh) 25 % geit - gehoornd (hh)	50 % bok - gehoornd (hh) 50 % geit - gehoornd (hh)

Een paar praktische punten zijn van belang:

Gehoornde geiten krijgen als lammeren hun hoorns al na enkele weken. Het hoornbeginsel kan men bij de geboorte reeds voelen en zien. Bevinden zich op de schedel van het pasgeboren dier een tweetal haardraaiingen (kruintjes) dan breken de hoorns na enige tijd door. Bij ongehoornde bokken kan men door de vastheid van de huid op de stootknobbel met vrij grote zekerheid zeggen hoe de vererving is. Bij een losse huid zal de bok praktisch geen hoorns vererven terwijl bij een vastliggende huid veel directe afstammelingen met hoorns geboren zullen worden. Is niet altijd eenduidig vast te stellen.

Eerder is al vermeld dat de factor ongehoornd dominant is over gehoornd. Andere voorbeelden van dominantie wit t.o.v. bont, aanwezigheid van klokjes t.o.v. het ontbreken van klokjes.

Naast deze dominante vererving komt een tussenvorm in de vererving veelvuldig voor (intermediair). Hierbij treedt voor een bepaalde eigenschap een tussenvorm op bij paring van dieren met verschillende erfactoren. Een bekend voorbeeld is het blauwgrijze kalf van een (zwarte) Abderdeen Anguskoe en een (witte) Shorthornstier.

Verder vertonen eigenschappen die meetbaar zijn (lengte of gewicht) deze vorm van vererving, b.v. hoogtematen, kg. Melk, vetgehalte van de melk.

Door de vele mogelijkheden van samenvoeging van erfactoren waarbij dominante en tussenliggende (=intermediaire) vererving optreedt ontstaat een grote schakering in aanleg van individuen, ook wanneer ze tot eenzelfde familie of soort behoren.

De spreiding van de verschijningsvorm is nog groter dan van de aanleg omdat de omstandigheden grote invloed hebben op bepaalde kenmerken.

De melkgift en het gewicht van de dieren is sterk afhankelijk van het milieu waarin de dieren verkeren. (milieuomstandigheden 75%). Een enkele keer komt het voor dat twee individuen vrijwel of helemaal gelijk zijn, n.l. bij eenenige tweelingen. Dit zijn individuen, die dezelfde aanleg hebben. Als regel ontstaan uit één bevruchte eicel door celdeling één voldragen vrucht. Het komt echter ook incidenteel voor, dat de bevruchte eicel zich gaat delen tot 2 embryo's die zich verder ontwikkelen tot 2 voldragen jongen, beide individuen hebben dan dezelfde erfactoren in de chromosomenparen.

Wat is inteelt?

Inteelt is het paren van dieren die aan elkaar verwant zijn: vader x dochter, zoon x moeder of volle broer x volle zus. Maar ook verderop in een stamboom kunnen aan vaders en aan moederskant dezelfde dieren voorkomen en dan is er eveneens sprake van inteelt, al is het in mindere mate. Inteelt leidt ertoe dat op veel plaatsen op de chromosomen de genen homozygoot worden. Ze hebben een allelenpaar, waarbij het allel afkomstig van de vader gelijk is aan dat van de moeder, omdat het allel van dezelfde voorouder afkomstig is. Wanneer dat een allel is met een gunstig effect op één of meerdere kenmerken uit het fok-

doel, is dat prima. Dan is inteelt een kans om vooruit te komen en een dier te fokken dat fokzuiver is, waarvan je zeker weet welk allel het door zal geven aan zijn of haar nakomelingen.

Maar een ingeteeld dier zal ook homozygoot zijn voor allelen die ongunstige effecten hebben. Dat kan leiden tot inteeltdepressie: bij inteelt zien we nogal eens een afname van gezondheid en vruchtbaarheid. Ingeteelde dieren zijn soms vaker ziek en kunnen zich moeilijker voortplanten. Wanneer nakomelingen homozygoot worden voor allelen met een desastreus effect, spreken we van een erfelijk gebrek.

Inteelttoename

Bij de vorming van inteeltlijnen is voortdurend selectie nodig. Dat geldt ook voor grote populaties van dieren (rassen) waarin altijd wel sprake is van enige inteelt. Met die selectie wordt getracht de negatieve effecten van inteelt uit te bannen. Maar wanneer in een inteeltlijn of een ras sterk ingeteeld wordt en de inteelt van generatie op generatie snel toeneemt, is de mogelijkheid voor selectie op ongewenste kenmerken vrijwel afwezig. Een sterke toename van de inteelt wordt daarom afgeraden en het advies is dan ook om bij de vorming van rassen en lijnen altijd gebruik te maken van een brede basis aan fokdieren. Ook het aantal fokdieren per generatie moet zo groot mogelijk worden gehouden. Een stamboom die zo ver mogelijk teruggaat, is daarbij onontbeerlijk. Hiermee kan het inteeltpercentage van een dier goed worden vastgesteld.

Van een aantal gebreken is het verervingbeeld bekend, maar bij verschillende is de wijze van vererving niet duidelijk. In het kort worden een aantal erfelijke gebreken bij geiten besproken.

4.2 Erfelijke gebreken:

Bij het fokken van dieren worden voortdurend erfelijke gebreken ontdekt. Dergelijke gebreken kunnen samenhangen met een mutatie tijdens de vorming van een eicel of een zaadcel. De DNA volgorde van een allel is dan veranderd. Wanneer dit veranderde allel dominant is, wordt de nakomeling gehandicapt of dood geboren. Het allel sterft met andere woorden uit.

Maar wanneer het nieuwe allel recessief is, kan het zich breed verspreiden in het ras of de lijn. Het probleem wordt pas zichtbaar bij intelen: dan zal blijken dat een verre voorouder, met vaak heel veel nakomelingen in de populatie, drager was van een erfelijk gebrek. Op dat moment is het allel voor het erfelijk gebrek breed verspreid in de populatie en zijn er veel heterozygote dragers.

Is een dier drager - vast te stellen via DNA-onderzoek - dan is het voor het ras het beste om het dier uit te sluiten van de fokkerij. Fokkers zijn gebaat bij het paren van dieren die geen dragers zijn van erfelijke gebreken. Wie wel dragers van erfelijke gebreken in een populatie gebruikt, vraagt om een stevige ethische discussie.

- Intersex of kween.

Wanneer in een dier de organen van beide geslachten meer of naast elkaar ontwikkeld zijn, spreekt men van intersex of kween, waarvan steeds onvruchtbaarheid het gevolg is.

Bij geen enkele andere soort van onze huisdieren komen zoveel kwenen voor als bij de geiten.

Vast staat dat met het fokken van hoornloze dieren het percentage kwenen toeneemt. Bij gehoornde geiten worden sporadisch intersexen waargenomen, terwijl paringen van hoornloze bokken x gehoornde geiten bijna geen kwenen geven.

De voornaamste uiterlijke kentekenen van een kween kunnen zijn:

- Aan de schede bevindt zich een klein aanhangsel ter grote van een erwt.
- In de schede of uierstreek onder de huid zijn vaak knobbeltjes waar te nemen, die overeenkomen met teelballen van de bok en bij kwenen op de plaats van eierstokken gevormd worden. Vaak ziet men ook een soort blaas onder de buik.
- Bij het urineren blijft de lichaamshouding van de kween onveranderd, zodat de straal bijna loodrecht afloopt, terwijl een normale geit de achterbenen onder het lichaam plaatst en een meer zittende houding aanneemt.
- Een geheel open "plasmoot" tot onder de buik.

- Het gehele voorkomen van het dier is enigszins mannelijk, grove kop en sterk ontwikkelde botten. Soms echter is er gedurende de eerste maanden na de geboorte van een schijnbaar vrouwelijk lam niets te zien. Krijgt het dier na enige maanden een baard dan is het haast zeker een kween. Wees als keurmeester echter voorzichtig met een al te vlug oordeel. Is men niet zeker, keur het dier dan mee maar zeg tegen de eigenaar "ik wil het dier volgend jaar graag weer zien als het gelamd heeft".

Het verborgen aanwezig zijn van één of beide testikels:

De teelballen komen dan niet beide in de balzak voor, maar bijvoorbeeld in de buikholte. Als beide teelballen niet zichtbaar zijn dan zijn de bokken meestal onvruchtbaar en als er slechts één in de balzak aanwezig is dan is hij als regel verminderd vruchtbaar.

Bij Angorageiten is aangetoond dat dit gebrek erfelijk is maar welke de erfactoren zijn is nog niet bekend.

Verkleinde teelballen:

Evenals laatstgenoemd verschijnsel komt deze afwijking vrij regelmatig voor. De vruchtbaarheid van de dieren is ook hierbij kleiner. De bokken vertonen met dit gebrek nogal eens een vrouwelijk uiterlijk. Aangenomen wordt dat deze afwijking op erfelijke grondslagen berust, maar hoe de factor vererft is niet duidelijk.

Verkorte boven- of onderkaak:

Aangenomen kan worden dat deze afwijking erfelijk is. De vererving zou berusten op een dominante erf-factor, maar het gebrek komt alleen tot uiting als de erfactor hiervan gekoppeld is aan het voorkomen van een andere factor.

Verkorte oren of oorloosheid (muizenootjes):

Dat dit verschijnsel erfelijk is blijkt uit het feit dat oorloze ouders uitsluitend oorloze nakomelingen geven. Langorigen alleen langorigen, terwijl uit dieren met verkorte oren drieërlei vormen komen: oorloze, langorigen en dieren met korte oren. Overigens komt bij de zgn. oorloze geiten wel een zeer klein oortje voor.

Andere afwijkingen welke mede erfelijk worden bepaald zijn:

- hakkigheid
- lengte kootgewricht
- sterke ophangband
- speenplaatsing.

Uit bovengenoemde opsomming blijkt dat bij geiten nogal wat erfelijke gebreken kunnen voorkomen. Dit is bij andere diersoorten echter ook het geval. Om de kans op afwijkingen te verkleinen is o.a. een fok-systeem nodig met een goede en tijdige registratie. Bij een goed gebruik van de registratiegegevens kan op tijd een keuze worden gemaakt uit die dieren die qua vererving het beste aan onze verwachtingen voldoen.

Erfelijkheidsgraad

Met behulp van de mate waarin een eigenschap wordt vererfd, kan men in de fokkerij ook snel vooruit komen.

Dit wordt uitgedrukt in het begrip erfelijkheidsgraad (h^2).

De h^2 is het getal dat aangeeft welk deel van de waargenomen verschillen erfelijk bepaald is.

Voorbeelden (gem. vanuit diverse bronnen) daarvan zijn:

	h^2		h^2
vet %	0.33	vooruieraanhechting	0.25
eiwit %	0.46	ophangband	0.25
melkopbrengst	0.42	uierdiepte	0.33
Hoogte	0.56	speenplaatsing	0.36

De verschillen in vet % wordt dus voor 33% bepaald door erfelijke factoren en voor 67% door het milieu. In de literatuur (+internet) worden voor geiten echter nogal wat verschillende waarden opgegeven. Meer onderzoek lijkt gewenst. Verder zijn o.a. nog verschillen tussen de rassen en heeft men het vaak over andere (sub)populaties.

Voor aanvullende informatie, zie o.m.:

- Wikipedia (genetica)
- <http://www.levendehave.nl/dossier/fokkerij>

5.0 HET KEUREN:

5.1 Hoe wordt men keurmeester:

Als men enige jaren het keuren van geiten actief heeft gevolgd en zich daar verder in wil bekwamen, deelt men dat mede aan de scholingscommissie van de N.O.G. Deze zal de aspirant-keurmeester minimaal twee seizoenen laten meedraaien in het rooster van de te houden keuringen. In dezelfde periode zal de aspirant-keurmeester zich de theorie eigen moeten maken. Als de scholingscommissie van de N.O.G vindt dat de opleiding is voltooid, kunnen zij, voordat de kandidaat als volwaardig keurmeester kan worden aangesteld een theoretisch en praktisch examen laten afleggen. Dit wordt om de paar jaar, bij voldoende deelname door de scholingscommissie van de N.O.G. georganiseerd.

Het al of niet inzetten van de keurmeesters blijft een zaak voor de desbetreffende keuringsorganisatie.

5.2 De keurmeester:

De keurmeester speelt in het geheel van de keuringen een belangrijke rol. Zijn taak is veel omvattend en ook een verantwoordelijke. In de eerste plaats heeft de keurmeester zich te realiseren dat hij/zij daar aanwezig is namens de Nederlandse Organisatie voor de Geitenfokkerij en zich ook als zodanig dient te gedragen. Correct in taalgebruik en gedrag.

Voor een keurmeester is het gewenst dat deze een behoorlijke kennis van dierkunde heeft ten opzichte van de diergroep geiten.

Verder is het gewenst dat hij/zij kennis heeft van de eerste grondbeginselen van de erfelijkheidsleer. Ook moet deze bekend zijn met de verzorging van geiten, zodat de keurmeester de inzenders-geitenfokkers/houders behoorlijk kan voorlichten omtrent eventuele tekortkomingen bij de voorgebrachte dieren. Het is in de loop der jaren gebleken dat voorlichting door de keurmeester op keuringen, door de inzenders en toeschouwers zeer op prijs wordt gesteld. Het is daarom noodzakelijk dat de keurmeesters over voldoende kennis beschikken van de diverse geitenrassen, en de foktechniek behoorlijk beheersen. Een keurmeester dient "feeling" te hebben voor het keurmeesterschap. Ontbreekt de juiste feeling, dan zal hij/zij nooit een goede keurmeester worden.

De keurmeesters dienen hun taak serieus te verrichten zonder aanzien des persoons, aangezien de beoordeling uiteraard alleen de voorgebrachte geiten betreft. Ze moeten een rechtvaardig oordeel vellen over de voorgebrachte geiten/bokken, en deze dieren op de juiste plaats weten te zetten naar gelang hun kwaliteiten.

Tevens zullen de keurmeesters over voldoende kennis moeten beschikken om de inzenders een goede uitleg te kunnen geven waarom een bepaalde geit op een bepaalde plaats gezet wordt. Wanneer deze uitleg op de juiste manier en met de nodige soepelheid verteld wordt, dan is de inzender meestal wel tevreden en legt zich dan ook vaak zonder morren bij de genomen beslissing neer.

Vaak blijft een gevoel van onbehagen achter bij de eigenaar van de geit, als een keurmeester zijn genomen beslissing niet behoorlijk kan motiveren.

Je moet er als keurmeester staan. De leiding nemen m.b.t. het opstellen van dieren. Eventueel honden in de ring wegsturen. Zeer belangrijk is dat een keurmeester zich er voor waakt om ruw en grof op te treden en geen uitlatingen doet die de inzenders/eigenaars kunnen kwetsen door opmerkingen zoals: "brandhout, rotzooi, puinhoop enz." Dergelijke opmerkingen wekken wrevel op bij de inzenders en toeschouwers en werken alleen maar afbrekend.

Er moet goed aan gedacht worden dat de eigenaar van die, in ogen van de keurmeester, matige geit toch wel zeer aan zijn dier gehecht kan zijn.

De keurmeester moet zijn taak zien als een opbouwende, en bekwaam zijn om opbouwende kritiek en goede voorlichting te geven.

De keurmeester wordt geacht integer en kundig te zijn om zijn werk naar behoren te vervullen. Bij twijfelgevallen zal hij, als het goed is, in overleg treden met medekeurmeesters en meestal komt dan de goede oplossing uit de bus. Verder is het zeer belangrijk dat de keurmeester de tijd neemt om de te beoordelen geit goed te bekijken zodat de eigenaar ziet dat er serieus aandacht geschonken wordt aan zijn dier. Omgekeerd moet hij ook niet "tot in den treure" de geit laten stappen, daardoor blijk gevende dat

hij er niet uit kan komen en geen beslissing kan nemen. Dit wekt twijfel bij de betrokken eigenaar en de toeschouwers.

De keurmeester moet het te beoordelen ras goed kennen en bij het keuren steeds de juiste afweging maken tussen belangrijke en wat minder belangrijke exterieurkenmerken in combinatie met raseigenschappen. Hij heeft de ideale melkgeit/vleesgeit in gedachten en aan de hand daarvan zal hij zijn conclusie kunnen vormen over het te beoordelen dier. Meestal zullen twee keurmeesters een rubriek keuren. Nadat de ringmeester de keurmeester heeft verteld welke geiten er eventueel niet aanwezig zijn, begint men volgens de catalogusnummers te keuren, te beginnen met het laagste nummer, één voor één worden de dieren in stand en gang beoordeeld en voorlopig geplaatst, waarbij in achteraanzicht het beste dier het meest links staat opgesteld.

Rekening moet worden gehouden met:

- leeftijd vooral bij lammeren kan de ontwikkeling sterk uit elkaar lopen met dieren van éénzelfde leeftijd.
- kwaliteit zijn er in een bepaalde rubriek geen eerste prijswaardige geiten, geef dan ook geen eerste prijzen.
- verleden trek u niets aan van de door het dier behaalde resultaten in het verleden, keuren is een momentopname, op dat moment.
- naam keur zonder aanzien des persoons, U keurt de geiten niet de fokker of eigenaar.

Op al deze dingen zal de keurmeester letten, en naarmate bepaalde eigenschappen goed of minder goed zijn zal beslissend zijn voor zijn eindconclusie. Zodat uiteindelijk de meest complete geit in haar ras hiervoor ook de hoogste waardering krijgt. De keurmeester moet er vooral voor waken om geen foutenzoeker te worden. Worden de keurmeesters het niet eens dan beslist de arbiter. Bespreek de rubriek en de individuele geit altijd met tact, zonder de eigenaar te kwetsen, opbouwend, met daarbij ook voldoende aandacht schenken aan de laatste geiten in de rubriek. Juist deze mensen hebben vaak de voorlichting nodig om hun geiten betere verzorging te geven en om deze op een goede manier voor te brengen.

Als keurmeester is het ook belangrijk dat je op de hoogte blijft van de laatste ontwikkelingen m.b.t. het keuren van geiten. Er wordt dan ook van je verwacht dat je de jaarlijkse keurmeestersdag en ook de fokkersdagen van de verschillende rassen bezoekt. Je moet je zoveel mogelijk laten zien op keuringen en andere bijeenkomsten, ook als je zelf daar geen actieve rol hebt.

5.3 De inspecteur

Een inspecteur is iemand die in opdracht van de N.O.G. de dieren inschrijft in het stamboek/hulpstamboek. Veelal worden de dieren voor inschrijving in het stamboek aangeboden op plaatselijke of kringkeuringen. Maar ook huiskeuringen komen vaak voor.

Voordat de inspecteur tot inschrijving overgaat controleert hij/zij de overhandigde papieren met de oornummers, controleert het dier op eventuele uiterlijke erfelijke gebreken en wanneer het dier inschrijvingswaardig is gaat hij/zij over tot de inschrijving.

Het keuringsrapport wordt opgemaakt en wordt na opmaak indien men dat wenst doorgenomen met de eigenaar van de geit/bok. Het keuringsrapport gaat naar de stamboekadministratie van de regio waar de eigenaar van het dier onder valt. Het rapport wordt door de stamboeksecretaris ingevoerd en de eigenaar van het dier krijgt hiervan een afstammingsformulier toegestuurd.

6.0 KEURINGEN:

Keuringen van geiten spelen een zeer belangrijke rol binnen de geitenhouderij en de fokkerij. Zij kunnen een richting aangeven in de fokkerij of een uitslag geven van een gekozen fokbeleid, terwijl een keuring tevens de fokkers bij elkaar brengt en daarmee de onderlinge banden verstevigt.

We onderscheiden:

- plaatselijke keuringen: dit zijn keuringen op afdelingsniveau, waarbij een groot aantal geiten van de afdeling (vereniging) aanwezig zijn.
- kringkeuringen: dit zijn keuringen van een kring waarin meer afdelingen zijn vertegenwoordigd.
- regionale/provinciale keuringen: dit zijn keuringen waarbij dieren van een bepaalde regio of van enkele provincies aan mee doen.
- fokcommissie keuringen: dit zijn keuringen van een bepaald ras, georganiseerd door de fokcommissie.
- nationale keuring: dit is een keuring waarbij een aantal dieren uit geheel Nederland bijeen gebracht worden. Deze keuring wordt meestal als sluitstuk van het keuringsseizoen gehouden.

6.1 Organisatie

Om een keuring goed te doen slagen is het noodzakelijk dat er ver van te voren met de organisatie wordt begonnen.

De datum en plaats moeten worden vastgesteld en de keurmeesters moeten worden gevraagd.

Hoewel een vlak terrein met een kort gemaaid grasmat en mooi weer de voorkeur hebben, zijn er speciaal wat betreft het laatste zo vaak problemen dat men zich terdege moet afvragen of de keuring wel buiten moet worden gehouden met alle weerrisico's. Het beste is om een overdekte gelegenheid achter de hand te hebben, zodat bij minder goede weersomstandigheden naar binnen kan worden uitgeweken. Wat betreft de datum is het van belang om zich er van te overtuigen dat er op de vastgestelde datum geen andere grote festiviteiten in de directe omgeving plaatsvinden, die fokkers en publiek er van kunnen weerhouden om op de keuring te verschijnen.

Om een keuring vlot te laten verlopen is een catalogus noodzakelijk. Een catalogus wordt gemaakt voor het publiek om de gegevens van dieren te weten en de keuring te volgen. Tevens weet de eigenaar met welke geit hij/zij in welke ring moet verschijnen.

Erg belangrijk is ook, zowel voor publiek als voor de geitenhouders om een tijdschema in de catalogus op te nemen. Dit bevordert de vlotheid van de keuring en is een dienstverlening aan het publiek, speciaal op grotere keuringen. Gegevens die zeker in de catalogus moeten worden opgenomen zijn:

- tijdschema
- plattegrond
- lijst van inzenders
- diverse rubrieken b.v. lammeren, 1-jarige, 2-jarige, 3-jarige, 4 jaar e.o. en eigenaargroepen voor de diverse rassen
- individuele gegevens per geit b.v. geboorte, levensnummer, vader, moeder, productiegegevens en naam van de fokker en eigenaar.

6.2 De inzender

Van de inzender die met zijn/haar geit naar de keuring komt mag worden verwacht dat alles in het werk wordt gesteld om het dier zo goed mogelijk te tonen.

Goed verzorgd:

Enige dagen voor de keuring moet het dier worden gewassen, met shampoo en water (shampoo goed uitspoelen), waarna met veel strooisel het dier schoon moet worden gehouden tot de keuringsdag. Een dekje op na het wassen geeft ook goede resultaten. Verder moeten de klauwtjes worden bijgesneden hetwelk niet te kort voor de keuringsdag moet geschieden. Het dier zal de eerste dag na het besnijden zijn balans weer moeten vinden.

Gevulde uier:

Men ziet vaak dat geiten met een te gespannen uier op de keuring verschijnen.

Indien hier dieren zichtbaar last van hebben kunnen keurmeesters in een aantal gevallen hier tegen optreden, door rekening te houden met de plaatsingsvolgorde van deze dieren in de rubriek.

Het tijdstip wanneer de geit voor de laatste keer wordt gemolken is in deze erg belangrijk. Dit is sterk afhankelijk van het lactatiestadium/productie van het dier. Het is aan de eigenaar van de geit om daarvoor het juiste moment te bepalen. Op het moment van voorbrengen zal de geit er met een goed gevuld uier bij moeten staan. Te weinig melk in de uier toont niet. En bij een te gespannen uier zal de geit daar last van hebben en zich ook niet op d'r voordeligst laten zien.

Voorbrengen van de geit:

Geiten worden voorgebracht met een goede halsband om en een geleidetouw van ± 1 meter.

Belangrijk is dat de begeleider tijdens het voorbrengen op de geit let, deze juist plaatst en op een rustige wijze laat lopen. De begeleider loopt nooit tussen de geit en de jury in en probeert als de geit moet staan deze met de voorbenen iets verhoogd neer te zetten.

Tevens volgt de begeleider eventuele aanwijzingen van de keurmeesters op, terwijl hij/zij ook in staat moet zijn op eventuele vragen een antwoord te geven. Het laten lopen van de geit en het neerzetten van het dier moet steeds zo worden gedaan dat het dier zo voordelig mogelijk voor de keurmeester komt. Dit alles heeft zeker een positieve invloed op de bekroning van het dier.

De keuring:

Tijdens de keuring van geiten heeft men te maken met diverse personen.

- De ringmeester: dit is de persoon die de eigenaars/begeleiders van de geiten tijdig moet waarschuwen dat men in de keuringsring wordt verwacht. Tevens meldt hij afwezige dieren aan de jury en staat hij de jury bij, waar nodig.
- De jury: deze bestaat meestal uit twee maar soms ook uit drie personen, keurmeesters genoemd.
- De arbiter: wanneer de twee juryleden een verschil van mening hebben over de plaatsing of bekroning van een bepaald dier, heeft deze persoon de beslissende stem.

6.3 De individuele keuring

De dieren worden op catalogusnummer volgorde door de keurmeesters beoordeeld.

Van dichtbij, van veraf, in gang en stand wordt het dier beoordeeld, waarna het dier voorlopig op een bepaalde plaats wordt neergezet. Wanneer alle dieren zijn beoordeeld heeft men dus een voorlopige volgorde.

Van achter de geiten bekeken, staat de beste geit uiterst links, de laagst gewaardeerde rechts. Dan laat de jury veelal alle dieren achter elkaar rondgaan, om tot een goede vergelijking te komen en zo nodig nog kleine wijzigingen aan te brengen. Hierna worden de dieren weer opgesteld in volgorde van hun kwaliteit.

Bij het toekennen van de prijzen onderscheidt men eerste prijzen, tweede prijzen en derde prijzen.

De dieren die een eerste prijs verdienen worden weer onderverdeeld in 1A, 1B, 1C enz. Hetzelfde geldt voor de tweede prijzen en de derde prijzen.

Dieren welke niet bekroningswaardig zijn wordt geen prijs toegekend, maar krijgen een eervolle vermelding.

Bij deze keuringen zal de keurmeester onderscheid maken tussen dingen die van vitaal belang zijn en dingen die minder zwaar wegen.

Dieren met een eerder genoemde erfelijke afwijking als, kween, te weinig ontwikkelde teelballen, muizenoortjes, te korte onder- of bovenkaak worden van deelname uitgesloten en dienen dus een eervolle vermelding te krijgen en geen prijs. Andere gebreken welke ook erfelijk worden bepaald zoals, skeletfouten (b.v. hakkelig, lange koot, uiersterkte, speenplaatsing e.d.) wegen in de beoordeling erg zwaar. Schoonheidsfouten zoals, iets afwijkende Toggenburgerkleur, iets lang haar of slap hangende oren wegen veel minder zwaar.

Het is de taak van de keurmeester om goede en minder goede eigenschappen tegen elkaar af te wegen, waardoor het dier op de juiste plaats gezet wordt.

Wel worden dieren met een te vol uier, witte geiten met duidelijke isabelkleur afwijking en dieren met veel lang haar in principe achteraan in hun prijsklasse geplaatst. Dus een eerste prijswaardige geit achteraan in de eerste prijzen enz. Dit om deze "fouten" duidelijk te maken aan de inzenders van de dieren. De mate waarin een afwijking aanwezig is in combinatie met de onderlinge kwaliteit van de dieren bepalen de uiteindelijke plaatsing.

6.4 Productiekeuring

Geiten welke aan bepaalde productie-eisen voldoen kunnen apart worden gekeurd in de z.g. productieklaas. Eisen voor inschrijving in deze klasse moeten vooraf worden bekend gemaakt. Hierin kunnen dan de betere productiedieren in leeftijdsgroepen worden beoordeeld. Dit zijn meestal ook de geiten welke voor de verdere fokkerij (vooral ook mannelijk) worden gebruikt. Door versoepeling van een aantal eisen w.b. fokkerij regels (o.a. melkcontrole) en doordat er de laatste jaren minder geiten ter keuring worden aangeboden is de productieklaas op een zijspoor komen te staan.

6.5 Kampioenskeuring

Aan het eind van een keuringsdag vindt dan per leeftijdscategorie de kampioenskeuring plaats. Alle met 1A (en 1B) bekroonde dieren komen dan in de ring en hieruit wordt volgens het afvalstelsel de kampioen en reservekampioen gekozen.

6.6 Eigenaarsgroepen

Het plaatsen en keuren van een eigenaarsgroep is iets geheel anders. De groep geiten dient uniform te zijn met een zo goed mogelijk exterieur.

Alhoewel voor een zo uniform mogelijke groep de leeftijd en ontwikkeling van de individuele dieren ongeveer hetzelfde dient te zijn wordt het grootste dier vanachter de groep uit gezien links en het kleinste dier rechts opgesteld. Echter dit is een zaak van de eigenaar.

Bij het bekend maken van de uitslag kan de keurmeester een foute plaatsing van een groep in de bespreking meenemen, zodat inzenders en omstanders hiervan kunnen leren.

Is het verschil in ontwikkeling groot dan doet dat veel afbreuk aan de uniformiteit. Drie individueel beste geiten hoeven nog geen goede groep te vormen.

6.7 Bokkenkeuring

Tijdens een bokkenkeuring zal de bekroning veelal dezelfde zijn als op een geitenkeuring. Echter zoals vermeld in het hoofdstuk bokken moet er duidelijk op het mannelijk voorkomen en op de vitale organen worden gelet tijdens het keuren.

6.8 Afstammelingenkeuring

Hierbij worden de afstammelingen van diverse bokken in groepen aan de bezoekers getoond en bij voldoende aantallen en spreiding van meerdere eigenaren als groep bekroond, zodat een goed overzicht wordt verkregen omtrent de vererving van de diverse bokken.